

LOGAŠKE NOVICE

WWW.LOGATEC.SI - GLASILO OBČINE LOGATEC - LETNIK XLVII - MAREC 2016 - ŠT. 3

**Priznanji logaškim
pripadnikom
civilne zaščite**

**Gregorjev
sejem
bil je živ ...**

**Logaško izročilo
v novi knjigi
dr. Milana Trobiča**

**Spodbude
za zaposlovanje
občanov**

KOLOFON

Logaške novice, glasilo Občine Logatec

ISSN 03509281

Logaške novice brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva v občini

Izdajatelj: Občina Logatec, Tržaška 50 A, 1370 Logatec

Odgovorna urednica: Blanka Markovič Kocen

Uredniški odbor: Metka Bogataj, Nina Jerina, Urška Orešnik, Branislav Pevec, predstavnik/ca Občine Logatec za odnose z javnostmi.

Grafično oblikovanje in tisk: TISKARNA SKUŠEK d.o.o., storitve, proizvodnja in trgovina, Gorenjska c. 20, 1234 Mengeš

Grafični koncept: Nicolas Sautet

Datum izzida: 29. 3. 2016

Naklada: 4.650 izvodov

Naslovnica: Gregorjev sejem v Logatcu, 2016

Foto: Brane Pevec

Logaške novice izhajajo enkrat mesečno. Roki izida in oddaje prispevkov so objavljeni na spletni strani občine Logatec. Prispevki naj ne bodo daljši od ene tipkane strani, pisava Times New Roman, pt 11. Pisma bralcev so lahko dolga največ eno tipkano stran, pisava Times New Roman, velikost pisave 11 pt. Prispevke s fotografijami pošljite na poštni ali elektronski naslov. Prispevki naj bodo kratki in jedrnat, pripišite ime in priimek avtorja prispevka in fotografije ter kdo oziroma kaj je na fotografiji. Nepodpisanih prispevkov ne bomo objavili, uredništvo si pridržuje tudi pravico do krajšanja in neobjave prispevkov.

ELEKTRONSKO IZPOLNJEVANJE ZBRINE VLOGE

NEPOSREDNA PLAČILA V KMETIJSTVU ZA LETO 2016

Če še niste oddali zbirne vloge
Za »subvencije v kmetijstvu 2016«
Vas pozivamo, da se

Čim prej prijavite
Za elektronsko izpolnjevanje vlog.

Prijavljenim po 20.4.2016
Ne bomo mogli zagotoviti oddaje v roku do 6.5.2016 !

Prijave: 754-29-33 ali gsm: 041/310-186

Kgzs - zavod lj, izpostava kss logatec, tržaška cesta 50 a
Kmetijski svetovalec roman rupnik

ŠE VEČ

PAKET BREZ KONKURENCE

KLICI
SMS
MMS

+

5 GB
PRENOSA
PODATKOV

+

UNIFI
D3GO

12 EUR/MESEC
ZA NAROČNIKE FIKSNIH STORITEV
15 EUR/MESEC ZA OSTALE

+50 EUR
Bon za nakup telefona

PRESENEČENJE

Bon za brezplačno dodatno opremo
do 30. 4. 2016 ob sklenitvi paketa ŠE VEČ.

Telemach Logatec,
Cankarjeva ulica 3, 1370 Logatec, tel: 070 455 558

Za pakete VEČ veljajo Splošni pogoji naročniških paketov VEČ, ki po porabi v paket vključenih količin med drugim določajo znižanje hitrosti prenosa podatkov na največ 64 kbps. Prenos podatkov po porabi vključenih količin se dodatno ne zaračunava. Prenos podatkov v EU/ZDA pa se po porabi vključenih količin obračunava v skladu s Cenikom. Vključene vsebine oz. storitve v nobenem primeru ne obsegajo klicev na posebne in komercialne številke, klicev v tujino in odhodnih in dohodnih klicev v tujini, pošiljanja sporočil SMS v tujini ali v tujino ali pošiljanja sporočil SMS v donatorske ali komercialne namene. UNIFI je storitev brezžični dostop do interneta prek dostopnih točk UNIFI. Ob sklenitvi naročniškega razmerja se obračuna priključnina v višini 12,00 EUR. Bon za brezplačno dodatno opremo velja do 30. 4. 2016 in je vnovčljiv v poslovalnici Telemach Logatec, Cankarjeva ul. 3, Logatec. Naročnik fiksnih storitev Telemach je naročnik na elektronske komunikacijske storitve, ki se praviloma zagotavljajo prek kablinskih vodov na fiksni lokaciji naročnika in jih nudijo družbe Skupine Telemach. Skupina Telemach obsega družbe Telemach, Telemach Rotovž, Telemach Pobrežje, Telemach Tezno in Telemach Tabor. Naročnik je dolžan prvi obrok kupnine za telefon poravnati istočasno s sklenitvijo aneksa. Višina popusta v obliki bona je odvisna od izbranega paketa storitev. Več na www.telemach.si, v vseh poslovalnicah Telemacha in na brezplačni številki 080 22 88.

telemach mob.

IZ VSEBINE

IZ OBČINSKE HIŠE

Slovenska mreža starosti prijaznih mest
in občin .....str. 5

AKTUALNO

Logaški svetniki dali zeleno luč izključno
begunskim družinam ..... str. 12

Dela za kakovostno oskrbo s pitno
vodo se lahko začnejo ..... str. 13

V SREDIŠČU

Gregorjev sejem bil je živ ..... str. 19

Pridelano lokalno – kupljeno doma ....str. 20

KULTURA

Čestitke logaški občini za novo
knjižno pridobitev .....str. 23

Petkonjska vprega iz Logatca .....str. 26

POSLOVNE STRANI

Spodbude za zaposlovanje
občanov .....str. 34

Slovenski prevozniki v vse
slabšem položaju .....str. 35

NAŠA DRUŠTVA

Logaško kinološko društvo:
od nasveta do šolanja .....str. 38

ŠPORT

Ambrož Jakob bo tekkel za otroke
s posebnimi potrebami .....str. 39

Spoštovane, spoštovani,

pust je pregnal zimo, sonce postaja močnejše, zemlja si je odpočila, njive so preorane, sadno drevje obrezano. Vse je pripravljeno na nov življenjski krog. Star slovenski pregovor pravi: »Vsako pomlad še tako star štor ozeleni.«

Tradicionalni logaški praznik Gregorjevo se je odvijal cel teden, višek pa je bil v soboto, 12. marca, na god sv. Gregorja, s kulturnimi vložki vseh generacij in ansambлом Mladi godci. Med tednom je bil na okrogli miz govor o lokalni gozdni-lesni verigi, Jože Majes je predstavil samooskrbo z zdravilnimi zeliščji in pot do zdravja in sreče. Govor je bil o davčnih blagajnah v nevladnih organizacijah, doživeti je bilo moč tudi zvočno kopel z gongi. Veliko težo je imel regijski posvet o spodbujanju lokalne samooskrbe Pridelano lokalno-kupljeno doma. Werner pa nam je v petek zvečer nalil pozitivne energije. Hvala vsem, ki ste se trudili za uspeh našega praznika, predvsem pa hvala Matjažu Kurentu za vse storjeno.

Dogodkov je bilo res veliko, pa ne samo v Gregorjevem tednu, tudi sicer je v Logatcu obilo kulturnih, družabnih in športnih prireditvev, ki nam dvigajo kakovost življenja in samopodobo. Vsak izmed nas bi se moral aktivno vključiti v življenje svojega kraja preko društev ali pa vsaj obiskati kakšno prireditev. Dobro dene tudi uživanje v sprehodih, občudovanju narave, spoznavanje ter nabiranje zdravilnih zeli in plodov. Pomembno je, da odpremo svoje srce, nekoga objamemo, lahko tudi drevo, se pogovarjamo ali morda celo zapišemo verz, misel, črtico. Vsako druženje, delo na vrtu, sadovnjaku ... nam daje novih moči ter kaže lepoto življenja v ustvarjanju nečesa novega in izražanju samega sebe. Povezani moramo biti z naravo, letnimi časi, prazniki. Tudi priprava prazničnih jedi, ohranjanje običajev in navad polepša naše vsakodnevno življenje.

Velika noč nam je prinesla notranji mir, iz naših src naj se umaknejo temni oblaki in dajo prostor prihajajoči svetlobi.

Vse lepo vam želi vaš župan Berto Menard

KOTIČEK LOKALNE TRŽNICE LOGATEC

Občina Logatec, Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija in Komunalno podjetje Logatec smo v letu 2016 aktivno pristopili k povezovanju lokalnih ponudnikov iz občine Logatec. Že v prazničnih decembrskih dneh preteklega leta smo organizirali praznično tržnico, ki je z lokalno ponudbo pridelkov in izdelkov ter spremljevalnim programom privabila številne obiskovalce. V letu 2016 nadaljujemo z načrtanimi aktivnostmi. Izdelana je bila celostna grafična podoba, po kateri bo od sedaj naprej prepoznana Lokalna tržnica Logatec ter vanjo vključeni ponudniki. Na tradicionalnem Gregorjevem sejmu smo predstavili koncept Lokalne tržnice in celostno grafično podobo, ki sta bila med obiskovalci sejma pozitivno sprejeta. Ker želimo okrepiti prepoznavnost in zavedanje o pomembnosti pridelave, izdelave in porabe lokalne hrane ter drugih produktov, vam bomo predstavili lokalne ponudnike, ki so vključeni v Lokalno tržnico Logatec, ter vas redno obveščali o ponudbi in aktivnostih Lokalne tržnice Logatec.

Vse, ki bi želeli prejemati obvestila (e-novice) o aktualni ponudbi in aktivnostih, izvedenih v okviru Lokalne tržnice Logatec, vabimo, da nam na spela.rudolf@icra.si posredujete svoj elektronski naslov.

Vse potencialne ponudnike iz občine Logatec, ki bi želeli sodelovati v skupini Lokalna tržnica Logatec vabimo, da nas kontaktirate na telefonsko številko 05 37 20 180 ali e-naslava dusanka.cernalogar@icra.si, spela.rudolf@icra.si.

Če vas zanimajo aktualne novice s področja dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ali/in neposredne prodaje, se lahko preko info@icra.si prijavite na brezplačne e-novice. Ob prijavi zabeležite katere novice želite prejemati.

Kupujmo lokalno!

Lokalni ponudnik se predstavi

KMETIJA PR'DANIEL

Nežko Tomazin, zgovorno, prijazno in nasmejano branjevko, ki prihaja iz kmetije Pr'Daniel, poznajo številni obiskovalci tržnice v Logatcu. S svojimi pridelki poskrbi, da se na marsikaterem »logaškem krožniku« najde zelenjava, ki je bila pridelana v lokalnem okolju.

Številni Logatčani vas poznajo kot branjevko na tržnici v Logatcu. Kako ste začeli s prodajo na tržnici?

Začeli smo v letu 2012. Rdeča pesa je zelo bogato obrodila, tako da nismo vedeli, kam bi z njo. Doma smo se pogovarjali, kaj bi naredili. Sin Simon je predlagal, da bi mogoče poskusili s prodajo na tržnici. Mož Tomaž se je pri kmetijski svetovalki Mojci Vavken pozanimal, kakšne obrazce potrebujemo za prodajo na tržnici. Mojca mu je obrazce posredovala, nato smo izpolnjene poslali na pristojni urad ministrstva za kmetijstvo. Vlogo smo dobili zelo hitro rešeno in tako smo prvo soboto v avgustu že prodajali na tržnici. Od tedaj smo vsako leto od junija do konca leta prisotni na tržnici. Kupci lahko pridejo tudi na dom, kjer dobijo zelenjavo pred junijem ali kasneje čez poletje in jesen.

Kaj lahko vaša kmetija ponudi kupcem?

Kupcem ponujamo vse, kar pridelamo, odvisno od letnega časa. Zdaj imamo še rdečo peso, krompir, nekaj korenja ter seveda jajca. Prodajamo tudi med, kadar je dobra letina.

Delo na kmetiji in prodaja na tržnici vam najbrž vzameta veliko časa. Vam kdo pri tem pomaga?

Pri delu sodelujejo vsi člani naše družine. Vsak po svojih zmognostih in času, ki ga ima. Ker dela na kmetiji pogojujejo tudi vremenske razmere, je sodelovanje med družinskimi člani še toliko bolj pomembno. Kadar mene ni doma, kupcem postrežejo ostali družinski člani, saj vedo, kje kaj raste. Delo na kmetiji je koristno za otroke, saj se tako naučijo delovnih navad, vztrajnosti in potrpežljivosti. Njihov trud pa je seveda na koncu tudi poplačan. Lani je bil mlajši sin zelo ponosen, ko je prodal svoj lastni pridelek krompirja.

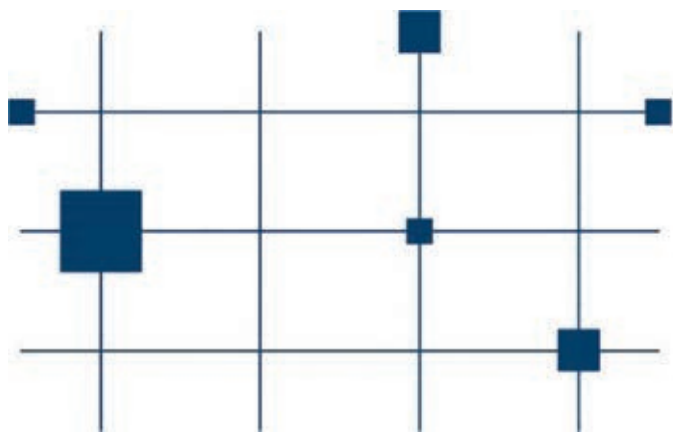
V preteklem letu ste se udeležili študijskega krožka »Prinesi kar imaš«, v katerem ste sodelovali lokalni ponudniki pridelkov in izdelkov iz Občine Logatec. Kakšna je vaša izkušnja in kaj menite o vzpostavitvi Lokalne tržnice Logatec?

Moja izkušnja je zelo pozitivna. Vsi člani smo se seznanili z zakonodajo. Izmenjali smo si dotedanje izkušnje, ki smo jih že imeli s prodajo, bolje pa smo se spoznali tudi med seboj. Najpomembnejše pa je, da se zavedamo, da moramo tudi sami kaj narediti za našo večjo razpoznavnost. K temu bo pripomogla tudi Lokalna tržnica Logatec.

Kakšni so vaši načrti za prihodnost?

Za enkrat bomo vztrajali pri pridelavi zelenjave. Vsako leto znova se učimo, saj se podnebne razmere spreminjajo in tako ne delamo vedno po istem vzorcu. To vpliva na rast in pridelek. Naši načrti se velikokrat sproti spreminjajo, zato je potrebno biti iznajdljiv in prilagodljiv. Pri naši pridelavi zelenjave se ne poslužujemo škropiv, zato razmišljamo, kako bi si olajšali ročno okopavanje vrtnin. Prav tako pa si želimo enkrat v prihodnosti pridobiti tudi večji rastlinjak, saj bi z njim lahko kupcem ponudili večji izbor vrtnin tudi v zimskem času.

ICRA d.o.o. Idrija

Slovenska mreža starosti prijaznih mest in občin

Občina Logatec je ob koncu leta 2015 pristopila v Slovensko mrežo starosti prijaznih mest, ki je vključena v svetovno mrežo starosti prijaznih mest in občin ter sledi načelom in programom Svetovne zdravstvene organizacije *Starosti prijazna mesta in podeželje* in strateškim usmeritvam programa Evropske unije *Starosti prijazna Evropa do 2020*. Namen svetovne in slovenske mreže je iskanje rešitev za zdravo, aktivno in dostojanstveno staranje prebivalstva ob vzdržnih stroških v času demografskih sprememb. Občine, ki so vključene v slovensko mrežo, so tudi članice svetovne mreže. Slovenska mreža sodeluje z župani in njihovimi prebivalci pri reševanju vprašanj potreb, povezanih s spremenjenimi demografskimi razmerji, in pri vzdrževanju prijaznih medgeneracijskih odnosov v njihovi skupnosti. Koordinator slovenske mreže je Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje, ki z vključitvijo slovenske v svetovno mrežo ter v sodelovanju s Svetovno zdravstveno organizacijo povezuje aktivnosti mest in občin na nacionalni in globalni ravni.

Krepitev medgeneracijskega sožitja

Občina Logatec se v tej mreži prepoznava s sofinanciranjem različnih programov za starejše, ki spodbujajo društva in ustanove k medsebojnemu sodelovanju in organiziranju različnih oblik izobraževanj, delavnic, predavanj, prireditev ter nudenju pomoči in tako krepi medgeneracijsko sožitje med starejšimi in mlajšimi, kar pripomore tudi k nastajanju novih dejavnosti ter prostovoljskih programov, v katere se starejši lahko vključijo in s tem zmanjšajo socialne stiske osamljenosti, zapuščeniosti in občutka odvečnosti. Pri tem je moč opaziti tudi, da si mlajši upokojenci v novem, upokojenskem obdobju vedno bolj želijo ostati aktivni, zato se udeležujejo različnih delavnic, predavanj, tečajev in podobno.

Starejši upokojenci, ki se bodisi zaradi zdravstvenih bodisi zaradi finančnih ovir ne morejo udeležiti omenjenih aktivnosti, pa te v neki meri pričakujejo na svojem domu.

Načrtna skrb za starejše

Demografski podatki Občine Logatec kažejo, da v občini živi 2.250 občanov starih nad 60 let in 659 starejših od 80 let, skupaj torej skoraj 3.000 prebivalcev v starosti nad 60 let, kar predstavlja malo več kot 20 odstotkov prebivalstva v občini.

Na podlagi vseh opisanih dejstev je Občina Logatec z vstopom v Slovensko mrežo starosti prijaznih mest pristopila tudi k pripravi petletnega razvojnega načrta starosti prijazne občine, ki bo vseboval popis stanja na področju staranja in sožitja med generacijami v občini, konkretne programe in spremembe, ki jih želi občina uresničiti v petletnem obdobju. Na vsakem od teh bistvenih področij za obvladovanje demografske krize bodo zapisani programi za oskrbo bolnih in onemoglih starih lju-

di, programi za aktivno in zdravo staranje celotne upokojenske generacije ter programi za krepitev solidarnosti med mlado, srednjo in tretjo generacijo ter vzgoja vseh generacij za lepše sožitje.

V tem smislu je 18. februarja 2016 potekalo tudi prvo srečanje strokovne skupine, sestavljene iz predstavnikov društev in ustanov, pod pokroviteljstvom župana Bertta Menarda. Na tem srečanju so se zbrani dogovorili o zapisovanju predlogov za bolj kakovostno staranje v logaški občini. Ti predlogi se bodo nato skozi srečanja članov delovne skupine preoblikovali v vizijo razvojnega načrta občine prijazne starosti.

Po vstopu občine v mrežo starosti prijaznih mest in po oblikovanju delovne skupine je naslednji korak k izboljšanju kakovosti staranja v logaški občini informiranje občanov. Ta bo sedaj uresničena z objavo prispevkov na tej, posebni strani Logaških novic.

Občinska uprava

Stanovalci Doma starejših Logatec skupaj z zaposlenimi in prostovoljci

Foto: arhiv Doma starejših Logatec

MLADI, MORDA ...

Občina Logatec si že nekaj časa prizadeva, da bi bili tudi mladi občani soudeleženi pri oblikovanju in odločanju o svoji prihodnosti v kraju. Zato ima nekaj mladih sogovornikov, ki so člani Občinskega sveta Občine Logatec, člani komisije za dodelitev sredstev na področju mladih in sodelavce v drugih organizacijah, ki obravnavajo za logaško okolje pomembne akte.

Občina Logatec se zaveda, da se področje mladine v občini spreminja, glede na zavzetost in aktivnost generacije dijakov in študentov. Tem spremembam pa želi slediti tudi sama, in na področju mladih že zagotavlja:

- finančno podporo mladinskih organizacijah preko projektnega financiranja,
- pokroviteljstvo župana mladim nadarjenim dijakov, študentov,
- prostore, namenjene delovanju mladinskih organizacij,
- informiranje mladih preko spletnih strani,
- štipendije preko štipendijske regijske sheme,
- financiranje prevozov mladih, preko občinskega programa socialnih pomoči.

Generacijsko gledano je v občini 1379 osnovnošolcev, 638 srednješolcev (16, 17, 18 in 19 let) in 1058 študentske populacije (20, 21, 22, 23, 24 in 25 let), kar pomeni, da je v logaški občini skupaj 3075 mladih prebivalcev, ki predstavljajo 23 % celotne populacije občine.

Na podlagi zapisanih podatkov je župan Občine Logatec Berto Menard sredi februarja, povabil predstavnike društev, klubov in ustanov, ki delujejo na področju mladih, k pogovoru. Želel je, da bi občina skupaj z mladimi prepoznala pomembnost medsebojnega dialoga, s katerim bi dosegli večje vključevanje mladih v družbo ter tako izboljšali kakovostno preživljanje prostega časa mladih v občini.

Pri tem je opisal svoja opažanja, glede aktivnosti in apatičnosti mladine. Povedal je, da je že pred petimi leti začel pogovore o mladinskem centru, ki bi postal prostor druženja za nekaj mladih, ki nimajo kaj početi in se potikajo po kraju in da bi tudi ti imeli možnost preživljanja kakovostnega prostega časa. Na vprašanje, kako se tega lotiti, so mu odgovarjali sogovorniki, ki poznajo primere dobrih praks sosednjih ali pa večjih občin v Sloveniji.

Po pogovoru je bilo moč zaznati optimizem in voljo za sodelovanje, ki se bo morda pokazalo že v tem letu z novimi projekti in med -vrstniškim ter medgeneracijskim druženjem.

Občinska uprava Občine Logatec

VPIS OTROK V VRTEC

Iz Vrtca Kurirček Logatec obveščamo starše predšolskih otrok, ki nameravajo vključiti otroke v vrtec v šolskem letu 2016/2017, da oddajo vloge za sprejem do 31. marca 2016. Vse vloge, prispelne do tega datuma, bodo obravnavane v aprilu 2016 na Komisiji za sprejem otrok v vrtec.

Vloge bomo sprejemali tudi po tem datumu, vendar bodo ti otroci sprejeti le, če bodo še na voljo prosta mesta.

Obrazec prošnje za sprejem otroka v vrtec je objavljen na spletni strani Vrtca Kurirček Logatec (www.vrtec-logatec.si) oziroma ga dobite na upravi vrtca.

Vrtec Kurirček Logatec

BREZPLAČNI PRAVNI NASVETI ZA OBČANE

Obveščamo vas, da bo tudi v letu 2016 na voljo brezplačna pravna pomoč, ki jo izvaja Pravno-informacijski center nevladnih organizacij-PIC iz Ljubljane. Svetovanja bodo potekala v Upravnem centru Logatec, praviloma zadnjo sredo v mesecu, od 12. do 17. ure. Zaradi lažje organizacije dela svetovalcev se je tudi v tem letu treba vnaprej najaviti in si rezervirati termin. Brezplačni pravni nasvet vam bo zagotovljen, če boste svoj obisk najavili na tel: 01/7590600, ali poslali e-pošto na naslov tanja.oblak@logatec.si, ali se osebno zglasili v recepciji Upravnega centra Logatec pri gospe Tanji Oblak.

Datumi izvajanja brezplačnih pravnih nasvetov v letu 2016:

APRIL	20. 4. 2016
MAJ	25. 5. 2016
SEPTEMBER	28. 9. 2016
OKTOBER	26. 10. 2016
NOVEMBER	30. 11. 2016

Občina Logatec

SPOMINSKI PARK IN POMNIK VOJNI ZA SLOVENIJO 1991

Spominski park in pomnik vojni za Slovenijo 1991

Občina Logatec je v sodelovanju z OZVVS (Območnim združenjem veteranov vojne za Slovenijo) Logatec pristopila k izvedbi in postavitvi Spominskega parka in pomnika vojni za Slovenijo 1991. Po več letih prizadevanj OZVVS in iskanju primerne lokacije bo le-ta stal ob vstopu v naselje Logatec, nasproti IOC Zapolje.

OZVVS Logatec je v letu 2015 izbral logaškega umetnika Mateja Pečenika, ki je izdelal skico in maketo spomenika. Ta je sestavljen iz dveh delov: iz kamna in ner-

javečega jekla (inoxa). Zgodba kamnitega dela simbolno predstavlja ščit oziroma zaščito pred napadom, ki ga simbolizira krogla iz nerjavečega jekla.

Izbrani izvajalec je z gradbeno-obrtniški deli pričel v marcu 2016. V sklopu Spominskega parka bo poleg same postavitve spomenika urejena tudi tlakovana pot do spomenika, postavljena enotno izbrana urbana oprema in drogovi za zastave. Izvedena bo še zasaditev dreves z ohranjanjem obstoječih v čim večji meri, grmovnic in vzpenjalk ob obstoječi betonski ograji.

Dela bodo predvidoma zaključena do konca maja 2016.

Od zamisli o postavitvi pomnika vojni za Slovenijo pa vse do izvedbe le-tega je sodelovalo več predstavnikov Občine Logatec, predstavnikov OZVVS Logatec, umetnik Matej Pečenik, arhitekt Lovrenc J. Erker ter predstavniki izbranega gradbenega podjetja Tigrad, d.o.o.

Poleg njih pa so bili v projekt vključeni tudi izbrano kamnoseško podjetje, podjetje, ki se ukvarja z dobavo in izdelavo izdelkov iz nerjavečega jekla, ponudnika urbane opreme ter drevesnica.

Za tehnični izris ideje umetnika je poskrbel arhitekt Lovrenc J. Erker iz Logatca, ki je, po predlogi skice zunanje ureditve spomenika, izdelal tudi Projekt za izvedbo pomnika vojne za Slovenijo 1991 ter Popis del za izvedbo pomnika vojne za Slovenijo 1991.

Na podlagi teh izhodišč je Občina Logatec z zbiranjem ponudb izbrala izvajalca gradbeno-obrtniških del in izvajalca skulpture.

Slavnostno odprtje parka oziroma prva slavnostna prireditev je načrtovana letos, 18. junija.

Občinska uprava

PREPREKE ZA PROMET V SREDIŠČU LOGATCA

Središče Logatca, na območju okoli objekta Krpan, bivših občinskih stavb ter bivše pošte, je vsak dan parkirno bolj obremenjeno. Na podlagi pobude KS Naklo ter pripomb in želja več občank in občanov, da se pri objektu Tržaška cesta 15, natančneje pred okrepevalnicama Antalya in Suzy, prepreči parkiranje, je Občina Logatec poiskala rešitev nastalih težav.

Na tem mestu je tako postavljenih pet betonsko - lesenih preprek za promet, ki imajo dvojno funkcijo: preprečujejo nepravilno parkiranje in umirjajo promet ter hkrati omogočajo občanom, da ob prvih pomladnih žarkih posedijo na novih urbanih kockah, kar se je ob minulem Gregorjevem sejmu izkazalo za zelo uporabno. Po poročanju pristojnih prometnih organov občine je učinek preprek na terenu že zaznati, kar pa je tudi cilj izboljšanja prometne kulture.

Občinska uprava

V LOGATCU NAS NIČ NE SME PRESENETITI

V Logaških novicah pripravljamo serijo člankov in aktivnosti, s katerimi bomo občane seznanjali z možnostmi samozaščite pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Mednarodni dan Civilne zaščite, 1. marec, je praznik vseh, ki se aktivno ukvarjamo z varstvom pred naravnimi in drugimi nesrečami. V ožjem smislu smo to gasilci, reševalci, jamarji, gorski reševalci, taborniki, skavti, civilna zaščita in še mnogo drugih. Širše pa ni meja: vsakdo je v nesreči dolžan pomagati po svojih zmožnostih in znanju. Zmožnosti so, le okoli sebe moramo pogledati, primanjkuje pa konkretnega znanja in posledično samozavesti, da bi se sploh česa lotili »reševati«.

Ali znamo?

Ali znamo ob danem trenutku uporabiti AED defibrilator ali temeljne postopke oživljanja? Ali znamo pogasiti začetni požar, zavarovati hišne odtoke pred naraščajočo podtalnico ali pa objekt pred poplavnim valom? Ali znamo poskrbeti za svojo družino v primeru izrednih razmer?

Na vsa ta vprašanja se mora sleherni občan pripraviti izključno zaradi svoje lastne varnosti in varnosti svojih bližnjih. Če se

tega naučimo in smo večji osnovnih znanj samozaščite, smo veliko pripomogli k varnosti celotne skupnosti.

Predstava in nagradna igra

V naslednjih treh številkah Logaških novic bomo občane skušali motivirati in delno seznaniti z možnostmi samozaščite, s preprostimi načini t.i. vzajemne in osebne pomoči, vrhunec pa bo predstava o vzajemni pomoči v Narodnem domu v Logatcu, ki jo bomo pripravili skupaj s KS Naklo. Ob tej priložnosti bomo začeli nagradno igro, ki se bo končala oktobra, torej v mesecu ne le požarne varnosti, temveč splošne preventive pred naravnimi in drugimi nesrečami. Nagrade bomo izžrebali izmed prejetih rešenih »preizkusov« iz samozaščite; a o tem vas bomo še vse pravočasno obvestili. Za začetek omenimo le osnovne podmene o pripravljenosti na nesreče, ki si jih moramo zapomniti kot »Oče naš«:

Kaj je pripravljenost na nesreče?

- JE ZAVEDANJE TVEGANJA ZANESREČE,
- POSLEDIČNO, NUJNO JE NAČRTOVATI OPREMO IN UKREPANJE V PRIMERU, KO SE NESREČA ZGODI, TER BLAŽITEV POSLEDIC LE-TE,

- ŽIVETI IN OBNAŠATI SE TAKO, DA VSESKOZI PREPREČUJEMO NASTANEK NESREČE.

Pripravljenost na nesreče

– KAJ MORAMO NAREDITI SAMI?

1. IMETI MORAMO PRIPRAVLJEN NAJNUJNEJŠI KOMPLET ZA SAMOPOMOČ V NESREČI.
2. Z DRUŽINO IN BLIŽNJI SE MORAMO SKUPAJ PRIPRAVLJATI NA NESREČE, SE O TEM VELIKO POGOVARJATI IN SKUPAJ PREIGRAVATI UKREPANJE.
3. UGOTOVITI NEVARNOSTI IN TVEGANJA V VAŠEM OKOLJU (DRUŽINSKEM IN ŠIRŠEM).
4. NAČRTOVATI VSAJ NEKAJ NAČINOV, DA SMO STALNO OBVEŠČENI O DOGAJANJU.

*Vodja načrtovanja v Štabu
CZ Občine Logatec
Damjan Barut, dipl. inž., spec.*

PONOVIMO ZNANJE IZ PRVE POMOČI

Zaposleni v kolektivu Logaške nujne medicinske pomoči (NMP) opažamo, da laiki oziroma očitvidci na terenu kljub zelo pogostim tečajem prve pomoči vse premalokrat pravilno ukrepajo. Zato vas želimo tudi s pomočjo članka v Logaških novicah opozoriti na pomen temeljnih postopkov oživljanja in vas obenem tudi poučiti, kako pravilno ukrepati ob nenadnem zastoju srca.

V Občini Logatec se vsaj 10- do 15-krat na leto zgodi, da kdo potrebuje temeljne postopke oživljanja. V praksi se pokaže, da očitvidci razen klica na 112 zelo pogosto ne ukrenejo nič drugega. Dejstvo pa je, da le takojšnja pomoč osebi v srčnem zastoju v obliki temeljnih postopkov oživljanja močno dvigne možnost preživetja. Minuta brez oživljanja pomeni 10 odstotkov manj možnosti za preživetje osebe v srčnem zastoju! V veliki večini intervencij, pri katerih so bili potrebni temeljni postopki oživljanja, se je izkazalo, da je oseba preživela le zaradi ustreznega ukrepanja očitvidcev ali pa je bila ta oseba v neposredni bližini ekipe NMP Logatec. V preostalih primerih so bili rezultati preživetja zelo nizki oziroma skoraj nični.

Pravilni postopki oživljanja

Prosimo vas, da si natančno pogledate spodnjo sliko, na kateri so prikazani pravilni postopki oživljanja s pomočjo AED (avtomatskega defibrilatorja), ki so nameščeni na številnih javnih mestih po Sloveniji, tudi v logaški občini so javno dostopni na treh lokacijah (občinska stavba, Gasilski dom Dolnji Logatec, mlekarna v Lazah). V večini primerov pri srčnem zastoju lahko povrnemo življenje le s takojšnjo masažo srca in čim prejšnjim priklopom na AED, ki s pomočjo električnega sunka lahko povrne življenje.

Za ekipo NMP ZD Logatec: Urban Korenč Katarina Turk, dr. med., spec. spl. med.

ZAŠČITIMO NAŠE NAJMLAJŠE PRED NEVARNIMI NALEZLJIVIMI BOLEZNIMI

Skeptičnost do cepljenja je posledica tega, da večina ljudi, ki cepljenje odklanja, nevarnosti nalezljivih bolezní ni doživela. Zaradi uspešnosti cepiv večino teh nalezljivih bolezní danes redko vidimo. Visok delež precepljenosti je nujen.

Zgodovina cepljenja sega v 18. stoletje. Prvi množični uspeh predstavlja cepljenje proti črnim kozam, ko so s sistematičnim cepljenjem po vsem svetu uspeli preprečiti dva milijona smrti na leto in dve stoletji po odkritju cepiva izkoreninili črne kože s planeta. V Sloveniji sega cepljenje v leto 1800, ko smo začeli cepiti proti črnim kozam, od leta 1937 cepimo proti davici, od 1948. proti tuberkulozi, sledijo cepljenje proti tetanusu (1951), otroški paralizi (1957), oslovskemu kašlju (1959), ošpicam (1968), proti rdečkam pri deklicah (1972). Od 1990. je cepljenje proti rdečkam obvezno za deklice in dečke, od leta 1990 cepimo proti hepatitisu B, od 2000 še proti Hemofilus Influenca tip B. Leta 2004 smo ukinili cepljenje proti tuberkulozi, 2009. pa uvedli neobvezno cepljenje proti raku na materničnem vratu, povzročeni z Humanim papiloma virusom za osnovnošolske deklice, 2015. prostovoljno cepljenje proti pnevmokokom za dojenčke.

Cepiva delujejo na način, da spodbudijo oziroma pripravijo imunski sistem, da ob stiku z virusom ali bakterijo, proti kateri smo cepljeni, takoj odreagira in tako hitro zameji in premaga okužbo, preden bi se ta razširila po celem telesu in povzročila nepopravljivo škodo. Cepimo proti boleznim, ki imajo lahko težke in doživljenjske zaplete kot npr. trajna ohromelost mišic pri poliomielitisu, naglušnost, cerebralna paraliza po meningoencefalitisu, povzročenem z ošpicami, Hemofilus Influenca tip B, pnevmokokom, odpoved dihalnih mišic pri tetanusu, zastoj dihanja pri dojenčku po oslovskem kašlju ali davici, prizadeti otroci mater, ki med nosečnostjo prebolevajo rdečke, neplodni dečki po prebolelem mumpsu, ali celo povzročijo smrt.

Velika zanesljivost zaščite s cepivi

V Sloveniji pričnemo s cepljenjem proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, otroški ohromelosti in Hemofilus Influenca

Foto: arhiv ZD Logatec

V prvem letu starosti opravimo cepljenje proti ošpicam, mumpsu in rdečkam.

tip B (petvalentno cepivo) v starosti treh mesecev. Potrebni so trije odmerki do prvega leta starosti in ponovni odmerek v drugem letu. Zanesljivost zaščite s cepivi je zelo visoka, le majhen delež otrok slabše odreagira na cepljenje. Pomembno je, da cepljenje opravimo zgodaj, saj so dojenčki zaradi nezrelega imunskega sistema še posebej ranljiva skupina. V istem obdobju pričnemo tudi cepljenje proti bakterijam pnevmokokom, ki so do petega leta starosti najpogostejši povzročitelj invazivnih bakterijskih okužb pri otrocih.

Povzročajo lahko meningoencefalitis, sepso, pljučnico in ponavljajoča gnojna vnetja srednjega ušesa. Cepljenje proti pnevmokokom je od leta 2015 v cepilnem programu (plačano s strani ZZZS) in je prostovoljno. Priporočamo ga vsem otrokom, še posebej pa tistim, ki pričnejo zgodaj obiskovati vrtec. V prvem letu starosti opravimo cepljenje proti ošpicam, mumpsu in rdečkam.

Odmerek ponovimo ob vstopu v šolo. Poleg obveznega cepljenja je mogoče pri nas cepiti otroke tudi proti okužbi z rotavirusi, proti klopnemu meningoencefalitisu in vodenim kozam. Pri popotnikih je glede na destinacijo potovanja priporočljivo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje preveriti še druga možna oz. potrebna cepljenja. Cepiva, ki jih uporabljamo, so varna in v

uporabi že več desetletij. Pred vsakim cepljenjem otroka pregleda zdravnik, ki presodi, ali obstaja kakršenkoli zadržek, da se otroka ne cepi. V zadnjem času govorimo o epidemiji skeptičnosti do cepljenja, ki je posledica tega, da večina ljudi, ki cepljenje odklanja, nevarnosti nalezljivih bolezní ni doživelo. Zaradi uspešnosti cepiv večino teh nalezljivih bolezní danes redko vidimo. Če pa se le malo ozremo še nekaj deset let nazaj, smo priče številnim grozovitim zapletom nalezljivih bolezní.

Visok delež precepljenosti je nujen

Pomembno je razumeti, da je za zaustavitev vedno grozeče epidemije nalezljivih bolezní potreben dovolj visok delež precepljene populacije, sicer se okužba kot ogenj razširi na vse, ki zaradi zdravstvenega stanja niso bili cepljeni ali imajo oslabljen imunski sistem zaradi prebolevanja določenih bolezní. Nalezljive bolezni proti katerim cepimo, so danes redke, vendar še vedno prisotne v našem okolju. Nedvomno je cepljenje je najpomembnejši, najučinkovitejši in najvarnejši ukrep za preprečevanje nalezljivih bolezní.

*Zdravstveni dom Logatec
Sabina Marš Kogej,
dr.med., spec. pediatrije*

ZA ŽIVLJENJE GRE

V Sloveniji je tobak najpomembnejši preprečljivi dejavnik tveganja za bolezen in smrt. Vsako leto zaradi kajenja v državi umre skoraj 3.600 ljudi ali deset ljudi vsak dan. Kadi vsak četrti Slovenec, star 15 do 64 let.

Raba tobaka je dejavnik tveganja za nastanek in razvoj kroničnih nenalezljivih bolezni, ki so pogosto neposredni vzrok smrti kadičev. Kajenje prispeva k razvoju ateroskleroze, povečana je tvorba krvnih strdkov in posledično pojav srčne in možganske kapi.

Kajenje prispeva k razvoju raka pljuč, ustne votline, žrela, grla, požiralnika, trebušne slinavke, ledvic, sečnega mehurja in vratu maternice. Najpomembnejši je zgotovo rak pljuč, ki je med najpogostejšimi raki tako v svetu kot tudi v Sloveniji. Kajenje ima pomembno vlogo tudi pri pojavu impotence in motnjah zanositve.

Zelo nevaren je vpliv na še nerojenega otroka. Tudi že rojenim dojenčkom ni prizaneseno, saj je tobačni dim povezan s pojavom sindroma nenadne smrti.

Škodljivi učinki aktivnega kajenja so povezani z dnevno količino pokajenega tobaka in s trajanjem kajenja. Zaradi posledic kajenja kadičci v povprečju umrejo 14 let prej kot nekadičci.

Tobačni dim vsebuje prek 4000 bolj ali manj strupenih snovi, med katerimi so najpomembnejše prav gotovo katran, ogljikov monoksid in nikotin. Slednji povzročata odvisnost in jo vzdržuje. Zaradi tega je povsem jasno, da varna cigareta ali varna količina oz. način kajenja ne obstajajo. Tudi ljudje v okolici kadičca so izpostavljeni vplivu cigaretnega dima in njegovim sestavinam in so zaradi t. i. pasivnega kajenja potencialno ogroženi.

Koristi opustitve kajenja

Velik vpliv na preživetje je starost, ob kateri kadičci opustijo kajenje. Najbolje je nikoli kaditi ali kajenje opustiti čim prej, že v mlajših letih, vendar tudi če kadičec kajenje opusti po več desetletjih, koristi svojemu zdravju.

Kaj se zgodi po opustitvi kajenja?

- po 20 minutah se srčni utrip povrne v normalne vrednosti, krvni tlak se zniža,
- po 12 urah se vrednost ogljikovega monoksida v krvi zniža na raven normalne vrednosti,
- po dveh dneh se začneta izboljševati vonj in okus,
- po dveh tednih do treh mesecih začne upadati tveganje za srčni infarkt, izboljšuje se pljučna zmogljivost,
- po enem do devetih mesecih se zmanjša dražeči kašelj in ublaži se težko dihanje,

- po enem letu se tveganje za koronarno bolezen srca zniža za polovico,
- po petih do 15 letih se tveganje za možgansko kap zniža in je enako kot pri nekadičcu, tveganje za raka ustne votline, grla in požiralnika upade za polovico,
- po desetih letih se tveganje za smrt zaradi pljučnega raka zniža za polovico, tveganje za raka mehurja upade za polovico, tveganje za raka materničnega vratu in trebušne slinavke upade.

Želite opustiti kajenje, pa ne veste kako?

Veliko kadičev poskuša opustiti kajenje dvakrat, trikrat, tudi sedemkrat ali osemkrat, preden jim to uspe. Običajno je treba veliko odločnosti in truda, vendar ni nemogoče.

Ena od vrst brezplačnih pomoči kadičcem, ki želijo opustiti kajenje ali potrebujejo pomoč pri vzdrževanju abstinence, je **sve-tovalni telefon** na številki 080 2777, ki je objavljena tudi na embalaži tobačnih izdelkov.

Programi opuščanja kajenja potekajo tudi v **zdravstveno-vzgojnih centrih**, ki so v zdravstvenih domovih po vsej Sloveniji. Kadičci, ki želijo opustiti kajenje, se lahko kadar koli obrnejo na najbližji zdravstveno-vzgojni center in ne potrebujejo napotitve osebnega zdravnika.

V Zdravstvenem domu Logatec se bo skupinsko svetovanje za opuščanje kajenja začelo v maju. Vsi zainteresirani, ki želijo prenehati kaditi in s tem izboljšati svoje zdravje, se lahko prijavite na telefonsko številko (01) 75 08 - 241 ali na mobilni telefon 051- 253 - 011.

Vse dodatne informacije pa dobite tako pri osebnem zdravniku, medicinski sestri kot tudi na spletni strani Zdravstvenega doma.

»Naša največja slabost je v tem, da odnehamo. Najbolj zanesljiv način, da dosežemo uspeh je vselej ta, da poskusimo še enkrat.« (Thomas Edison)

*Vodja Zdravstveno-vzgojnega centra (ZVC) Logatec
Janja Erjavec, dipl. medicinska sestra*

ODSTRANIMO OVIRE V MEDSEBOJNIH ODNOSIH

“Glavna ovira v medsebojni komunikaciji je naša nagnjenost k ocenjevanju, presojanju, k odobravanju ali neodobravanju tega, kar pravi druga oseba ali skupina.”

(C. Rogers)

Izkušnje kažejo, da je veliko sporov posledica dejstva, da postajamo vse bolj odtujeni in se nam včasih zaplete pri osnovnih komunikacijskih veščinah, kot so aktivno poslušanje, pozitivno komuniciranje, spraševanje in navsezadnje razumevanje ovir, ki lahko nastanejo pri interpretaciji povedanega.

Kako lahko sam pripomorem k razrešitvi spora ali nesoglasja?

Nerazrešeni spori nas zavedno ali nezavedno bremenijo, zato je dobro, če smo pripravljeni narediti nekaj več, da jih čim prej in optimalno razrešimo. S tem veliko prispevamo k izboljšanju medsebojnih odnosov, zmanjšanju stresa in k boljšemu počutju ter srečnejšemu življenju.

Pri tem so nam v pomoč orodja, ki jih imamo stalno na voljo, in sicer:

1. pripravljenost za poslušanje,
2. razumevanje povedanega,
3. razumevanje sogovornika ter
4. pripravljenost za sodelovanje.

Pri poslušanju govorimo o aktivnem poslušanju, ki je nepogrešljiv del dobre komunikacije in dobrih medsebojnih odnosov. Le aktivno poslušanje vključuje vse čute sprejemanja in le tako lahko celovito sprejemamo sporočilo sogovornika. Pri tem ne smemo pozabiti na spraševanje in preverjanje našega razumevanja. Zelo hitro se nam zgodi, da si povedano interpretiramo popolnoma drugače, kot je bilo mišljeno. Kolikokrat se nam je zgodilo, da smo bili napačno razumljeni? Kaj smo storili v takem primeru? Smo začeli pre-

pričevati sogovornika ali smo poskušali povedati na drugačen način, smo poskušali razumeti sogovornika? Verjetno odvisno od situacije in pomena, ki smo ga pripisali. Kolikokrat pa smo se sami vprašali, ali sporočilu pripisujemo pravi pomen? Torej, če ne zastavimo vprašanja, da bi preverili, kaj ima sogovornik dejansko v mislih, je pomen, ki ga pripišemo, naš, ne sogovornikov. Kadar se pojavijo ugibanja o tem, kaj je bilo mišljeno, hitro pride do nesporazuma in to ima včasih lahko resne posledice. Sploh če se zavedamo, da si sporočila razlagamo vsak po svoje. Pogojeno na osnovi kaj smo, kakšna so naša prepričanja (o osebi ali zadevi) in koliko o tem vemo. V svojih mislih vsaki situaciji pripišemo negativen ali pozitiven pomen. Te misli v nas sprožijo (negativna ali pozitivna) čustva, vse skupaj pa vodi v naše besedno ali nebesedno vedenje. Zato je zelo pomembno, da se jasno zavedamo, kaj se v neprijetnih situacijah dogaja z nami oziroma v nas. Šele tako bomo sposobni obvladovati oziroma spreminjati svoje misli, ki bodo pomagale do spremembe čustev, kar pa pripelje do zavedne izbire našega vedenja. Z upoštevanjem le-tega ogromno prispevamo k razrešitvi morebitne neprijetne situacije. Še posebej če govorimo o dnevni komunikacijskih izzivih. Kompleksnejšim in dalj časa trajajočim nesporazumom pa je treba posvetiti več časa in vanje vložiti več energije.

Mediacija kot vsakodnevno urejanje odnosov

Če ste sami že poskusili reševati spor in pri tem niste bili uspešni, ste pa kljub temu pripravljeni ponovno poskusiti, lahko uporabite dodatno (po)moč tretje, nepristranske osebe – mediatorja. Le-ta vodi proces mediacije in udeležencem pomaga, da konstruktivno izrazijo probleme, želje in potrebe ter aktivno sodelujejo pri iskanju rešitve, pri tem pa ne sprejema nikakršnih odločitev. Mediacija ni le oblika reševanja trenutnih konfliktov in sporov, pač pa vsakodnevno urejanje odnosa na človeku prijazen način in manj stresen način. Pri mediaciji imajo udeleženci možnost, da razkrijejo naravo in ozadje problema, svoje želje, potrebe in interese ter ves čas aktivno sodelujejo pri iskanju sporazumne rešitve, ki bo v obojestransko korist. Lahko pa tudi izboljšajo odnos do sebe in

drugih. Prednosti mediacije: prostovoljna vključitev in sodelovanje, hitra in učinkovita rešitev, preprečevanje širjenja konflikta, izboljšanje komunikacije, izogibanje uradnim postopkom, ohranjanje zaupnosti.

»Namen dialoga je doseči novo razumevanje, pri katerem se oblikuje povsem nov temelj, iz katerega razmišljamo in delujemo.«

(William Isaacs)

Mediatorka Darja Vesel se ukvarja s področjem izobraževanja oziroma bolj natančno, ljudem pomaga pridobivati veščine s področja komunikacije, vodenja in prodaje, da lahko uspešneje delujejo na profesionalnem in osebnem področju. Vodi delavnice, v katerih se osredotoča na področje komunikacije in psihologije. Zaključila je več treningov in seminarjev, kot npr. Trening čustvene kondicije, seminarje iz Transakcijske analize (po Ericu Bernesu), usposabljanje za mediatorko ...

V sodelovanju z Občino Logatec bodo tudi v aprilu organizirane predstavitve na temo mediacije in kaj lahko preventivno naredimo sami (pribl. 90 -120 min), in sicer:

četrtek, 7. april 2016, ob 17. uri

Kaj je mediacija in kateri so temeljni komunikacijskih veščin?

Četrtek, 21. april 2016, ob 17. uri

Razumevanje in vplivi komuniciranja

Četrtek, 12. maj 2016, ob 17. uri

Uporaba komunikacijskih veščin v konfliktnih situacijah

Predstavitve bo potekala v sejni sobi Upravnega centra, Tržaška cesta 50 A, Logatec.

LOGAŠKI SVETNIKI DALI ZELENO LUČ IZKLJUČNO BEGUNSKIM DRUŽINAM

Z razširitvijo dnevnega reda februarске seje Občinskega sveta Občine Logatec so po dveh shodih občanov v zvezi z vzpostavitvijo izpostave azilnega centra v Logatcu tej tematiki osrednjo pozornost namenili tudi logaški svetniki. Seji so prisostvovali nekateri krajanji, ki živijo v neposredni okolici azilnega centra v nekdanji vojašnici v Blekovi vasi.

Medtem ko so svetniki izražali pomisleke nad delovanjem države in Evropske unije, ki še zdaj nimata strategije obvladovanja migrantskih tokov, so krajanji opozorili na svojo varnost in varnost premoženja. Župan Berto Menard jih je miril, da bo za varnost poskrbljeno z dodatnimi policijskimi patruljami in varnostniki.

Azilni dom naj bo začasni center za tujce

Prisotni krajanji so med drugim predlagali, da se azilni dom preimenuje v, denimo, začasni center za tujce ali kako drugače, kar ne bi bilo pravno zavezujoče in prebivalcem tega centra ne bi omogočalo, da se svobodno gibljejo po vsem območju.

Logaški svetniki so na februarски seji razpravljali tudi o Resoluciji strategije razvoja kulture občine Logatec za obdobje 2016-2019 in jo, preimenovano v Lokalni program razvoja kulture Občine Logatec 2016-2019, na koncu sprejeli.

Logatec bo sprejel begunce, a le družine z otroki z ogroženih vojnih območij

Redni je 29. februarja sledila še izredna seja občinskega sveta, na kateri so logaški svetniki in javnost dobili večino odgovorov na

vprašanja v zvezi z vzpostavitvijo azilnega doma v naši občini. Seje se je poleg Lada Bradača, direktorja Direktorata za policijsko in druge varnostne naloge, Darka Buta, generalnega direktorja Uprave za zaščito in reševanje, Katarine Štrukelj, vodje azilnega doma, in drugih udeležil tudi Milan Brglez, predsednik DZ RS, sicer občan Logatca. Izredni seji so prisostvovali tudi nekateri Logatčani, ki so naposled dobili odgovore na številna vprašanja, predvsem kar zadeva njihovo varnost ob morebitnem prihodu azilantov v azilni center v Blekovi vasi. Svetniki so soglašali z namestitvijo beguncev v logaški center, vendar le družin z majhnimi otroki z ogroženih vojnih območij, nikakor pa ne ekonomskih migrantov. Vse finančne obveznosti mora prevzeti država.

Na izredni seji se je uvodoma oglasila Helena Brand, ki z družino s petimi otroki živi v neposredni okolici namestitvenega centra, na vrhu Blekove vasi. V precej čustvenem nastopu je izrazila skrb predvsem za varnost svojih otrok, starih od 10 do 20 let, ki obiskujejo tudi številne občolske dejavnosti.

Med drugim je opozorila na drugačnost kulture in na dejstvo, da se te ne da v kratkem času spremeniti. Kljub temu pa je menila, da potrditev prihoda izključno družin s šoloobveznimi otroki pomeni dobro novico in dodala: »Država ni do sedaj dala prav nobenega zagotovila in to je bilo treba izpostaviti.«

Za varnost bo poskrbljeno

Za varnost znotraj azilnega doma bodo skrbeli varnostniki, na zunaj pa policisti. Občina Logatec tudi zahteva, da Vlada RS v prihodnje zagotovi vnaprejšnje in sprotno obveščanje, sama pa bo za obveščeno svojih občanov poskrbela prek lokalnih medijev. Od vlade tudi pričakujejo, da bo krila vse stroške z zvezi z namestitvami v izpostavi azilnega doma v Logatcu.

7. marca se je v začasnem nastanitvenem centru naselilo prvih pet družin z otroki, skupno 23 ljudi, ki občanov Logatca ne vznemirjajo.

Besedilo in foto: Blanka Markovič Kocen

DELA ZA KAKOVOSTNO OSKRBO S PITNO VODO SE LAHKO ZAČNEJO

Logaški in postojnski župan Berto Menard in Igor Marentič ter izvajalci del in nadzorniki v projektu Oskrba s pitno vodo v porečju Ljubljani – 2. sklop so v prostorih Občine Logatec februarja podpisali pogodbe za izvedbo del.

Občini Logatec in Postojna v pomembnem infrastrukturnem projektu sodelujeta še s tremi občinami (Log – Dragomer, Brezovica in Škofljica), s katerimi bodo zagotovili ustrezno infrastrukturo za oskrbo s pitno vodo, zmanjšali izpostavljenost prebivalcev oporečni pitni vodi in izboljšali javno oskrbo s pitno vodo. Pogodbe so pred kratkim podpisali tudi v občinah Postojna in Log – Dragomer.

Vrednost celotnega projekta Oskrba s pitno vodo v porečju Ljubljani – 2. sklop znaša 9.023.035,09 evrov brez DDV in ga delno financira Republika Slovenija (1.072.694,14 evrov), delno Kohezijski sklad Evropske unije, delno pa bodo stroške pokrili iz občinskih proračunov občin Log – Dragomer, Brezovica, Logatec (del projektnih aktivnosti sofinancirata Občina Postojna) in Škofljica (1.871.740,93 evrov). Župana Občine Logatec, Berto Menard, in Občine Postojna, Igor Marentič, sta v Logatcu podpisala pogodbi z direktorjem podjetja Kolektor Koling, d. o. o., Tinotom Vadnalom, ki bo s partnerjema Treven, gradnje in vzdrževanje d. o. o. ter CPG d. d. izvajalo gradbena dela na obmo-

Foto: Blaž Korenč

Ustrezna infrastruktura bo izboljšala oskrbo s pitno vodo.

čju obeh občin. Podpisali so tudi pogodbo o izvajanju nadzora nad izvedenimi deli z direktorjem podjetja Projekt d. d., Nova Gorica, Vladimirjem Durcikom.

Varnejša oskrba z vodo

Pred podpisom pogodb sta župana na kratko predstavila projekt Oskrba s pitno vodo v porečju Ljubljani – 2. sklop. Župan Menard je med drugim izpostavil, da gre za pomemben projekt, ki bo pripomogel k rešitvi vrsto let trajajoče problematike na področju oskrbe z vodo. »Z izvedbo projekta bomo

občanom zagotovili varnejšo in boljšo oskrbo s pitno vodo. Rešili bomo problematiko občasnega pomanjkanja vode, predvsem v konicah in uredili tlačne razmere v vodovodnem omrežju.« Tudi postojnski župan je povedal, da gre za pomembno sodelovanje obeh občin, s katerim bodo zagotovili rezervni vodni vir za oskrbo naselij Laze, Jakovica in Planina, ter izrazil pričakovanje še tesnejšega sodelovanja.

Na območju Občine Logatec bo potekala novogradnja 11.580 metrov cevovodov, vodohrana Sekirica in rekonstrukcija zajetja Zajele. Občina Postojna sodeluje v projektu kot sofinancerka izgradnje povezovalnega vodovoda Laze – Postojna – Pivka. Povezava sistema v Logatcu s sistemom v Postojna – Pivka zagotavlja rezervni vodni vir za oskrbo naselij Laze, Jakovica in Planina. Pretočne količine vode med posameznimi naselji, ki jih bo povezoval in neposredno ali posredno oskrboval na novo izgrajen cevovod Laze – Lipje, bo predstavljal zadostno rezervo za vodooskrbo v primeru izpada primarnih virov. Glavni namen izvedbe projekta je reševanje obstoječe problematike na področju oskrbe s pitno vodo na območju vključenih občin. Tako se bo na sistem oskrbe s pitno vodo priključilo dodatnih 228 prebivalcev. »Želim si, da bi gradnja potekala čim bolj gladko, kar pa je verjetno utopija,« je dejal Marentič.

Foto: Blaž Korenč

Postojnski in logaški župan po podpisu pogodbe.

Blanka Markovič Kocen

ODLIKOVANJA LOGAŠKIM PRIPADNIKOM CIVILNE ZAŠČITE TUDI V ŠENTVIDU PRI STIČNI

Foto: Nina Jerina

Poleg osrednje slovesnosti na Brdu pri Kranju so se v začetku marca odvijale še prireditve na regionalni ravni. Pripadniki CZ Logatec so bili vabljeni v Šentvid pri Stični, kjer so prejeli odlikovanja posamezne ekipe reševalnih enot in posamezniki, ki delujejo znotraj sistema zaščite in reševanja.

Sistem CZ Občine Logatec sestavljajo različne reševalne enote prostovoljcev: gasilci, jamarji reševalci, ekipa prve pomoči in prostovoljci Rdečega križa, kinologi, taborniki, skavti, študentje in drugi prostovoljci, ki delujejo znotraj sistema. Že v preteklih letih so bili pripadniki CZ Logatec uspešni pri odpravljanju posledic žleda in poplav, letošnje leto pa je zaznamovalo predvsem delo z migranti. Pripadniki CZ Logatec so v času od začetka septembra pa do novembra, ko je bil naval beguncev največji, poskrbeli za namestitve, oskrbo in nudenje prve pomoči več tisoč beguncem v namestitvenem centru v Logatcu in na Vrhnikih, za kar so bili tudi nagrajeni z državnimi odlikovanji. Med posamezniki so bronasti znak CZ za delo z migranti prejeli Damjan Barut, Luka Knaus in Luka Nagode, med ekipami pa Ekipa prve pomoči in prostovoljci Rdečega križa Logatec ter Občina Logatec.

CZ tudi tokrat ni pozabila na gasilce, ki posredujejo v nešteti primerih in pogosto tvegajo svoja življenja za druge. Med posamezniki je bronasti znak CZ za dolgotrajno delo na področju zaščite in reševanja prejel Franci Jesenovec, član PGD Dolenji Logatec. Srebrni znak za 110 let delovanja

so prejeli PGD Medvedje Brdo, najvišje, zlato odlikovanje za 120 let delovanja pa je v imenu PGD Gorenji Logatec prevzel Gregor Tomazin. Vsem prejemnikom odlikovanj čestitke tudi s strani uredništva Logaških novic in zahvala v imenu občank in občanov za ves trud, ki ga vlagate v reševanje življenj in premoženja.

Izjave prejemnikov odlikovanj

Boštjan Rupnik, poveljnik Štaba CZ Logatec: »Glavni cilji logaške civilne zaščite je napredovati v tem, kar smo dosegli, pridobivati nova znanja in članstvo, da bomo kar najbolje pripravljeni na vse morebitne nesreče.« (Vir: <http://www.logatec.si/>)

Luka Knaus, CZ Logatec: »Sam sem pristopil v CZ nepričakovano. Ko je nastopil žled, so me kontaktirali iz občinskega štaba CZ, da potrebujejo nekoga, ki bi jih s teptalcem vozil na vrh Sekirice. Devet

Foto: Blanka Markovič Kocen

dni sem spal v teptalcu in neprestano vozil tehnične ekipe ter nafto za delovanje agregata. Od takrat naprej sem član CZ Logatec. Ko je nastopila migrantska kriza, sem bil takoj pripravljen pomagati. Dobiti priznanje je lepo, a več kot to mi pomenijo dobri prijatelji v štabu in to, da pomagamo ljudem.«

Karmen Halilović, provoljka pri OZ RK Logatec: »Priznanje, ki smo ga dobili prostovoljci RK Logatec, mi veliko pomeni, saj smo vložili mnogo truda in vem, da smo pomagali veliko pomoči potrebnim ljudem. Sama sem v nastanitvenem centru pomagala pri razdeljevanju oblačil in včasih smo na noč preoblekli tudi po sto ljudi, kar ni malo. Smo odlična ekipa in še naprej se bomo trudili pomagati tistim, ki našo pomoč potrebujejo.«

Nina Jerina

Foto: Blanka Markovič Kocen

OHRANITI ČEBELE IN POVRNITI ZAUPANJE V MED

Občni zbor je bil dobro obiskan.

Na občnem zboru Čebelarstva društva (ČD) Logatec so Kristini Lukančič in Damijanu Petroviču za dolgoletno zvestobo čebelarstvu podelili odlikovanje Antona Janše III. stopnje. Nato je predsednik društva Tone Žakelj povzel značilnosti lanske čebelarstva sezone.

Čebele so lansko zimo solidno preživele, vendar pa potem ritem vremena ni bil ugoden. Na Logaškem se je zgolj krajevno pojavilo medenje javorja, hrasta, ponekod pa tudi hoje (jelke). »Če potegnemo črto, je bila letina povprečna,« je ocenil Žakelj. Med lanskimi aktivnostmi je izpostavil sodelovanje na Gregorjevem sejmu in pri akciji tradicionalni slovenski zajtrk. Čebelarji so poskrbeli, da so otroci v vrtcih tudi lani za zajtrk jedli med, ki so ga nabrale čebele logaških čebelarjev. Kot že leta so tudi lani organizirano kupili sladkor za krmljenje čebel. V borbi proti čebeljemu zajedavcu varoi pa je prišlo do precejšnjih zapletov. Predvsem po objavi, da so nekateri čebelarji uporabljali neregistrirana sredstva, ki jih je prodajalo podjetje Apis M&D z Vrhnike. Predsednik društva Tone Žakelj je poudaril, da »so med zastupili mediji, ne čebelarji«. V nobenem od vzorcev medu namreč ni bilo nedovoljenih substanc, našli so le ostanke dovoljenega sredstva, pa še tega pod predpisano dovoljeno mejo. Žakelj je ob tem poudaril, da je glavna naloga čebelarjev ohraniti čebele in povrniti zaupanje v slovenski

STATISTIKA ČLANSTVA

Leto:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Št. članov ČD in ČZS	73	70	63	66	72	67	59
Zgolj člani ČD	15	17	25	25	19	21	23
Skupaj	88	87	88	91	91	88	82

Število članov društva je nekoliko upadlo. Od skupaj 82 članov je bilo 59 tudi članov ČZS, 23 pa zgolj članov ČD Logatec. Na novo so se v društvo vključili Boštjan Jeram, Darko Jeršič, Urša Sedej, Robert Tomazin in Marko Jurca. Žal pa so lani enega člana izgubili. Preminul je Anton Lapajne.

med. Zato bo letošnje delo društva še bolj osredotočeno na pridobivanje znanja o uporabi sonaravnih sredstev za zatiranje varoe in njihova uporaba v panjih. Z letom 2016 je potekel mandat članom upravnega odbora Čebelarstva zveze Slovenije (ČZS). Naslednja štiri leta bo društva z Notranjske v ČZS zastopal nekdanji logaški župan Janez Nagode.

Pravo leto ustanovitve je 1905

Lani je ČD Logatec praznovalo 110-letnico obstoja, ob kateri se je posebej potrudil Miro Leskovec. Ustvaril je zgoščenko s čebelarstvi utrinki na Logaškem nekoč in danes. Spomnimo še, da je ČD Logatec leta 2008 praznovalo 100-letnico. Ti dve obletnici se seveda ne ujemata. Naj pojasnimo. Določitev jubileja za 100-letnico je temeljila na fotografiji, s katere je bilo razbrati, da so leta 1908 v Lazah razvili društveni prapor. V blagajniški knjigi društva iz istega leta, ki so jo kasneje našli, pa so ugotovili, da je bilo društvo ustanovljeno prej. Po pregledu starih izvodov Slovenskega čebelarja je Tone Žakelj ugotovil, da so v Logatcu (konkretno v Lazah) ustanovili podružnico tedanjega Slovenskega čebelarstva društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko 26. marca 1905, kar pomeni, da je logaško društvo lani praznovalo 110-letnico delovanja.

Marjan Papež

ČEBELE IN OPRAŠEVANJE

Uspešen prenos cvetnega prahu z ene rastline iste vrste na drugo je mogoč samo z oprasovalci, med temi pa so najpomembnejši prav čebele. Vsaka tretja žlica svetovne hrane je odvisna od čebel. V naravi že od nekdaj obstaja soodvisnost med rastlinami in njihovimi oprasovalci, zlasti čebelami, tako da ene brez drugih ne morejo preživeti. Poznamo več načinov oprasovanja ali polinacije, vendar je najpomembnejši tisti, ki ga opravljajo čebele. Te žuželke na rastlinah poleg medicinske, ki jo potrebujejo za energijo, nabirajo tudi cvetni prah, ki ga zaradi velike vsebnosti beljakovin in rudnin nujno potrebujejo za svoj razvoj. Rastline, ki rastejo pri nas, delimo na žužkocvetke in vetrocvetke. Največ rastlin, pomembnih za pridelavo naše hrane, je žužkocvetnih, te pa so odvisne od oprasovalcev. Vetrocvetke oprasovalcev načeloma ne potrebujejo. Cvetovi večine žužkocvetnih rastlin so najrazličnejših barv in oblik. Za uspešno razmnoževanje dolo-

čene rastlinske vrste mora biti izmenjana dedna snov, in sicer tako, da zrnice cvetnega prahu iz prašnikov preide na brazdo pestiča. Oprasovanje je torej prenos cvetnega prahu z ene rastline iste vrste na drugo. Uspešen prenos cvetnega prahu z ene rastline iste vrste na drugo je torej mogoč samo z oprasovalci, med temi pa so najpomembnejši prav čebele.

Pomen in vrednost oprasovanja

Čebele torej oprasijo večino rastlin ter s tem zagotovijo hrano ljudem in živalim, zato ne pretiravamo, če rečemo, da je vsaka tretja žlica svetovne hrane odvisna od čebel. Po ugotovitvah znanstvenikov točne vrednosti oprasovanja, ki ga v Sloveniji brezplačno opravijo čebele, ni mogoče izračunati, ocenjeno pa je, da je ta vrednost od 15- do 30-krat večja od vseh čebeljih pridelkov skupaj! Ker čebele dandanes same v naravi niso več sposobne preživeti niti ene zime, je torej delo slovenskih čebelarjev

plemenito in družbeno koristno. V sosednji Avstriji pridelovalci sadja čebelarjem plačujejo za oprasovanje, prav tako pa tudi v Nemčiji in ponekod drugod po Evropi ter seveda v ZDA. Pri vsem delu s čebelami pa ne gre samo za hrano, čebele pridelke in kot najpomembnejše – za oprasovanje, ampak tudi za ohranjanje biodiverzitete, torej za ohranjanje narave, raznovrstnega okolja oz. biotske pestrosti in drugih dejavnikov življenja. Zaradi vseh teh nalog naše avtohtone čebele kranjske sivke v Sloveniji živi več kot 22.000 različnih vrst organizmov, to pa našo državo po mnenju številnih strokovnjakov uvršča med naravno najbogatejša območja v Evropi. Glede na zdajšnje število čebeljih družin v Sloveniji se nam za kakovosten oprasovalni servis, ki nam ga brezplačno zagotavljajo čebelarji s svojimi čebelami, za zdaj še ni treba bati.

Jure Justinek, ČZS

V PRIMEŽU PADANJA CEN MLEKA, MESA IN LESA

Osrednja tema tradicionalnega srečanja, ki ga je na prvi petek v februarju na Turistični kmetiji Pr' Šinkovc na Medvedjem Brdu organiziral odbor izpostave (OI) Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) Logatec v sodelovanju z Občino Logatec, je bila kmetijstvo kot gospodarska dejavnost.

Uvodoma je predsednik OI KGZS Logatec Anton Kokelj je izpostavil, da so teme, ki se v gospodarskem smislu tičejo logaških kmetov, predvsem mleko, goveje meso in les. »Za vse troje pa je bilo lansko leto zelo neugodno. Odkupne cene mleka so zaradi ukinitve mlečnih kvot in zaradi ruskega embarga na uvoz kmetijskih pridelkov iz Evropske unije padle za približno četrtino, znižale pa so se tudi odkupne cene govejega mesa. Dodatno težavo je povzročil še padec cen lesa zaradi velikega presežka le-tega kot posledice predlanskega žleda in izredne namnožitve lubadarja.

Za poštena razmerja v verigi preskrbe s hrano

Predsednik KGZS Cvetko Zupančič je v nagovoru poudaril, da je bilo leto 2015 leto dobrih pridelkov, a izredno nizkih cen. Ob tem je bilo še zlasti pomembno ozaveščanje potrošnikov, da posegajo po domači hrani. Vlaganje v kmetijstvo namreč krepi gospodarstvo in turizem, kar je koristno tudi za širšo družbo. »Na KGZS se zavzemamo za poštena razmerja v verigi preskrbe s hrano. V letu 2016 pa bo dan velik poudarek temu, da spremembe davčne zakonodaje ne bodo preveč obremenile kmetijstva«. Da bi bila mera polna, je šla Kmetijsko gozdarska zadruga Logatec v stečaj in kar nekaj kmetov ni dobilo plačanega prodanega lesa. K sreči sta sosednji zadrugi, KGZ Krpan iz Cerknice in M Sora Žiri, poskrbeli za nadaljevanje odkupa mleka, mesa in lesa,« je Anton Kokelj povzel aktualni položaj v kmetijstvu na Logaškem. Udeležence srečanja je pozdravil tudi župan Berto Menard, ki je dejal, da se kmetijstvo v Logaški občini kljub številnim težavam kar dobro drži. »Zadovoljen sem, da se tako ohranjata poseljena krajina in delovna mesta. V luči velikih količin lesa zaradi žleda in lubadarja podpiram predelavo lesa na kmetijah, a kaj, ko je začela ponekod ta dejavnost motiti okoliške prebivalce,« je povedal Menard. Da pa podpora kmetijstvu ne bo ostala zgolj pri besedah, bo letos za naložbe v kmetijstvu logaška občina namenila 40.000 evrov.

Občni zbor je bil dobro obiskan. Med udeleženci srečanja so bili (z leve): Janez Beja, predsednik OE KGZS Ljubljana, njen vodja Jože Benec, direktor Loške zadruge Mitja Vadnjov, predsednik KGZS Cvetko Zupančič, predsednik OI KGZS Logatec Anton Kokelj in logaški župan Berto Menard.

Povezanost za večjo pogajalsko moč

Poslovni položaj žirovske kmetijske zadruge, s katero posluje del logaških kmetov, je predstavil direktor Aleš Dolenc. Povedal je, da se ob lanskem zapiranju logaške zadruge niso želeli vmešavati v interne zadeve, potem pa so priskočili na pomoč: najprej pri odkupu mleka, potem pa tudi živine in lesa. Povedal je, da je odkupna cena mleka padla z 38 na 28 centov in še pada, ob tem pa se odkup povečuje za dva do tri odstotke na leto. Zato je še toliko pomembnejše, da so zadruga povezane, da imajo večjo količino mleka in s tem večjo pogajalsko moč pri njegovi prodaji. Načelnica upravne enote (UE) Logatec Ljudmila Kunc je kmete seznanila, da pri urejanju GERK-ov ni posebnih težav in povedala, da se je povečal trend prodaje kmetijskih zemljišč, prav tako tudi po žledu poškodovanih gozdov. Dodala je še, da je na območju UE Logatec 38 kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi. Polovica teh se ukvarja s predelavo lesa, ostale so turizem na kmetiji, povečalo pa se je število kmetij, ki se ukvarjajo s predelavo mleka.

Marjan Papež

SKUPŠČINA ZB NOB LOGATEC: ZADOVOLJNI Z DOSEŽENIM, SMELO V NOVO OBDOBJE

To je na kratko povzetek poročila o štiriletnem obdobju, v katerem je iz združenja izstopil njihov predsednik Samo Štampihar, a ga je uspešno zamenjala podpredsednica Vesna Jerina, ki je bila na tokratni skupščini soglasno izvoljena za novo predsednico za obdobje 2016 - 2020.

Leto 2015 si bodo v društvu zapomnili po izidu knjige Zgodovina NOB na Logaškem, na katero ni bilo večjih pripomb, in sodelovanju na proslavi ob 70-letnici osvoboditve, ki je bila vseh tudi mlajšim

generacijam, udeležilo pa se je je okoli 500 obiskovalcev - veliko za našo občino. Ravno mladi pa so tisti, ki jih bo treba pritegniti v delo združenja, da se bo še naprej širil njegov glas, vrednote. Konec leta je društvo prejelo odločbo Ministrstva RS za obrambo, s katero je bil podeljen status društva v javnem interesu na področju veteranirov. Organiziranje pohodov, proslav in drugih prireditvev, sodelovanje na podobnih aktivnostih drugih organizacij ZB NOB ter društev v naši občini so osnovna vodila za delo v naslednjem obdobju. Že

27. aprila pa so vsi člani in občani vabljeni na osrednjo proslavo ob 75-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte, ki jo letos organizira KO Laze, na njej pa bo nastopil tudi Partizanski pevski zbor. Skupščine, ki je bila 11. marca popoldne v jedilnici OŠ 8 talcev, se je udeležilo tudi nekaj gostov, med njimi župan Berto Menard, ki je poudaril, da bo vsak narod, ki spoštuje svojo zgodovino, čeprav je majhen, tudi obstal!

Brane Pevec

OBJAVLJEN JAVNI RAZPIS ZA PRIDOBITEV NEPOVRATNIH SPODBUD

EKO SKLAD

Eko sklad, javni sklad je tudi v letošnjem letu zagotovil sredstva za nepovratne finančne spodbude občanom za izvedbo njihovih novih naložb rabe obnovljivih virov energije in večje energijske učinkovitosti stanovanjskih.

Predmet javnega poziva so nepovratne finančne spodbude občanom za rabo obnovljivih virov energije in večjo energijsko učinkovitost stanovanjskih stavb na celotnem območju Republike Slovenije (v nadaljevanju: nepovratne finančne spodbude) za nove naložbe in za nekatere nove naložbe v starejših stanovanjskih stavbah na območju mestnih občin Celje, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota in Novo mesto ter občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi, ki so uvrščene v razred največje obremenjenosti in imajo sprejet Odlok o načrtu za kakovost zraka.

Namen javnega poziva je povečanje rabe obnovljivih virov energije in večja energijska učinkovitost v stanovanjskih stavbah ter zmanjšanje prekomerne onesnaženosti zraka z delci PM10 in s tem izboljšanje kakovosti zunanjega zraka.

Nova naložba je naložba za izvedbo enega ali več v nadaljevanju navedenih ukrepov, ki se bodo začeli izvajati po oddaji vloge za pridobitev nepovratne finančne spodbude po javnem pozivu:

- A - vgradnja solarnega ogrevalnega sistema v stanovanjski stavbi,
- B - vgradnja kurilne naprave na lesno biomaso za centralno ogrevanje stanovanjske stavbe,
- C - vgradnja toplotne črpalke za centralno ogrevanje stanovanjske stavbe,
- D - priključitev starejše eno- ali dvostanovanjske stavbe na daljinsko ogrevanje na obnovljiv vir energije,
- E - vgradnja energijsko učinkovitega lesenega zunanjega stavbnega pohištva v starejši stanovanjski stavbi,
- F - toplotna izolacija fasade starejše eno- ali dvostanovanjske stavbe,
- G - toplotna izolacija strehe ali stropa proti neogrevanemu prostoru v starejši eno- ali dvostanovanjski stavbi,
- H - vgradnja prezračevanja z vračanjem toplote odpadnega zraka v stanovanjski stavbi,
- I - gradnja ali nakup skoraj nič-energijske nove eno- ali dvostanovanjske stavbe,
- J - celovita obnova starejše eno- ali dvostanovanjske stavbe,
- K - nakup stanovanjske enote v tri- in večstanovanjski stavbi, obnovljeni v skoraj nič-energijskem razredu.

Skupna višina sredstev po tem javnem pozivu znaša 15.800.000 evrov. Pogoji in kriteriji za ukrepe, ki so predmet spodbud omogočajo pridobitev spodbude le za nakup in vgradnjo visokoučinkovite opreme in naprav ter kvalitetnih materialov z ustrezno toplotno prehodnostjo oziroma prevodnostjo, hkrati pa spodbujajo vgradnjo naravnih materialov.

Skladno z Dolgoročno strategijo za spodbujanje naložb energetske prenove stavb so spodbude Eko sklada bolj usmerjene in višje za obsežnejšo energijsko prenovo stavb. Tako so spodbude za izvedbo le enega ali dveh posamičnih ukrepov v eno- in dvostanovanjskih stavbah oziroma v posameznih stanovanjih nižje (do 20 % priznanih stroškov naložbe) v primerjavi s preteklimi leti (do 25 % priznanih stroškov naložbe), precej višje pa so v primeru obsežnejše obnove starejših stanovanjskih stavb, in sicer za izvedbo najmanj treh ukrepov hkrati.

V tem primeru se izračunani znesek nepovratne finančne spodbude, kot je opredeljena za posamezni ukrep, poveča za polovico, a ne sme znašati več kot 30 % priznanih stroškov naložbe oziroma ne več kot 50 % priznanih stroškov naložbe pri izvedbi določenih naložb na območjih občin s sprejetim Odlokom o načrtu za kakovost zraka.

Ugodnost, ki jo Eko sklad ponuja investitorjem občanom, je možnost najema ugodnega kredita in pridobitve nepovratnih sredstev za naložbe, ki izpolnjujejo vse pogoje javnega poziva za kreditiranje okoljskih naložb in javnega poziva za dodeljevanje nepovratnih sredstev.

Za izvedbo določenih ukrepov učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije pri obnovi tri- ali večstanovanjskih stavb pa še vedno velja do objave zaključka javni poziv iz leta 2015 z oznako 30SUB-OB15. Več informacij o razpisih dobite na spletni strani Eko sklada: <https://www.ekosklad.si/fizicne-osebe>

Občani morajo namreč za pridobitev nepovratnih spodbud izpolnjevati določene kriterije in ob prijavi na razpis Eko skladu posredovati nekatero dokumentacijo. Predvsem je pomembno, da občani investicije ne začnejo pred oddajo vloge za pridobitev nepovratne spodbude!

Za podrobnejše informacije se lahko obrnete tudi na energetske svetovalec pisarno ENSVET v Logatcu, Notranjska cesta 4, Logatec, vhod za turistično pisarno.

V energetske svetovalec pisarni vam bomo poleg informacij o novih nepovratnih spodbudah, ki jih Eko sklad nudi občanom, nudili neodvisne strokovne nasvete o rabi obnovljivih virov energije in o doseganju večje energijske učinkovitosti stanovanjskih stavb.

mag. Peter Petrovič
energetski svetovalec ENSVET

TABORNIKI ZIMOVALI NA POKLJUKI

Foto: arhiv logaških tabornikov

Prvi februarski petek smo se taborniki Rodu Srnjak Logatec odpravili na Pokljuko. Letos se nas je zimovanja udeležilo rekordno število, in sicer že 80, zato smo zasedli kar dva avtobusa.

Odpravili smo se na dveurno potovanje, med katerim je zelena pokrajina kar naenkrat prešla v zimsko pravljico Triglavskega narodnega parka. Po nastanitvi v koči so se najmlajši odpravili na sprehod po snegu, starejši so večer preživeli s svojim vodom, zatem pa smo utrujeni popadali v mehke postelje. Naši mali srnjački so se naslednji dan dopoldne odpravili v gozd na lov na lisico, kjer so sledili puščicam in vmes preizkušali svoje znanje prve pomoči. Starejši člani našega rodu so spoznavali različne plesove sveta, saj znanje le-teh nikoli ne škodi. Ker so se jim koreografije plesov hitro vtisnile v glavo so se na koncu še malo pozabavali s šemljenjem in s strašljivimi maskami tudi prestrašili kakšnega vodnika.

Ko smo si napolnili trebuščke z odličnim kosilom, ki so nam ga pripravili naši kuharji, in si malo odpočili, je spet nastopil čas za akcijo. Gozdovniki in gozdovalnice so sklenili pregnati zimo ter se posloviti od pusta, zato so pripravili velik kres, na katerem so zažgali čarovnico, ki je strašila po pokljuških gozdovih. Mlajši, medvedki in čebelice, pa so popoldne preživeli v gozdu ter opravljali raznolike zabavne naloge, med drugim tudi pletenje čim daljše verige iz oblačil. Po dnevu, polnem izzivov, smo se posladkali s krofi ter se pogreznili v spanec ob pravljичnem večeru.

Naslednji dan so vse iz postelje vrgli tajni agenti, ki so že navezgodaj pripravili zahtevno urjenje. Namesto običajne jutranje telovadbe smo tekli po različnih terenih z ovirami in se naučili

izmuzniti napadalcem. Vendar so po koncu agentje razkrili svoje identitete in pokazali so se obrazi vodnikov, ki so za svoje člane pripravili tematsko obarvan dan. Po intenzivni telovadbi nas je obiskala Gorska reševalna služba, ki nam je pokazala, kako poteka njihovo delo ter kakšne pripomočke pri tem uporabljajo. Na koncu so z nami delili tudi marsikatero zgodbo o svojih reševalnih podvigih. Mlajši so nato izdelali veliko različnih pripomočkov, ki jih mora imeti prav vsak tajni agent, starejši pa so se medtem spoznali in pozabavali z raznimi eksperimenti.

Zvečer je po taborniški tradiciji sledil krst, vendar ne čisto običajen, saj je tajna agencija poslala dva agenta, ki sta za nas sestavila čisto poseben krst. Krščenci so morali drug drugemu postaviti poligon za urjenje, narediti uvodno špico v film ter zasliševati občinstvo, da so pokazali prave sposobnosti tajnega agenta. Na koncu je vsak od novih članov pridobil taborniško ime in postal pravi tabornik.

Zadnji dan smo po kratkem dopoldanskem programu pospravili in spakirali nato pa zimovanje zaključili z zborom ter spustom zastave. Utrujeni od tridnevne dogodivščine smo se vkricali na avtobus in se odpeljali domov v Logatec, kjer so nas pričakali naši starši. Zdaj že nestrno pričakujemo taborjenje, kjer upamo, da nas bo še več.

Pia Plevnik

GREGORJEV SEJEM BIL JE ŽIV ...

Po ljudskem izročilu se na Gregorjevo ptički ženijo, včasih so mu rekli tudi dan zaljubljenih, ki že nekaj časa obhajajo svoj praznik mesec dni prej, vsekakor pa je čas okoli Gregorjevega čas pomladanskega prebujenja, v naši občini pa tudi čas za druženje, praznovanje. Že ves teden so se v Logatcu vrstile razne prireditve, vrhunec pa je bil v soboto, 12. marca, prav na Gregorjevo. Že zgodaj so se polnile stojnice, na katerih ni manjkalo semen, čebulic, sadik in vsega, kar je potrebno za delo na vrtu in polju. Obiskovalci so se ustavljali pri stojnicah logaških društev, pa seveda tudi ob drugih, na katerih je bilo moč najti vse od šivanke do lokomotive – slednje sicer ne, traktor in avtomobile pa. Brez skrbi: tudi jedače pijače ni zmanjkalo. Okoli desete ure je začel igrati Pihalni orkester Logatec, pričel se je polniti trg pred cerkvijo sv. Nikolaja, kjer so na osrednjem odru nastopili otroci iz vrta Kurirček in Miklavževega vrta, otroški pevski zbor OŠ 8 talcev, Twirling klub logaških mažoret, ženski pevski zbor DU Rovte; prisotne pa je nagovoril tudi župan Berto Menard. Po koncu programa je za dobro voljo igral ansambel Mladi godci.

Besedilo in foto: Brane Pevec

ZELIŠČARSKI ZAČETEK SEJEMSKEGA DOGAJANJA

Uvod v sejemske dogajanje je bilo predavanje znanega slovenskega zeliščarja Jožefa Majesa. Ker se bliža pomlad in vrtničarji že razmišljamo, kaj bomo letos zasadili na svoj vrt, se je dobro pozanimati, katere rastline bomo potrebovali v domači lekarni.

Kdo je Jožef Majes?

Jožef Majes že na prvi pogled daje vtis izredno pozitivne osebnosti, kar se je skozi njegovo predavanje tudi potrdilo. Osnovno znanje o zdravilnih zeliščih je pridobil v samostanu Stična, kasneje pa so sledila nadaljnja izobraževanja, tako doma kot v tujini. Je tudi lastnik učne kmetije Plavica, kjer prideluje zelišča, vodi tečaje o zdravilnih rastlinah in je eden najbolj priznanih strokovnjakov za zelišča v Sloveniji. Napisal je tudi dve knjigi z naslovom *Zdravnik zdravi, narava pozdravi (1,2)*, trenutno pa že pripravlja dve novi knjigi: *Zdravljenje ran po tradicionalnem postopku in Sto vprašanj za Jožeta*.

Predavanje

Majes je uvodoma spregovoril o celostnem pogledu na zdravje, izogibanju stresu, pomenu gibanja ter nekaterih pokazateljih oslabilnega imunskega sistema, kot so herpesi in bradavice. Upozoril je na prekomerno uporabo antibiotikov, saj bakterije nanje postanejo odporne. Namesto njih naj za lajšanje blažjih zdravstvenih težav raje uporabljamo zdravilna zelišča, vendar pa moramo za to dobro poznati rastline in njihove učinkovine. Skozi predavanje smo dobili osnovne napotke za nabiranje rastlin in izvedeli, s ka-

terimi zelišči si lahko lajšamo nespečnost, stres, krepimo imunski sistem in odpravljamo manjša obolenja. V zadnjem delu predavanja nam je predstavil novo tinkturo in pasto za krepitev imunskega sistema, na koncu pa sta s pomočnico pripravila še mazilo in tinkturo ter odgovarjala na zastavljena vprašanja.

OSNOVNI NAPOTKI ZA NABIRANJE ZDRAVILNIH RASTLIN

Rastline vedno nabiramo v čistem okolju, stran od cest in železnic. Vedno nabiramo v suhem vremenu, najmanj dva dni po dežju. Pomembno je tudi, da vemo, kdaj se nabirajo posamezni deli rastlin, saj je takrat koncentracija zdravilnih učinkovin največja. Korenine se nabirajo večinoma v jeseni, cvetovi pa tik pred oziroma v času cvetenja. Pri sušenju zelišč nikoli ne izpostavljamo neposredni sončni svetlobi, ampak jih sušimo v senčnem zračnem prostoru.

KREPITEV IMUNSKEGA SISTEMA: ameriški slavnik, timijan, šipek (šipek je vir vitamina C, ki se ne uniči tudi pri visoki temperaturi).

STRES IN NESPEČNOST: baldrijan, sivka, melisa, hmelj, šentjanževa roža.

KOŽA IN KOŽNE BOLEZNI: hrastovo lubje, korenika srčne moči, ognjič in arnika proti aknam (tinktura ali čaj za spiranje obraza), slezenovec (luskavica)

ČIŠČENJE TELESA: kopriva, regratova korenika, breza (sok in čaj).

Nina Jerina

PRIDELANO LOKALNO – KUPLJENO DOMA

Vsklopu prireditev ob Gregorjevem je v organizaciji Notranjsko-primorskih novic potekal regijski posvet Pridelano lokalno – kupljeno doma. Uvodoma so svoje prakse predstavili upravljavci tržnic, uspešne kmetije in drugi deležniki, ki s svojo dejavnostjo spodbujajo pridelavo na kmetijah, odkup in promocijo lokalno pridelane hrane.

Logaška občina spodbuja prodajo lokalne hrane

O delovanju logaške tržnice je tako spregovoril Matjaž Kurent iz Komunalnega podjetja Logatec, ki je med drugih pohvalil razvoj tržnice in njeno rast od začetkov z osmimi stojnicami do danes, ko ob 12 stojnicah že razmišljajo o pokriti tržnici. Po Kurentovih besedah Občina Logatec na različne načine spodbuja kmete k čim večji prodaji hrane na tržnici.

Tržnica Cerknica postaja mesto srečevanj

Cerkniško tržnico je predstavila Nadja Kraševc iz Komunale Cerknica, ki je med drugim povedala, da na tržnici prodaja 22 različnih ponudnikov, največ s koprškega, iz Vipavske doline in Brd, a le štirje domači. »Želimo si, da bi Tržnica Cerknica postala mesto srečevanj,« je poudarila Kraševčeva.

Postojnska kmečka tržnica kljub nedonosti vztraja

Urban Pintar je orisal razvoj Kmečke tržnice Postojna, kjer so v letu 2015 našli 22 rednih in občasnih prodajalcev. Stroški upravljanja postojnske tržnice (skoraj 4.000 evrov) precej presegajo znesek letno pobranih najemnin (med 2.000 in 2.500 evrov).

Okrogla miza o aktualni zakonodaji

V nadaljevanju sta se med drugimi predstavili uspešni kmetiji Ileršič in Turšič, Kavarna na tržni c, Aleš Zidar je predstavil LAS Društvo za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom, v drugem delu pa je potekala okrogla miza na temo aktualne zakonodaje kot pospeševalca ali zaviralca povečevanja samooskrbe. Udeležil se je tudi evropski poslanec Franc Bogovič in predstavniki ministrstva za kmetijstvo, Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije in Kmetijsko-gozdarskega zavoda Ljubljana. Namen regijskega posveta je bil spodbuditi uporabo lokalno pridelane hrane, opozoriti na ovire, ki so rešljive v okviru obstoječih predpisov, in nakazati možne rešitve, ki bi dodatno utrdile položaj proizvajalca in ponudnika.

Besedilo in foto: Blanka Markovič Kocen

Z ZVOKOM GONGA V PREBUJENJE POMLADI

Vokviru prireditev Gregorjevega sejma je v četrtek, 10. marca, zvečer v Prešernovi dvorani Narodnega doma Logatec obiskovalce pobožal terapevtski zvok gonga. Ustvarjala sta ga gongista Karlo Vizek in Boris Delux, ki sta v okviru KD Novi oder dvorano zasedla že večkrat. Tudi tokrat je število prijav za zvočno gong kopel kmalu zapolnilo dvorano. Kot nam je zaupala organizatorica Špela Delux, se je v zvokih gonga okopalo 25 udeležencev. Kljub temu da priljubljenost tovrstne glasbene sprostitve v naših krajih že nekaj časa raste, saj redno poteka v Hotedršici (v organizaciji Urbana Brenčiča) in sedaj v Logatcu, naj jo na tem mestu predstavimo tudi tistim, ki se z njo še niste srečali.

Kot smo že omenili, gre za obliko sprostitvene tehnike, ki blagodejno vpliva na počutje, pomaga pri sproščanju telesa in umiritvi uma. Tokratno sproščanje je potekalo zgolj ob mogočih vibracijah gonga, načeloma pa pri zvočni kopeli poleg gongov izvajalci uporabljajo tudi glas in druga glasbila in zvočila, kot so tibetanske pojoče sklede, didžeridu, vetrne piščali, bobne itn. Zvočne vibracije delujejo globoko sprostitveno, na vsako celico v telesu. Gongi so namreč instrument z največjim naborom tonov in vibracij. Zanimivo je, da se med gong kopeljo valovanje možganov spusti na frekvenco, podobno tisti pred spancem, torej iz zavesti prehajamo v

Foto: osebni arhiv K. V.

podzavest, v nekakšno stanje budnega sanjanja, v katerem se lahko znebimo slabih vzorcev, energij in navad. Ker gong zvoka ne ustvarja ritmično, temveč fraktalno, naš um, ki tega ni vajen, počasi spusti nadzor – gong zvočna kopel je tako ultimativni meditativni in sprostitveni odklop, da naša od stresa pretresena telesa, katerih vibracije, frekvence so pogosto neuravnovešene, spravimo v red. Zvočno kopel odlikuje tudi dejstvo, da je primerna prav za vse starostne skupine, za izvajanje potrebujete le podlago, blazino in odejo, ki omogoči

jo karseda udoben položaj, v katerem se lahko popolnoma predate tem pradavnim zvokom. Kogar dajejo dvomi glede blagodejnih učinkov gong zvočne kopeli, bi se le-ti ob pogledu sproščenih in zadovoljnih obrazov obiskovalcev, ki so spočiti in sproščeni odhajali domov, v trenutku razkadili. Če vas še vedno muči radovednost, vabljeni naslednje gong sprostitve – 20. marca ob 19.00 v dvorani Stare šole v Hotedršici ali 5. aprila v logaški Prešernovi dvorani.

Urška Orešnik

IGRIVO DO PRAVE (GLEDALIŠKE) IGRE

Takole bi na kratko strnil torkovo dogajanje v Prešernovi dvorani Narodnega doma, kamor je mlade povabilo Kulturno društvo Novi oder. 8. marca, drugi dan prireditev Gregorjevo Logatec 2016, je Špela Delux vodila Gledališko delavnico za otroke in mladostnike s predstavitvijo gledaliških tehnik in izvedbo improvizacij.

»Jaz sem Špela,« se je mladim najprej predstavila vodja delavnice, nato pa so prišle na vrsto mlade udeleženke Živa, Tinkara, Rebeka, Ema, Nika, Lara, Jerca in Taja. S tem je bil led prebit in čas za prvo vajo z gibanjem, ploskanjem, štetjem. Še vaje pravilnega dihanja, potem je sledilo gibanje po prostoru, osvajanje ritma ... Skratka, z igro se tako mladi učijo izražanja misli, gibov, čustev. Na tej poti jih je ves čas vodila Špela, tako, da so kmalu že znali predstavljati predmete, rastline, živali. Ko sta se pojavili še princeska in pošast, je bil čas, da

so otroci predlagali tudi kratke zgodbe – in tako je nastala improvizacija, pravzaprav že mala gledališka igra. Medtem pa je čas tekkel. Urica prijetnega druženja je hitro minila.

Naj povem, da Špela Delux vodi gledališko delavnice že od jeseni 2012. To pa seveda ni edina dejavnost Novega odra, katerega zametki sodijo v jesen 2003, ko je Marcel Štefančič zbral ekipo zainteresiranih za igro. Naslednjo pomlad so pod njegovo režijo odigrali prvo

predstavo Navaden človek. In potem vsako leto eno. Letos je bila to Jaz sem Laura, ki so jo ta mesec predstavili dvakrat: v Narodnem domu in Kulturnem domu Tabor. In to še ni vse: od leta 2014 so po logaški občini izvedli tudi več »Gong kopeli«, eno tudi na letošnjem Gregorjevem. Zato samo še kratek namig: ko boste zopet opazili vabilo Novega odra, si rezervirajte čas zanj!

Besedilo in foto: Brane Pevec

WERNER VAS IMA RAD

DOBRODELNI KONCERT V LOGATCU

Foto: Blaž Korenč

Foto: Blaž Korenč

Foto: Blaž Korenč

Foto: Blaž Korenč

Na predvečer Gregorjevega, 11. marca 2016, nekaj začetka pomladi, je bilo v logaški športni dvorani nadvse prijetno, zabavno, sproščeno in tudi dobrodelno. Dvorano je zasedlo zavidanja vredno število poslušalcev, gledalcev in ljubiteljev zabavne glasbe.

Glavni akter je bil večkrat imenovani »kralj« ljudskih src Werner. Skupaj z gosti je namreč pripravil koncert z namenom pomagati OŠ 8 talcev, ki jo kot prvošolka obiskuje tudi njegova hči. Werner je pred nedavnim namreč postal občan Logatca in takoj je bil pripravljen pomagati ter nekaj prispevati v šolski sklad. Sredstva bodo še kako prav prišla in z njimi bodo rešili kar nekaj z denarjem povezanih težav, ki so se nakopičile v času vsesplošne krize. Ta največkrat zareže prav med otroke.

Werner je znan kot človek dobrega srca, vedno nasmejan, prav nič vzvišen in s tem si je pridobil velik krog oboževalcev. Ti so se mu ta večer tudi oddolžili z močnimi aplavzi, skupaj z njim so prepevali njegove starejše in novejšje uspešnice. Tudi kanček dalmatinskega melosa je bilo vmes, kar je dalo prireditvi prav poseben čar. Kot se za čas okoli dneva žena spodobi, je kot gostji povabil prijateljici, prav tako dobrodelnosti naklonjeni Rebeko Dremelj in Brigito Šuler. Vsaka je dodala koncertu svojo pikico na i in vzdušje je bilo izjemno prijetno, obiskovalci pa so se kar spon-

tano pridružili glasbeniku in zapeli ter zaplesali skupaj z njim. K popolnosti prireditve je svoj, s humorjem obarvan prispevek dodal tudi Rado Mulej, znani reševalec Mile iz Naše male klinike. Tudi on je v svojem nagovoru Wernerju polaskal s pohvalo, da se je ta glasbenik pripravljen odpovedati tudi že razprodanemu koncertu in nastopati za pomoči potrebne, kot je to storil, ko je šlo za z rakom obolele otroke.

Ni kaj, vse spoštovanje, Werner. Ko bi le bilo med nami veliko takih, ki ne bi gledali le v globine svojih že tako prepolnih žepov in bi bili pripravljeni vsaj kakšen kovanček dati nekomu, ki ga nima kje vzeti. Ob koncu koncerta je ravnateljica Karmen Cunder Wernerju in njegovim gostom izrekla zahvalo v svojem in v imenu vseh otrok ter učiteljev šole in mu izročila simbolična darilca, ki so bila izdelana z otroškimi rokami. Kljub manjšim tehničnim težavam, za katere pa glasbenik ni bil kriv, je večer minil v izjemnem vzdušju, ki ga je s svojim obiskom obeležil tudi župan Berto Menard in dokazal, da poleg županovanja obvlada tudi petje, za kar mu lahko čestitamo. Lepo je, da ima župan posluš tudi za take stvari, kajne? Ne morem pa mimo besed, ki jih je Werner največkrat izrekel: To sta besedi »prijatelji moji«. Ali ni to lepo? Werner, hvala ti. Ostani vedno tak.

Metka Bogataj

ČESTITKE LOGAŠKI OBČINI ZA NOVO KNJIŽNO PRIDOBITEV

Glasovi so knjižna zbirka folklornih pripovedi s slovenskega etničnega ozemlja iz današnjih dni. Leta 1988 je začela izhajati v Ljubljani pri založbi Kmečki glas, 2007. jo je vzela pod streho Celjska Mohorjeva družba, od leta 2014 je dobila dom pri Založbi ZRC pri Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Ljubljani.

Za objavo v omenjeni zbirki se upoštevajo le tiste folklorne pripovedi, ki jih je mogoče najti na terenu še danes ali njihovi viri niso dosti starejši od petdesetih let. Da bi bili zapisi oblikovno čim bolj pristni, je zaželeno, da sta besedišče in skladnja čim bolj zvesta živemu govoru, glasoslovno pa so besedila primerno prirejena današnjemu knjižnemu jeziku, da zmore ob njih uživati vsak slovenski bralec. Strokovno raven zbirke zvišujejo seznami narečnega besedja, da postaja omenjena zbirka imenitna predloga za tako dolgo pričakovani slovar slovenskega, ne samo knjižnega, temveč živega jezika sploh! Praviloma jo ilustrira slikar, doma iz krajev, od koder so zbrane folklorne in spominske pripovedi. S Trobičevo knjigo vred je doslej v omenjeni knjižni zbirki izšlo 46 knjig. Z njimi so pokrite približno 3/5 slovenskega etničnega ozemlja, po pokrajinskem ključu pa ohranjenih 17.577 folklornih in spominskih pripovedi. Vsi, ki se trudimo za zbirko *Glasovi*, se zavedamo njenega narodnostnega pomena, ki mu bodo šele prihodnji rodovi znali dati pravo ceno.

Duhovna dediščina iztrgana pozabi

Dr. Milan Trobič je dolga leta zbiral etnološko in folklorno gradivo na območju občin Logatec in Cerknica in minuto pred dvanajsto rešil pozabe bogato duhovno dediščino, ki se kaže v bujni domišljiji, kakor jo izkazujejo pravljice in najrazličnejše uvere, ki

sodijo že v mitologijo. Knjiga vsebuje avtentično gradivo o razgibanem notranjem življenju na zunaj revnih prebivalcev v krajih od Cerkniškega jezera in Grahovega do Logatca in Medvedjega Brda in na drugi strani od Planine do Rovt, Hotedršice in Črnega Vrha. Oseben profil zbiralca daje pečat vsaki knjigi. Tukajšnji se pozna, da jo je pripravljala dr. etnologije in za gospodarstvo zadolženi

novinar na Radiu Slovenija, zato etnološke pripovedi številčno prevladujejo. Le-te in anekdote so izhodišče za folklorizacijo. Zato je snov knjige skrbno razvrščena v enajst razdelkov od bajčnih, strašljivih in razlagalnih, prek legendnih in zgodovinskih do roparskih in socialnih povedk. S šaljivimi povedkami si je notranjski človek vedril pravi vsakdanjik. So pa tudi izjemen izraz svobode, s katero je kljuboval trdim življenjskim razmeram in gosposki. Glede na hitro propadanje stare kmečke kulture pred našimi očmi so izredno pomembni opisi raznih kmečkih opravil, delovnih, letnih in življenjskih šeg. Z njimi in lastnimi jezikovnimi posebnostmi dobivata občini Logatec in Cerknica dodatno identiteto. Zato bodo »pripovedi iz dežele med Logatcem in Črnim Vrhom, Uncem in Rovtami« enkratno darilo izseljenim rojakom

doma in po svetu. Zagotovo bodo tudi dobrodošla ponudba turistom in morebitnim poslovnim partnerjem. To je knjiga, ki ne zastara in se bo z leti njen pomen samo večal. Prav jo bodo znali ceniti šele vaši potomci. Kot urednica zbirke *Glasovi* se iskreno zahvaljujem mag. Viktorju Žaklju za zvezo, logaški občini, posebno županu Bertu Menardu in vodji oddelka za družbene dejavnosti mag. Nevenki Malavašič, pa za finančno podporo, kakršne doslej še nobena knjiga iz zbirke *Glasovi* ni bila deležna.

akad., red. prof. ddr. Marija Stanonik

Foto: SMC

»EDINO, KAR JE V TEH KRAJIH STALNO, SO SPREMEMBE«

IZROČILO LOGATCA IN OKOLIŠKIH PREPIŠNIH KRAJEV V NOVI KNJIGI MILANA TROBIČA

Veliki dvorani Narodnega doma se je 15. marca odvila predstavitev knjige avtorja Milana Trobiča, *Še vedno na prepihu*. Privlačnost vsebine, ki se nanaša na kraje med Logatcem in Črnim vrhom ter Uncem in Rovtami, je pritegnila številne obiskovalce, tudi tiste, ki so sami prispevali kakšno od 705 objavljenih zgodb. Avtor sam je v pogovoru z moderatorjem prireditve, Janom Mihevcem, med drugim osvetlil prehojeno pot od začetkov do izida dela in poudaril, da so bogastvo knjige v prvi vrsti ljudje, njegovi sogovorniki, v svoji večplastnosti. Prireditve se je pričela z citrarsko-pevskim nastopom učenk in Glasbene šole Logatec, uvodoma pa je zbrane nagovoril župan Berto

Menard. Izrazil je svoje navdušenje nad knjigo, ki bo po njegovih besedah ostala za večno, in avtorji kot je Milan Trobič, saj se tudi zaradi njihovega strokovnega vložka ohranja izročilo, ki sicer med ljudmi ni več tako prisotno. Predvsem izginja logaški govor, ki ga je v knjigi podrobno razdelal Alen Albin Širca, njegov pa je tudi dodatek ob koncu dela, ki vsebuje slovarček logaških besed.

Brez pripovedovalcev knjige ne bi bilo

Za županom je besedo prevzela dr. Ingrid Slavec Gradišnik, predstojnica Inštituta za slovensko narodopisje in urednica zbirke *Glasovi*, pri kateri je izšla Trobičeva knjiga. Predstavila je zbirko in knjigo ter njenega

avtorja, in izpostavila, da tega dela danes ne bi bilo brez pripovedovalcev, ki bi bili pripravljeni deliti svoje znanje in spomine. Zahvalila se je vsem, ki so sodelovali pri nastanku in izdaji knjige, tudi Mitji Milavcu, ki je prispeval duhovite in ekspresivne ilustracije.

Z izročilom povezan že od malih nog

Sledil je osrednji del prireditve, pogovor z etnologom in novinarjem Milanom Trobičem, ki ga je vodil Jan Mihevc. Izvedeli smo, da je Trobič že od rosnih let obdan z izročilom, ki je še posebej bogato v krajih njegovega otroštva, Planini pri Postojni z okolico: »Je lahko še kaj bolj razvnelo mojo otroško domišljijo od požganega gradu in Rav-

barjevega stolpa?» je povedal in dodal, da je bil takrat skoraj vsak prebivalec Planine tako ali drugače povezan z kneško rodbino Windischgraetz, ki je bila lastnica gradu Hošperk vse do druge svetovne vojne. V pogovoru smo izvedeli za marsikatero zanimivost s terena, na katerem je skoraj tri desetletja zbiral material za knjigo, prislunili nekaterim pripovedim, ki jih vsebuje, kot rdeča nit pa je bila vseskozi prisotna misel: »Edino, kar je v teh krajih stalno, so spremembe.«

Materiala za raziskovanje je še veliko Trobičev raziskovalni nemir se z izdajo knjige ni potešil, saj bi v prihodnosti rad izdal še kakšno delo, ki bi bilo v povezavi z njegovo doktorsko nalogo, kontrabantom. Izredno zanimiva in vredna raziskovanja se mu zdi tudi tema plemstva na Slovenskem in področje, ki se nanaša na potepuhe in berače, saj je po njegovih besedah v naših krajih še veliko tovrstnega izročila.

Besedilo in foto: Saša Musec Čuk

TROSILI SO VOŠČILA ZA BLAGOST IN SREČO

SPET KOLEDNIKI MED PODBOJI NAŠIH DVERI

Koledniki logaškega KŠL (z leve): Nika Mulec, Christian Jereb, Gal Oblak, Kristijan Bauer.

Sredi Kluba logaških študentov, natančneje povedano – Christianu Jerebu, se je lanskega decembra porodila misel, da bi poživali duha koledništva, ki je bilo njega dni zelo razširjeno na Slovenskem, in kajpak, tudi na Logaškem. Navada, običaj ali šega, – kakor se pač komu zasliši – znanilci prazničnih razpoloženj in zelenih obetov. Tako se je po večletnem premoru namerilo, da so nas sredi prazničnih dni obiskali koledniki s polnimi naročji žlahtnih in radoživih spevnih voščil in želja za praznike in vse dni v novem letu. Mladim kolednikom, ki so jih upodobili Nika Mulec, Gal Oblak, Kristijan Baver in Christian Jereb, je ponudila animacijsko pomoč Marinka Istenič, ki je kolednike opremila s starimi ljudskimi koledniškimi motivi, da so se pravšnje podali voščilom; ta so se potem na večer prazničnih dni razdajala od vrat do vrat. In kolednike so povsod lepo sprejeli, se jim zahvaljevali, jim tudi kaj malega ponudili ter poprosili za ponovni voščilni obisk ob letu. – Ja, naj le pridejo in nam natrosijo koledniških voščil za blagost in srečo.

Marcel Štefančič

VSAKO OBDOBJE POTREBUJE KAKŠEN ROMAN

ZBorutom Maroltom, pevcem skupine Niet, Logatčanom, smo se pogovarjali o njegovem literarnem prvencu *Kako se znebiti trupla*.

Za sabo imaš že dve predstavitvi (Orto bar, Knjižnica Logatec) - kakšni so odzivi obiskovalcev in tistih, ki so roman že prebrali? Si tak odziv pričakoval?

Odzivi so zaenkrat zelo dobri, obiskovalci obeh predstavitev so bili zadovoljni, težko pa pogledam v njihovo dušo. Veliko spodbudnih besed sem slišal od znancev in prijateljev, nekaj ljudi je dejalo, da sicer ne bejejo veliko, a so to knjigo prebrali na dušek. Knjiga je izšla v 300 izvodih, za katere smo predvidevali, da bodo pošli do poletja, a se je to zgodilo že dva tedna po izidu.

Je knjiga plod dolgoletnega procesa ali trenutnega navdiha?

V bistvu je šlo za navdih - hotel sem napisati besedilo, ki bi ga govoril v skladbi v slogu Falca, ampak potem je to besedilo kar raslo in raslo. Minilo je več let, ko sem ga znova odkril in nadaljeval.

V romanu se prepletajo različne teme, od ljubezni, družinskih težav, prijateljstva, glasbe, iskateljstva ... Združuje jih osebna, Tomaževa zgodba, ki pa je hkrati zgodba generacije X. Katera se ti zdi pomembnejša - v medijih je bila do zdaj bolj izpostavljena slednja.

Mislím, da je osebna zgodba enako pomembna kot generacijska, pri branju romana je pa vsekakor prevlada Tomaževa. Hkrati pa sem knjigo pisal z namenom, da se to obdobje ne bi pozabilo, da ne bi ostalo samo v časopisih in na cd-jih, ampak da bi nastala zgodba o tem, kaj se je takrat (v 90-ih) dogajalo - in mislim, da vsako obdobje potrebuje kakšen roman.

Tomaževa pot, odisejada, niti ni toliko pot iskanja identitete kot bežanja od realnosti - tako začasno "reši" svoje težave, a ko se je čez leta znova primoran soočiti z njimi, pri tem ni ravno uspešen. Bi rekel, da je žrtev peterpanovskega sindroma ali zgolj nesrečnih naključij? Ali je usoden konec za junaka res neizbežen?

Konec mora biti tak, kot je, saj glavni lik sili vanj, ves čas podzavestno tudi nakazuje. Nisem ga hotel pokazati kot tragičen lik neke generaci-

*Borut Marolt med podpisovanjem svoje knjige
Naslovnica Maroltovega knjižnega prvenca*

je, je pa eden od njih in takih poznam kar nekaj. Njegov način funkcioniranja, modus operandi, je, da gre, beži od konfliktov in soočanja. Se je pa ta sindrom množično pojavil mogoče ravno v naši generaciji, kar je povezano z neko socialno varnostjo, s čimer se je meja odraslosti pomaknila proti tridesetim in še čez in Tomaž je tak primer.

Gotovo se mnogo bralcev sprašuje, v kolikšni meri je bil roman navdahnjen z realnim življenjem, koliko tebe se skriva v Tomiju - gre za fikcijo, a je zaradi nekaterih podobnosti, okoliščin itn. ta primerjava vseeno neizogibna - začeni s

tem, da je Tomi pevec v alternativnem bendu ...

Roman je zgodovinsko točen, vse se je dejansko zgodilo. Nekaj mene je gotovo v njem - veliko takih stvari sem doživel, ampak na drugačen način, popolnoma drugačen je tudi v načinu razmišljanja itn., s tem sem gotovo vzpostavil distanco do lika.

V romanu je polno glasbenih referenc, citatov besedil. Je med njimi tudi kakšna na tvoj najljubši bend oziroma komad iz devetdesetih? Da, seveda - Dead Kennedys: Hollidays in Cambodia.

Ob izidu romana je bila izpostavljena povezava tvojega pisanja z delom, ki ga opravljaš - je tudi tu kakšen vpliv in ali razmišljaš, da bi kdaj napisal kaj na to temo?

Dokler delam v zavodu, gotovo ne bom napisal nič o tem, nikoli tudi ne bi šel v neko realno zgodbo, izkušnjo fanta iz zavoda. Je pa dejstvo, da je število zanimivih zgodb varovancev veliko.

Kakšen si pa sicer kot bralec, katere knjige rad prebiraš?

Prebral sem celotnega Nesboja, še preden je bil preveden v slovenščino; imel sem obdobje, ko sem prebiral samo klasike. Roman, ki me je popolnoma očaral, pa je *Macht und Rebel* iz Skandinavske mizantropije Matiasa Faldbakkna, ki piše z velikim cinizmom in humorjem. Pod njegovim vplivom sem se lotil tudi pisanja druge knjige.

Urška Orešnik

ZGODBA S KAMRE

V slogu prihajajoče pomladi vam tokrat predstavljamo zelo redko razglednico Gornjega Logatca. Čeprav sama fotografija kraja ni neobičajna, je toliko bolj posebna njena okrasitev s fotografijo dekleta, obdanega s srcem in rožami. Razglednica je bila poslana leta 1907 in je napisana v nemščini.

Razglednico si lahko ogledate tudi na prenovljenem portalu Kamra – www.kamra.si

(U. O.)

PETKONJSKA VPREGA IZ LOGATCA

foto: Anže Mihevc

Fed Horses so mlada in prodorna logaška skupina, v kateri poleg domačinov Jureta Mihevca - kitara, Urše Mihevc - vokal, Roka Škrlja - bas kitara igrata še Timi Eler - bobni in Tine Lustek - kitara, vseskozi pa jih spremlja tudi tekstopisec Nejc Juren. Strokovna javnost ne skopari s priznanji za svojevrsten zvok, ki ga ustvarjajo od leta 2014, sami sebe pa opisujejo kot alternativni country. V tem času so poleg številnih festivalov v Sloveniji in doma osvojili tudi radijske postaje - skladba Down je bila popevka tedna na Valu 202. Želijo si predvsem čim več možnosti za koncertiranje in pozornih poslušalcev, ki cenijo kvalitetno avtorsko glasbo.

Kako se je vse skupaj začelo?

Jure: Pred tremi leti sva začela z Uršo in gostujočimi glasbeniki, med katerimi sta bila tudi Gašper Peršl in Miha Erič, snemati mojo avtorsko glasbo. Takrat smo posneli skladbo Hands, sama z Uršo pa skladbo City. Oboje sva kot studijski projekt Fed Horses že predstavila javnosti, tudi na socialnih omrežjih, vendar se ni dosti zgodilo. Posneli smo tudi videospot v živo iz našega vadbenega prostora, naredil ga je Tine Mažgon. Tako kot Hands smo želeli tudi City posneti s celotnim bendom, vendar smo že na prvi vaji videli, da to ne bo šlo tako hitro, zato smo začeli redno vaditi. Na tej točki sta se nama pridružila še Rok Škrlj na bas kitari in bobnar Timi Eler, sledil je tudi prvi koncert v Navigatorju. **Urša:** Najslabši koncert v zgodovini! (smeh) Bil je neke vrste preskusni preboj.

Jure: Ker ni bilo nobenih koncertov na vidiku, sem predlagal, da bi se bilo smiselno prijaviti na kakšen natečaj, zato je sledil nastop na festivalu ŠOUROCK, kjer smo se med 36 zasedbami uvrstili naprej in na koncu tudi zmagali, čeprav je bil to šele naš tretji koncert! Sledili so ‚špili‘ skozi vse poletje, pa samo pet komadov smo imeli narejenih.

In koliko jih imate ta trenutek?

Rok: Avtorske glasbe imamo za približno eno šolsko uro.

Jure: Smo precej samokritični, tako da smo marsikaj že odstranili iz programa. Selekcije je bilo res veliko. Dosti debatiramo okoli tega, kaj bomo igrali.

Rok: Zanimivo je to, da smo po zmagi na natečaju dobili kar nekaj koncertov, žal pa še nismo imeli dovolj programa. In takrat je bilo treba začeti delati, saj smo imeli samo pet skladb. Organizatorji tekmovanja so nam omogočili tudi snemanje našega tretjega singla Down.

Urša: Prav ta skladba, ki smo jo izvajali tudi na tekmovanju, je bila za nas še posebej prelomna, saj smo prvič postali popevka tedna na Valu 202.

Jure: Organizator nam je za to skladbo omogočil tudi snemanje videospota, katerega soavtor je Logatčan Anže Vrabl. Leta 2014 je bil izbran med deset videospotov na portalu Podoba - Glasba. Z njim smo kasneje posneli še spot za skladbo Sober. Lansko leto pa smo izdali skladbo Dive, za katero nam je znani slovenski stripar

in filozof Izar Lunaček izrisal strip, ki je bil animiran v video-spot. Skladba je bila kasneje razglašena za »komad leta« 2015 na spletnem radiu Terminal, uvrstila pa se je tudi med kandidate za popevko tedna na Valu 202.

Verjetno nisem prva, ki vas sprašujem po imenu vašega benda. Zakaj Fed Horses?

Jure: Ime ima več izvorov. Lahko bi rekli, da je nastalo v obdobju, ko se je na mojem glasbenem področju bolj malo dogajalo in prav močno sem si želel premakniti se. Tako se je rodila ideja o konjih, ki so vsega siti in zato stalno vlečejo naprej.

Je ime kakorkoli povezano s severnoameriškimi Indijanci, saj lahko na vaši spletni strani preberemo, da vas navdihujejo velike planjave, prerije severne Amerike in da delujete po principu plemena. Na kakšen način se to odraža v vašem ustvarjanju?

Jure: Ko sem to zapisal, sem imel v mislih Planinsko polje, kamor je naša družina tisto poletje dosti zahajala. Tam smo se družili, kopali, imeli jam sessione, bili smo kot pleme. Tisto leto smo imeli koncert tudi na Etnohisterii, kjer kot band še nismo bili formirani. Zelo mi je bil všeč občutek, ko ni bilo stalne zasedbe, ampak smo se ves čas menjavali. In na začetku smo tudi tako delovali. Takrat sem dosti razmišljal, kaj vse bend potrebuje, da »zalaufa«. Danes stvar deluje tako, da jaz napišem glasbo, Nejc Juren besedilo in potem damo skladbi obliko, ki je primerna za izvajanje v skupini.

Rok: Ne smemo pozabiti niti na sodelovanje s prodornim logaškim producentom elektronske glasbe Christianom Kroupo, ki je lani zastopal slovenske, pa tudi logaške barve na Red Bull Music Academy v Tokiju. Za komad Sober je prispeval nekaj unikatnih elektronskih vložkov.

Vaš zvok je precej netipičen za slovensko glasbeno sceno. Katero skupino vas navdihujejo, če sploh? Katera zvrst glasbe vam je blizu?

Jure: Osebnostno se trudim pisati čim bolj raznoliko glasbo, prav za ta projekt pa sem preposlušal veliko plemenske, severnoameriške indijanske glasbe, tudi kar nekaj country bendov in posameznikov, na primer pevko Emmylou Harris in kitarista Blakea Millsa. Ne bi jih našteval, ker jih je veliko. Drugače pa so nam blizu Scott Walker, Peter Gabriel, zadnje čase pa poslušam bolj alter country glasbo.

Rok: Tudi zame je to etno glasba in ker je na nek način ravno tako vključena v naš projekt, mi to daje motivacijo, da delam z Juretom. On nam ne nosi not, ampak nam glasbo zaigra, torej gre za neke vrste ljudsko izročilo oziroma etno principe.

Jure: To se je odražalo tudi pri sodelovanju s švedsko violinistko Ido Meidell Blylod, s katero smo imeli v letu 2015 več skupnih koncertov. Kar drugače smo začeli igrati, bolj umirjeno, dobili smo več dinamike.

Urša: Dejansko se je zvok oblikoval glede na gosta in tudi koncerti so v tem primeru vedno neka improvizacija, postanejo bolj dinamični, saj se moramo bolj prilagajati.

Jure: Ko je bil z nami Miha Erič, orgličar, smo ga žgali na polno (smeh).

Rok: Meni je pri tem všeč, ker ni vedno isto.

Udeležili ste se kar nekaj festivalov, redno vas predvajajo tudi po radiu. Kako dobro pa vas poznajo Logatčani?

Jure: V Logatcu smo za enkrat imeli samo dva koncerta.

Urša: Ko smo šli na prvo tekmovanje, smo imeli veliko podporo Kluba logaških študentov. Najeli so celo avtobus in prišli navijat za nas. Večinoma nas pozna študentska populacija. Srednja in starejša populacija pa nas verjetno ne poznata prav dosti.

Rok: Verjetno je to tudi zaradi jezika. Ko ljudje slišijo našo glasbo po radiu, zaradi angleščine verjetno mislijo, da nismo niti slovenski, kaj šele logaški bend. So se pa zadnjič na enem od radiev zmotili in nas naredili za Štajerce (smeh).

Pa se imate za logaško zasedbo, glede na to, da sta sva člana od drugod?

Jure: Ja, vsekakor, tukaj je jedro. Tudi vadimo in snemamo v Logatcu.

Bi si želeli v prihodnje posneti tudi svoj album?

Jure: Do sedaj smo bili prepoznavni zgolj po singlih, imamo pa to v načrtu. V Sloveniji te namreč nihče resno ne jemlje, dokler ne posnameš svoje plošče. Vidim še en problem, ki sem ga že javno izpostavil. In sicer, da se v Sloveniji premalo ceni avtorska glasba, kot da si nihče ne želi česa novega, ampak so vsi najbolj zadovoljni z že slišanim. Novi bendi s kvalitetno glasbo pa žal ne pridejo zraven. So tudi izjeme, kot je Val 202, ki daje velik poudarek promociji tovrstne glasbe.

Kakšni pa so vaši načrti za naprej?

Rok: Moja želja je, da bi čim več igrali za občinstvo, ki res posluša. Da ne igramo nekje, kjer se samo žura, ampak da obstaja kompromis med poslušanjem in zabavo.

Jure: Zelo pozitivno izkušnjo smo imeli na festivalu Demofest v Banjaluki, kamor smo se med več kot 450 prijavljenimi s celotnega Balkana uvrstili med 16 nastopajočih. Tam je resnično prišlo celo mesto poslušat nastope nepoznatih skupin. Ljudje pridejo in ves dan sedijo na soncu ter poslušajo glasbo.

Urša: Odličan akustičen koncert smo imeli v Salonu za eno glasbo v Ljubljani, kjer se ljudje usedejo in prisluhnejo nastopajočim. V njem vlada intima, ki poslušalcu res dovoljuje prisluhniti samo glasbi. Tudi jaz si želim, da bi se naši koncerti odvijali v tej smeri.

Saša Musec Čuk

foto: Anže Mitevc

KLASIKA V JAZZOVSKI PREOBLEKI

Foto: Václav Leban

Brata Tavitjan in Simfoniki Cantabile v ustvarjanju prepleta klasike in jazza.

V življenju se včasih zdijo nekatere stvari nezdružljive, a vendar lahko na videz nemogoče kombinacije pišejo zgodbo o uspehu. Ena takšnih se je s spojitvijo klasične glasbe in jazzovskih ritmov zgodila 14. februarja v Slovenski filharmoniji. V tem edinstvenem doživetju so moči združili Simfonični orkester Cantabile in vrhunska makedonska jazzista, brata Garo in Diran Tavitjan.

Vrhunski glasbeniki so poskrbeli, da je na velikem Valentinovem koncertu kipelo

od zaljubljenosti. Zaljubljenosti v dobro glasbo. Zgodba o uspešnem mednarodnem sodelovanju se je začela s povabilom Veleposlaništva Republike Makedonije, ki je v Simfoničnem orkestru Cantabile pod taktirko Marjana Grdadolnika videlo primerno spremljavo bratoma Tavitjan pri njunem projektu Tavitjan Brothers Play Classics (Brata Tavitjan igrata klasiko). Pianist Diran in bobnar Garo prihajata iz znane glasbene družine ter sodita med najboljše makedonske jazziste. Glasba teh izjemnih instrumentalistov je izvirna kombinacija uveljavljenega jazza s fusion, etno in elektronskimi dodatki v

moderni, izvirni in predvsem virtuozni izvedbi, ki navdušuje ljubitelje kakovostne glasbe. S tem se strinjajo tudi svetovno priznani glasbeni kritiki (Jazz Times Magazine, Jazz Dimensions, All About Jazz, Concerto ...). Za seboj imata že več kot 400 nastopov po vsem svetu, tej številki pa se je na dan zaljubljenec pridružil tudi koncert s Cantabile. V napolnjeni dvorani Marjana Kozine v Slovenski filharmoniji v Ljubljani so se od sten odbijali zvoki najbolj znanih klasik, ki so dobile inovativno jazzovsko preobleko. Med njimi so bile skladbe Bacha, Ravela, Hačaturjana, Paganinija, Liszta, Mozarta, Čajkovskega in Chopina. Vidno navdušenje na obrazih poslušalcev je bilo največja potrditev glasbenikom na odru, ki so imeli za seboj le tri skupne vaje. Sproščeno vzdušje enournega koncerta je deževno nedeljo tako spremenilo v svetlo glasbeno izkušnjo, v kateri sta se klasika in jazz izkazala kot odlični Valentinov par. Pred naslednjimi jazzovskimi podvigi pa Cantabile ne bo počival. V aprilu jih čaka snemanje filmske glasbe za založbo Mladinska knjiga, junija in julija pa bodo gostovali na festivalih v francoskem St. Tropezu in Rimu. Pred odhodom na oba festivala bodo zaigrali tudi v domačem kraju. Glasba torej ne pozna ovir, tako slogovnih kot narodnostnih.

Neža Lukančič

OBJEM NA KONCERTNEM ODRU

Mešani pevski zbor Objem se je 6. marca prvič koncertno predstavil polni Jožefovi dvorani poslušalcev. Program so dopolnili klarinetisti GŠ Logatec pod mentorstvom prof. Marjana Grdadolnika in mladinski zbor Adoramus pod vodstvom Lucije Treven. Januarja 2012 so se zbrali pevke in pevci, da bi zasnovali novo pevsko telo, v katerem bi se v okviru župnije oglašali predvsem zakonski pari. Odtod ime: Objem. K zborovodstvu so nagovorili Marjana Grdadolnika, ki jih glasbeno oblikuje in programsko usmerja z vsem svojim znanjem in pristnim, dobrohotnim načinom poglobljanja pevcev v neizmernost glasbenega poustvarjanja. V zboru je pet parov, drugi pa so »samski«. Vsake toliko zapojejo pri bogoslužju v dolnjelogaški cerkvi, predstavijo pa se tudi na logaških pevskih revijah. Korepetitorica zboru je vsestransko dejavna organistka Nataša Gornjak Pejič, z moškimi dela Janez Gostiša. Koncert sta družno sklenila oba zboru z dvema pesmima ob spremljavi pianistke Mihaele Kavčič, ki jih je spremljala tudi pri nekaterih skladbah samostojnega nastopa. Poslušalci so nastopajoče nagradili z bučnim aplavzom, saj se jih je petje globoko dotaknilo. Bog daj, da bi se Objem znova koncertno oglasil prej kot šele čez štiri leta! Ob robu temu dogodku naj zapišem, da je Objem zavedno prestavil datum svojega nastopa na 6. marec,

Foto: Marjan Verč

Mešani pevski zbor Objem prvič pred občinstvom

da bi ne bil sočasno s koncertom okteta Pa kol'k'r tol'k'; ta ga je načrtoval za 5. marec, a ga kasneje prestavil dan naprej. Tako sta bili v Dol. Logatcu znova dve sorodni prireditvi ob istem času. K sreči se je tudi dvorana Narodnega doma lepo napolnila, oktet je dobro odpel, z zahtevnim in izbrušenim programom pa so navdušile tudi gostje, pevke vokalne skupine Vivere.

Jan Turk

POŽEŠKI PLESNI VIKEND

Učenci 4., 5. in 6. razreda baleta Glasbene šole Logatec so se konec februarja aktivno udeležili »15. Požeškega plesokaza«, mednarodnega plesnega festivala, ki vsako leto poteka v Požegi na Hrvaškem. Organizatorica in gostiteljica festivala, ki mesto Požega za en vikend spremeni v središče plesa na Hrvaškem, je Ilijana Lončar. Na plesnem festivalu je letos sodelovalo več kot 480 plesalcev iz 41 plesnih šol, 21 mest in treh držav. Zaradi velikega števila nastopajočih je festival razdeljen na dva plesna večera. V soboto, 27. februarja, je potekal plesni večer sodobnega plesa in klasičnega baleta, na katerem so se predstavili učenci Glasbene šole Logatec s točko »Music Box« v koreografiji Lize Volk. Naslednji dan pa so se predstavile skupine jazz, step in hip-hop plesa. Za vse sodelujoče na festivalu je bil organiziran bogat in zanimiv program. V soboto so se plesalci lahko udeležili delavnice sodobnega plesa, ki sta jo vodila Aleksandra Mišić in Ognjen Vučinić, v nedeljo pa delavnice fusion jazz, ki jo je vodila Josipa Lujanović. Ogledali smo si lahko predstavo »Ti« v izvedbi Masa Dance Company, ki je prejela Grand Prix nagrado festivala v Alžiru. Po plesnem večeru pa je za zabavo v plesni kavarni poskrbel DJ Matt. Posebna zahvala gre ravnatelju Glasbene šole Logatec, prof. Primožu Malavašiču, ki je podprl sodelovanje na mednarodnem festivalu, in sodelavcu Dragu Malavašiču za vso pomoč pri organizaciji in načrtovanju plesnega vikenda.

Liza Volk

Foto: arhiv GŠ Logatec

NAPOVEDNIK DOGODKOV

PRIREDITVE

Ponedeljek, 4. aprila, ob 17.00,
Knjižnica Logatec:

Predstava Gledališča Makarenko, Ribič in njegova žena
Org. in info: Knjižnica Logatec

Torek, 5. aprila 2016, ob 18.00,
Galerija Hiša sonca Logatec, Notranjska 14:

Otroška tematska likovna razstava Pusti, naj te voda nosi
Org. in info: oi.logatec@jskd.si, 01 7591 740

Sobota, 9. aprila 2016, ob 10.00,
Galerija Hiša sonca Logatec, Notranjska 14:

Kamišibaj – zgodbe med sliko in besedo, predstave z delavnico
Org. in info: oi.vrhnika@jskd.si, 01 7502 039

Torek, 19. aprila 2016, dopoldne,
Jožefova dvorana Doma Marije in Marte, Šolska pot 1:
Lutkarije 2016, regijsko srečanje lutkovnih skupin osrednje Slovenije
Org. in info: oi.logatec@jskd.si, 01 7591 740

Četrtek, 21. aprila 2016, ob 19.00,
Knjižnica Logatec:

Green Peace – predstavitev največje okoljevarstvene organizacije
Org. in info: Knjižnica Logatec

Četrtek, 28. aprila 2016, ob 19.30,
Knjižnica Logatec:

Diplomat Martin Krpan – predstavitev knjige
Org. in info: Knjižnica Logatec

PREDAVANJA

Torek, 5. aprila 2016, od 8.00 do 11.30,
OOZ Logatec:
predavanje Od zaposlitve do prekinitve delovnega razmerja brez tveganj; predava Tomaž Bernik iz Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije
Org. in info: dejan.sraml@ozs.si, 051 651 538

Petek, 8. aprila 2016, ob 19.00,
Knjižnica Logatec:
Potopisno predavanje Luke Pozniča, Patagonija
Org. in info: Knjižnica Logatec

Torek, 12. aprila 2016, ob 17.00,
OOZ Logatec:
Strokovno srečanje lesarjev
Org. in info: dejan.sraml@ozs.si, 051 651 538

Torek, 12. aprila 2016, ob 19.00,
Knjižnica Logatec:
Predavanje Mete Vrhunc, Ajde Vrzenec: Biodinamika – kompost – gnojenje
Org. in info: Knjižnica Logatec in logaški biodinamiki

»SREČNI SMO, DA JANEZ SVOJE ZGODBE DELI Z NAMI!«

Tako je med drugim na februarskem odprtju razstave slikarja Janeza Štrosa v Stekleni galeriji večnamenske dvorane Logatec, dejal predsednik Društva likovnikov Logatec Janez Ovsec.

Janez Štros je svoje slikarske izpovedi prvič postavil javnosti na ogled pred štirimi leti. Slike so bile všeč mnogim, ne samo pri nas, ampak tudi izven meja naše domovine. Še več: kmalu so ga začeli vabiti na razstave iz Avstrije, Švice, Londona ..., lani je dvakrat razstavljal tudi v Louvru. Dobil je tudi vrsto nagrad, med drugim izstopata nagrada Marco Polo in Picassova nagrada. A je kljub temu ostal zvest logaškemu društvu likovnikov, kjer je večkrat

Prosen in Cecilija Grdadolnik.

sodeloval na skupinskih razstavah. V slikarstvu je našel tudi nov smisel življenja: s svojimi slikami pomagati drugim. Tudi na tokratni razstavi je prostovoljne prispevke za svoja manjša reproducirana dela namenil dvojčkoma s hudo obliko cerebralne paralize iz Podkrajja nad Vipavsko dolino. O avtorju in njegovem delu je spregovorila literarna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, kulturni dogodek pa sta z muziciranjem popestrila učenca glasbene šole Logatec iz razreda profesorice Tanje Žagar Lan Arne

Besedilo in foto: Brane Pevec

USTVARJALNI SPREHODI V NARAVO

Ob dnevu žena, 8. marcu, so v galeriji Hiša sonca odprli fotografsko razstavo Logatčanke Mire Kreč, Sprehodi v naravo. Del zaslug za ljubiteljsko strast nosi njen oče, ki je kot lovec ljubezen do narave prenesel tudi nanjo, kot tudi mož Martin, ki ga je fotografski objektiv zasvojil že nekaj let prej, trenutno pa tudi sam razstavlja v Domu starejših občanov Grapovčnik v Logatcu.

Krečeva fotografira vse od leta 2008, raznolikost rastlin, živali in dogajanja v naravi v vseh letnih časih pa ji je vse od takrat ustvarjalni navdih. Večina razstavljenih fotografij je nastala na vandraniu z možem po Logatcu in okolici – Medvedjem Brdu, od koder izvira, Planinskem polju in Cerkniskem jezeru, po Hrušici in va-

seh pod njo. Čeprav ne uporablja vrhunškega fotoaparata in njene fotografije niso računalniško obdelane, izostren občutek za estetsko in kompozicijo govori o tem, da je z nekaj volje ter raziskovalne žilice mogoče narediti zelo dobre posnetke, še posebej pa jo privlači makro fotografija. Na odprtju razstave v organizaciji Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, Izpostave Logatec, se je družina Kreč izkazala kot vsestransko umetniška, saj je za glasbeno popestritev poskrbel kar avtoričin mož, ki je raztegnil meh harmonike. Razstava, ki prinaša v prostore galerije veliko življenja, kontrastov in občutenja narave v vseh njenih odtentkih, je na ogled do 31. marca.

SMČ

JAZ SEM LAURA

GLEDALIŠKA PREDSTAVA V IZVEDBI KULTURNEGA DRUŠTVA NOVI ODER

Rebeka Petkovšek

Vsoboto, 27. februarja, je Kulturno društvo Novi oder v dvorani Narodnega doma uprizorilo gledališko igro Jaz sem Laura. V vlogi Laure so se nam predstavile Tinkara Delux, Rebeka Petkovšek, Špela Delux in Anda Ovsec, na odru pa se jim je v različnih vlogah pridružila še Izabela Delux. V predstavi spoznamo glavno junakinjo Lauro, kako se v

različnih življenjskih obdobjih spoprijema z življenjem. Prvič spoznamo Lauro, ko je stara deset let. V tem življenjskem obdobju jo predvsem zaznamuje življenje z malce čudaško materjo, ki pogosto menjava moške. Kasneje Laura odraste, spozna ljubezen, smrt, izgubo otroka in gre skozi različne preizkušnje v življenju. Predstava se zaključuje, ko je Laura stara 50 let in uživa v svojem zrelem življenjskem obdobju.

Skozi celotno predstavo poleg Laure ves čas nastopata še dve osebi: Laurina mama in babica. Medtem ko je babica prikazana kot pozitiven lik, saj Laura z njo doživlja redke lepe trenutke, se igralska zasedba ves čas trudi Laurino mamo prikazati kot negativen lik, ki je izvor Laurinih težav. Sama sem skozi predstavo dobila vtis, da izvor Laurinih težav ni mama, ampak odsotnost očeta, saj je imela Laura vse življenje težave z moškimi. Igralska zasedba je pokazala

veliko igralskega talenta, saj so bili nekateri prizori odigrani zelo doživeto in pri občinstvu izzvali kar nekaj smeha.

KD Novi oder je svojo igro zasnoval na literarnih predlogah različnih avtorjev, kar je v sami predstavi povzročilo precej zmede. V celotni predstavi sem pogrešala več dramaturške strukture in režije, saj predstava sama prazaprav ni imela nobene povezane zgodbe, ki bi ji gledalci lahko sledili. Ker je predelava literarnih del v scenarije precej zahtevno delo, bi bilo mogoče bolje, če bi si za izbrale sodobno besedilo, same pa bi se osredotočile na igro in režijo.

Vsekakor je predstava kljub manjšim kritikam pustila pozitiven vtis in popestrila kulturno dogajanje v Logatcu, zato so podobni projekti dobrodošli tudi v prihodnje.

Nina Jerina

ZGODOVINA OSNOVNE ŠOLE GORNJI LOGATEC (1. DEL)

Prve šole na Slovenskem je organizirala Cerkev. V 12. stoletju so že delovale stolne šole, v 13. pa samostanske in župnijske. Na prehodu iz 12. v 13. stoletje so nastale prve posvetne – mestne šole. V seriji člankov bomo predstavili razvoj osnovnega šolstva v Logatcu od začetkov do danes.

Začetki splošne šolske obveznosti

Močne spodbude za razvoj šolstva je dal v drugi polovici 16. stoletja protestantizem. Z razvijanjem nabožne književnosti v narodnem jeziku so si protestanti prizadevali za širjenje znanja branja in pisanja med ljudstvom, kar je spodbudilo zamisel o osnovnih šolah. Od konca 16. stoletja do 1773. so šolstvo organizirali jezuiti in piaristi. Leta 1774 je Marija Terezija podpisala Splošni šolski red (Splošna šolska naredba), ki je pomenil temelj začetkom splošne šolske obveznosti. Šole niso bile več namenjene samo izobraževanju družbene elite oz. za intelektualne poklice, temveč tudi širjenju intelektualnega strokovnega znanja in zlasti splošni prosveti ter izobrazbi preprostega ljudstva. (Enciklopedija Slovenije, 1999). Pot do osnovnega šolanja za vse pa je bila še dolga – tudi v Logatcu. V manjših krajih in vaseh so nastale šole, ki so se imenovale trivialke. Otroci od 6. do 12. leta so hodili v šolo poleti, večji, stari od 9 do 13 let, pa pozimi, ker so jih poleti starši doma potrebovali za delo. Tako imenovano ponavljalno šolanje je bilo namenjeno mladini med 13 in 20 leti ter vajencem. Enorazrednica je obstajala leta 1814 (Matičič, 2004).

Prva šola in prvi učitelj v Logatcu

Prva logaška šola je bila v Gornjem Logatcu v mežnariji. To šolo so sprva obiskovali tudi učenci iz Dolnjega Logatca. V požaru leta 1815 je stavba pogorela. Ko so jo obnavljali, so dozdali eno nadstropje. V njem je bila na eno stran učilnica, na drugo pa stanovanje za učitelja. Prvi logaški izprašani učitelj je bil L. Zupin, nastavljen leta 1818. Bil je tudi organist in cerkovnik. Otrokom iz Gornjega in Dolnjega Logatca, ki so jih starši pošiljali v šolo, je dal nekaj osnov iz verouka, branja, pisanja, računanja, posvetne moralke in gospodarstva (Enciklopedija Slovenije). Za predmarčno šolstvo, torej šolstvo pred letom 1848, so bile značilne podeželske šole (trivialke), glavne šole in normalke. Osnovnošolski zakon je bil iz leta 1805 je bil v veljavi do leta 1869. Veliko pozornost je namenjal razvoju šolske mreže rednih ter ponavljalnih ali nedelj-

Lenassijska hiša, zgrajena 1819. (pred obnovo), v njej je nekaj časa potekal pouk.

skih šol. Slednje so bile namenjene mladini, ki je že končala redno šolanje. Prav te šole so na Slovenskem opravile neprecenljivo vlogo pri ohranjanju slovenščine na narodnostno omejenih krajih. (Matičič, 2004) Na Slovenskem je kot učni jezik v šolstvu dolgo prevladovala latinščina, ki jo je pozneje nadomestila nemščina oz. italijanščina.

Slovenščino v šole

Od leta 1848 je bila uvedba slovenščine v šolstvu osrednja zahteva narodnega gibanja, toda oblasti so to upoštevale le postopoma. Slovenščina je postala učni jezik v celotnem državnem šolstvu šele leta 1918. Avstrijsko cesarstvo so leta 1848 pretresli siloviti družbeni nemiri – marčna revolucija. Spremembe, ki jih je revolucija prinesla, so se odražale tudi v šolstvu.

Ljudske šole

Z uvedbo osnovnošolskega zakona leta 1869 so šole postale deželne in državne ustanove, učitelji pa državni uslužbenci. Plačevala jih je država, prav tako je bil večji poudarek na izobraževanju učiteljev. Zakon je tudi vpeljal osemletno šolsko obveznost od šestega do štirinajstega leta, ukinjene so bile trivialke, glavne šole in normalke, ustanovljene so bile enotne ljudske šole, za katere je bilo značilno, da za

vstop ni bila potrebna nobena predizobrazba; namenjene so bile vsem, ne glede na spol, vero in socialni položaj in, kar je zelo pomembno, pouk je potekal v materinščini učencev. Predmetniku se je pridružil nov predmet, telovadba. Po razdelitvi na dve šolski občini leta 1878 sta delovali samostojni šoli v Gornjem in Dolnjem Logatcu. Pri tem se podatki v knjigi Logaško okrajno glavarstvo nekoliko razlikujejo. Pri opisu šolstva v Gornjem Logatcu je bilo zapisano, da je do razdelitve na dve šolski občini prišlo leta 1878, pri opisu Dolnjega Logatca pa da se je to zgodilo leta 1880. (Logaško okrajno glavarstvo)

Do leta 1878 je bila šola v Gornjem Logatcu (v Dolnjem je ni bilo) enorazredna. Od leta 1876, ko so bili preseljeni iz Planine v Logatec državni uradi, se je število otrok večalo, zato je postala učilnica premajhna. V Gornjem Logatcu prostora za še en razred ni bilo. Tako je lahko okrajni šolski svet odločil, da hodijo v šolo v Gornjem Logatcu otroci iz Cerkovske vasi, Kalc, Gorenje in Blekove vasi, Žibrš in Hrušice. Kot je zapisal Vojteh Ribnikar, je deželni šolski svet za Kranjsko leta 1880 Logatec razdelil v dva šolska okoliša. V novih razmerah je šola postala dvorazredna.

Se nadaljuje.

Besedilo in foto: Zarja Trček

POPRAVEK

V februarški, dvojni številki Logaških novic, smo na strani 21, pri prispevku Logaški potepuhi – še enkrat, napačno zapisali avtorstvo fotografije. Ta namreč ni iz osebnega arhiva, temveč je avtor Primož Sark, ki se mu zaradi napake opravičujemo.

Uredništvo

O KRAJEVNEM IMENU LOGATEC - 12. DEL

(OBČINA) LOGATEC PO 2. SVETOVNI VOJNI

Foto: arhiv knjižnice Logatec

Stara Pošta v Logatcu

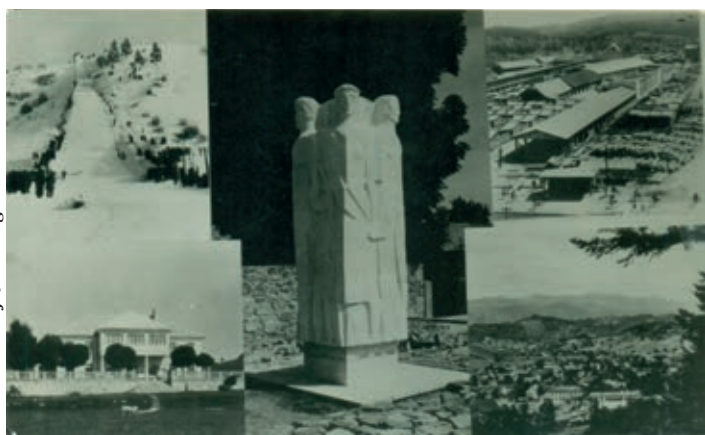

Foto: arhiv knjižnice Logatec

Razglednica Logatca iz leta 1960

Po 9. maju (osvojen 4. maja) 1945 Logatec z okolico ni več mejno območje. Travme medvojnih dogodkov (1941-1945) in neposredno po vojni se na Logaškem čutijo še danes.

Prva leta po drugi svetovni vojni je Logatec zaradi nacionalizacije in ukinjanja obrti povsem stagniral. Uradni list LRS, št. 33, 8. 9. 1945: izšla je uredba ministrstva za prosveto narodne vlade Slovenije, s katero je bila v Logatcu ustanovljena nižja gimnazija v hiši Gabrijela Oblaka, kjer je bil tudi poštni urad (»stara pošta«). Delovala je do l. 1957, ko so bile nižje gimnazije ukinjene in uvedene osemletne OŠ. Po l. 1952, ko je bila ustanovljena občina Logatec, se je na Logaškem iz tradicionalno lesarsko usmerjenega gospodarstva (ki je bilo do l. 1945 v zasebnih rokah), razvila (na podlagi nacionalizacije žag Kunstel in Maček nastane obrat podjetja LES l. 1952) lesnopredelovalna industrija s tovarno Kombinat lesne industrije (KLI) Logatec (1953). Značilno podobo Logatca okrog l. 1960 nam slikovito prikaže razglednica, kjer je 50-metrška Bloudkova skakalnica (projekt l. 1957), Batičev spomenik iz l. 1958, Narodni dom, pod katerim se (na današnjem košarkarskem igrišču) paseta ovci, KLI Logatec z delavci na kolesih pri odhodu iz službe in panorama (dokaj neposeljenega) D. Logatca z železniško postajo v ospredju.

Upravna zgodovina Logatca po l. 1945

Ženske dokončno dobijo volilno pravico in s tem pričetek enakopravnosti leta 1945, ko je uzakonjena splošna volilna pravica. Prvič v zgodovini so dobili volilno pravico vsi državljani, stari nad 18 let. Žal pa je vladal nedemokratski enostrankarski sistem, ki je v skladu z marksistično ideologijo želel preoblikovati vso družbo (razlastnjenje zasebnega premoženja, zatiranje svobode misli in političnega organiziranja ...). Komunistična partija je v novi Jugoslaviji (DFJ, FLRJ, od l. 1963 SFRJ) predstavljala osnovo državnega sistema, osnovo države pa državna lastnina in centralizem. »Ljudska oblast« (sicer z vsemi anomalijami) - karkoli se je že pod tem izrazom skrivalo - ena izmed pridobitev NOB, pa je vendarle prinesla napredek v smislu socialnih pravic in z leti tudi osebni standard. Danes, ko je v (relativno) samostojni in demokratični Sloveniji misel svobodna, pa večina prebivalstva o socialno-zdravstvenih, delovno-pravnih in sorodnih pravicah, delovnih mestih ter o standardu za časa socialistične Jugoslavije lahko samo sanja.

Ljudski odbori, občine, okraji

Lokalne enote po vojni so vodili ljudski odbori (LO), nasledniki narodnoosvobodilnih odborov (NOO) OF, ki so bili med vojno zarodek nove oblasti. Ljudski odbori so bili organi državne oblasti, s posredovanjem katerih so občani vplivali na oblast in upravo po vojni do l. 1963. Krajevni LO (KLO) je bil organ oblasti v kraju - najnižji upravno-teritorialni enoti (1946-1952). Deloval je na območju, ki ga je že v Kraljevini Jugoslaviji obsegala občina kot lokalna samoupravna skupnost. V KLO so delovali izvoljeni odborniki. **Skupščina občine Logatec** je bila ustanovljena na osnovi določil 54. člena ustave SRS iz leta 1963 (Ur. l. SRS, št. 10/63), ki je ukinjala prejšnji občinski ljudski odbor in kot najvišje predstavniško telo (nosilec odločanja) v občini uzakonila skupščino občine. **Delovala je od 1. 4. 1963 do 31. 12. 1994**, ko je bila z reorganizacijo državne uprave ukinjena, njene pristojnosti pa razdeljene med Upravno enoto Logatec in Občino Logatec.

(se nadaljuje)

Gvido Komar

PRAZNIK KULTURE V ROVTAH

Tudi v Rovtah smo tako kot vsako leto počastili slovenski kulturni praznik in spomin na našega poeta Franceta Prešerna. 5. februarja 2016, so devetošolci z recitacijo Zdravljice pričeli proslavo, ki so ji v sedmi kitici priključili tudi pevski zbor. Sodobni otrok sprašuje očeta, kako je bilo v Prešernovih časih, saj si ne zna predstavljati življenja brez sodobnih medijev. Svoj ponos vse prevečkrat pokažemo samo v besedah, dejanja pa tega ne dokazujejo. Izvzeti so prav gotovo športniki, ki ime Slovenije ponesejo v svet in Zdravljica tedaj še bolj slovesno zadoni. Skozi pesem, igro in film smo kulturo postavili na zgledno raven in ji dodali kanček sodobnega pridiha. Prešeren pa je bil tisti, ki je bil prisoten skozi vso zgodbo, predstavljeno je bilo njegovo življenje, od malega nadebudnega mladeniča pa do razmišljujočega moža, ki vidi slovensko prihodnost. Predstavo je zaključila pesem Angeli živijo kot prisposoda umetnosti, ki je kot nevidni angel prisotna med vsemi nami.

M. B.

S ŠOLSKIM VRTOM DO VZGOJE

VOJTEH RIBNIKAR

Vojteh Ribnikar, učitelj v Dolenjem Logatcu (Vir: Popotnik, št. 9, let. 15, 10. 5. 1895, str. 130)

Ljudska šola v Dolenjem Logatcu je svojčas slovela po izjemno urejenem šolskem vrtu. Zasluge za to je imel nadučitelj Vojteh Ribnikar, ki je vrt začel snovati takoj, ko je bila zgrajena nova šolska stavba in ga uredil na več kot dva tisoč kvadratnih metrov velikem zemljišču.

Vojteh Ribnikar je bil rojen leta 1857 v Trziču, po zaključenem šolanju na ljubljanskem učiteljskišči je sprva služboval na ljudskih šolah v Šmartnem pri Litiji ter pozneje enajst mesecev v Hotedršici. Septembra 1878 je zasedel mesto učitelja na ljudski šoli v Dolnjem Logatcu, kjer je pouk sprva potekal v prostorih zasebne hiše na Čevici, ki jih je v ta namen odstopila mati župana Adolfa Mulleya, Leopoldina Mulley. Ob prizadevanjih le-tega so zgradili novo šolsko poslopje in ga slovesno odprli 23. septembra 1883. V šolski kroniki OŠ 8 talcev je zapisano, da se je z delom na šolskem vrtu začelo že prihodnjo pomlad, aprila 1884. Avgusta tega leta se je Ribnikar udeležil kmetijskega tečaja v Slapu pri Vipavi, da bi pridobil potrebno znanje za poučevanje otrok o kmetijstvu in sadjarstvu. Njegova ureditev šolskega vrta mu je kmalu prinesla številna priznanja.

Učni načrt pouka kmetijstva in gozdarstva

Poudarek je dal vzgoji sadnih dreves ter poučevanju o sadjarstvu, ki je bilo tem krajem iz več razlogov manj znana kmetijska panoga. Zasnoval je tudi učni načrt za pouk o kmetijstvu in sadjarstvu na ljudskih šolah, pri katerem je bila polovica ur namenjena praktičnemu pouku na šolskem vrtu. Predstavil ga je v *Učiteljskem tovarišu* ter *Kmetijskih in rokodelskih novicah*, kjer je opozoril tudi

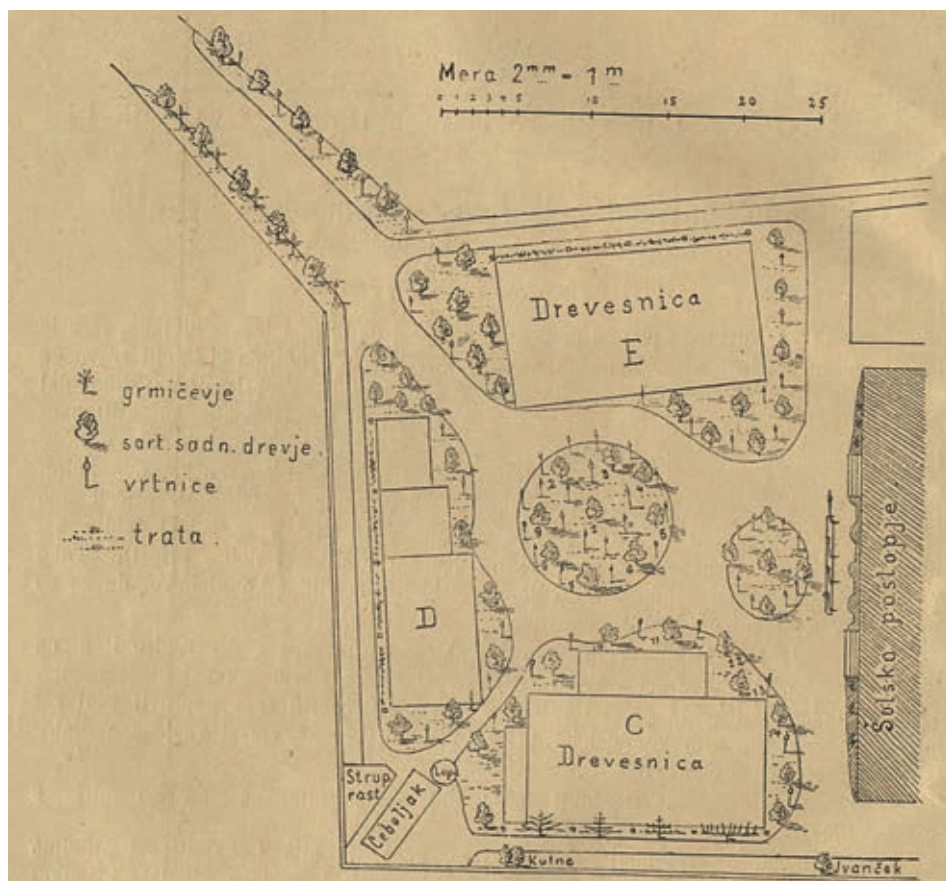
na pomanjkanje učbenika za ta predmet. Na vrtu je z učenci vzgajal drevesca, ki so jih nato razdelili okoliškemu prebivalstvu. Spomin na osebnost se je bolj ali manj ohranil, vsaj pri starejših generacijah, žal pa ne moremo enako trditi za šolski vrt. Šolski vrt Ljudske šole v Dolenjem Logatcu je slovel kot veličasten, a žal, kot mnogi drugi stari šolski vrtovi, ni ohranjen. O lepem vrtu priča zapis Nuške Jenko, hčere Karla Štravs, ki je bil upravitelj šole od leta 1921 do 1949:

»Vrt je bil zelo velik in je imel tri večje enote za gojenje različnih povrtnin. Vse so bile obrobline s travo, tako da je tam raslo tudi drevje. Na eni strani njivice, ob cerkvenem zidu pa je bil zasajen ribez. Na tej njivi smo gojili predvsem kapusnice: zelje, ohrovt in brstični ohrovt. Zelja smo pridelali dovolj za našo družino. Ob cerkvenem zidu je bila tudi lesena uta za vse potrebno orodje. Na drugem od teh kompleksov so bile vsajene preostale vrtnine: solata, korenje, peteršilj in podobno, na tretjem pa nekaj krompirja in fižola. Vse površine je bilo treba kolobariti, in tako se je vrstni red večkrat zamenjal. /.../« (Vir: Zgibanka OŠ 8 talcev, 1996)

Ribnikarjevo delo aktualno še danes

V svojih zapisih in govorih je poudarjal ne le pomen prakse v poučevanju mladine na šolskih vrtovih, temveč tudi vzgoje odnosa do dela in spoštovanja narave. Kot je bil s svojim delovanjem pomembna osebnost na deželni ravni (med drugim je bil tudi predsednik združenja učiteljskih društev), je s svojim delovanjem prispeval tudi k razvoju Logatca. Dejavni je bil na več področjih – pri gasilcih, bralnem društvu, pevcih, po njegovi zaslugi pa so v kraju ustanovili tudi kmetijsko zadrugo in posojilnico. Bil je eden izmed glavnih organizatorjev slovesnosti ob štiridesetletnici vladanja Franca Jožefa, o čemer še danes priča drevored ob Rovtarski cesti. Ob tej priložnosti je uredil in zapisal tudi knjigo, bolj znan pa je po knjigi o Logaškem okrajnem glavarstvu. Njegovo delo je kljub časovni oddaljenosti zanimivo še danes, ko se znova zbuja zanimanje za pouk na šolskem vrtu, še posebej v oziru vzgoje odnosa do dela in narave.

Urška Orešnik

Ribnikarjev načrt šolskega vrta (Vir: Vrtnar, letnik 1, številka 5, str. 18)

SPODBUDE ZA ZAPOSLOVANJE OBČANOV

Vokviru programov spodbujanja zaposlovanja so delodajalcem na razpolago subvencije oziroma delna povračila stroškov za zaposlitve novih sodelavcev, povračila prispevkov delodajalca ali sofinanciranje stroškov zaposlitve v javnih delih ter nepovratna sredstva za zaposlitve brezposelnih.

Delovni preizkus 2016

S tem programom vam omogočajo delovni preizkus brezposelnih v starosti 30 let ali več (ki so vsaj šest mesecev prijavljeni med brezposelnimi) in povračilo upravičenih stroškov opravljenega preizkusa na konkretnem delovnem mestu, še preden se odločite glede njihove zaposlitve. Pri tem lahko izbirate, katere kandidate boste zaposlili. Delovni preizkus traja od najmanj sto ur do največ enega meseca. Zavod RS za zaposlovanje (v nadaljevanju zavod) vam povrne 206 evrov upravičenega stroška za opravljen delovni preizkus, delavcem pa zavod povrne upravičene stroške, in sicer dodatek za prevoz, dodatek za aktivnost (3 oziroma 1,5 evra na uro) ter stroške na podlagi dokazil, ki jih v pogodbenem roku zagotovijo izvajalci delovnega preizkusa. Le-ta poteka brez delovnega razmerja, torej so udeleženci še vedno prijavljeni na zavodu. Delovni preizkusi se morajo zaključiti najpozneje do 31. 10. 2016. Razpis pa je odprt do porabe sredstev, najdlje do 9. 9. 2016.

Vračilo prispevkov delodajalca za prvo zaposlitev

Če prvič zaposlite za nedoločen čas mlade do 26. leta starosti ali matere, ki skrbijo za otroka do tretjega leta starosti, lahko za prvi dve leti njihove zaposlitve uveljavljate delno vračilo plačanih prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Osebe morajo ostati pri vas zaposlene najmanj dve leti neprekinjeno. Osebe pred tem niso smele biti zaposlene za nedoločen čas pri drugem delodajalcu. Delno vračilo plačanih prispevkov delodajalca znaša **50% prispevkov delodajalca za ZPIZ za prvo leto zaposlitve in 30% prispevkov delodajalca za pokojninsko ZPIZ za drugo leto zaposlitve**. Do vračila prispevkov delodajalca ste **upravičeni**, če ste za **celotno obdobje**, za katero uveljavljate vračilo, v celoti **plačali** prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, do izdaje odločbe o vračilu prispevkov. Če mladi, za katere uveljavljate vračilo prispevkov, **dopolnijo 26 let starosti pred iztekom** dveletnega obdobja zaposlitve, se vam povrne sorazmerni del prispevkov. Sorazmerni del prispevkov se povrne tudi za matere, katerih otrok **dopolni tri leta starosti pred iztekom** dveletnega obdobja zaposlitve.

Spodbude za zaposlovanje starejših

Če zaposlite brezposelne, starejše od 55 let, lahko za največ prvi dve leti njihove zaposlitve uveljavljate oprostitev plačila prispevkov delodajalca za socialno varnost (ZPIZ, ZZZS, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za brezposelnost). To znaša 16,10% od osnove za prispevke pri zaposlitvi za nedoločen čas oziroma 16,34% za zaposlitve za določen čas. Starejši brezposelni morajo biti pred tem najmanj šest mesecev prijavljeni v evidenci brezposelnih. Zaposlitev mora biti sklenjena med 1. 1. 2016 in 31. 12. 2017. Minimalno obdo-

bje zaposlitve časovno ni opredeljeno. Sklenete lahko več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas, vendar brez vmesnih prekinitev delovnega razmerja v celotnem obdobju.

Davčna olajšava za zaposlovanje brezposelnih

Če zaposlite brezposelne, mlajše od 26 let ali starejše od 55 let, ki so bili pri nas najmanj pol leta prijavljeni med brezposelnimi, zanje lahko uveljavljate olajšavo v obliki znižanja vaše davčne osnove. Davčno olajšavo za zaposlovanje lahko uveljavljate zavezanci po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb ali zavezanci po Zakonu o dohodnini. Olajšavo uveljavljate kot znižanje davčne osnove v višini 45% plače zaposlene osebe, vendar največ v višini davčne osnove. Olajšavo lahko uveljavljate za prvih 24 mesecev zaposlitve osebe v davčnem letu zaposlitve in naslednjih davčnih letih do poteka 24 mesecev. Ali pa olajšavo uveljavljate kot znižanje davčne osnove v višini 45% izplačane plače zaposlene osebe (I. bruto). Olajšavo lahko uveljavljate za prvih 24 mesecev zaposlitve osebe v davčnem letu zaposlitve in v naslednjih davčnih letih glede na izplačane plače tej osebi v posameznem davčnem letu. Pri tem je pomembno, da brezposelna oseba, ki jo zaposlite, v zadnjih 24 mesecih, ni bila že zaposlena pri vas ali pri vaši povezani osebi. Omenjena davčna olajšava se izključuje z določenimi drugimi davčnimi olajšavami za zaposlovanje.

Zaposlitev prek javnih del

Za izvajanje programov javnih del je v letu 2016 na voljo 32,9 milijona evrov. Financirani bodo programi javnih del s področja socialnega varstva, programi v katere se lahko vključujejo izključno dolgotrajno brezposelne osebe s I. do IV. ravnjo strokovne izobrazbe ter programi za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva. V programe bomo vključili predvidoma 6.000 dolgotrajno brezposelnih. Na spletnih straneh zavoda je objavljen Katalog programov javnih del za leto 2016, kjer je predstavljen opis vsebine programov javnih del, ki jih udeleženec javnih del sme opravljati, to so za leto 2016 (prvi poziv): kmetijstvo; vzgoja in izobraževanje, šport; okolje in prostor; kultura; socialno varstvo; drugi programi javnih del in razvojni programi javnih del.

Davčna olajšava za zaposlovanje invalidov

Če zaposlite osebe s statusom invalida, s 100 % telesno okvaro ali gluho osebo, zanje lahko uveljavljate olajšavo v obliki znižanja vaše davčne osnove. Davčno olajšavo za zaposlovanje invalidov lahko uveljavljate zavezanci po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb ali zavezanci po Zakonu o dohodnini. Olajšave so različne za posamezne kategorije in glede na vrsto zavezanca, in sicer od znižanja davčne osnove v višini 50 – 70 % plače oziroma izplačane plače zaposlene osebe. Pogoj pri tem je, da zaposlujete invalide po ZZR-ZI nad predpisano kvoto in njihova invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri vas kot delodajalcu.

Dodatne informacije o spodbudah za zaposlovanje logaški delodajalci dobite na Uradu za delo Logatec Zavoda RS za zaposlovanje (upravni center), pa tudi na Območni obrtno-podjetniški zbornici Logatec (Tržaška c.11).

Dejan Šraml

SLOVENSKI PREVOZNIKI V VSE SLABŠEM POLOŽAJU

Predsednik sekcije za promet OZS Andrej Klobasa

Nekorektno opravljanje inšpekcijskih nadzorov, škodljivi bilateralni sporazumi o mednarodnem prevozu, slabosti novega zakona o zaposlovanju tujcev, finančna kriza od leta 2008 in z njo povezana plačilna nedisciplina, nesorazmerne kazni za prekrške v cestnem prometu, slab sistem cestninjenja, koruptivnost ... so le nekateri od najbolj perečih problemov slovenskih voznikov cestnih vozil za prevoz blaga ali potnikov.

Na strokovnem srečanju, ki ga je konec leta 2015 gostil Logatec, organizirala pa logaška območna obrtno-podjetniška zbornica v sodelovanju s krovno OZS, so združili glavne akterje ter voznikom odgovorili na marsikatero odprto vprašanje. V Logatcu deluje več kot 50 registriranih cestnih prevoznikov blaga in storitev, v Sloveniji pa skupno okoli 7.000, ki skupaj zaposlujejo 15.000 poklicnih voznikov.

Na slovenskih cestah kmalu samo še romunski in bolgarski tovornjaki?

Andrej Klobasa, prvi mož sekcije za promet na Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, je izpostavil težave z nelojalno konkurenco tujcev: »Če se bo tako nadaljevalo, bodo po naših cestah kmalu vozili le še romunski in bolgarski tovornjaki, ki redko spoštujejo tukajšnja pravila.« Slovenska policija in inšpektorji bi morali bolj vestno nadzorovati in kaznovati prekrškarje. Soočeni smo s podcenjenostjo prevozov, saj za prevožen kilometer dobimo en evro. Ko nato odštejemo amortizacijo vozila in gorivo, nam je jasno, zakaj vse več podjetnikov zapira svojo dejavnost, po cestah pa srečujemo vedno več romunskih voznikov, ki vozijo za 600 evrov plače.

Strokovnjakinja za promet Natalija Repanšek je predstavila zadnje novosti na področju prometa ter aktualno zakonodajo

in predloge zbornice za spremembe le-te. Voznike je opozorila na obvezne dokumente, ki jih morajo imeti v vozilu. Splošni dokumenti so: vozniško in prometno dovoljenje, izvod licence, potrdilo o zaposlitvi voznika (če ta ni državljan EU), pisno pogodbo o najemu vozila (če prevoznik ni lastnik), pogodbo o zaposlitvi voznika (v določenih primerih), certifikat vozila, dokazila o dejavnosti voznika ter seveda vsa druga dovoljenja in dokumentacija, povezano s dotičnim prevozom blaga oziroma potnikov(!).

Svetovalka OZS Zdenka Bedekovič je prevoznikom približala novosti zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev. Še posebej zaposlitev državljanov BIH po zadnjem sprejetem sporazumu med državama ter prehodno obdobje za hrvaške državljane. Z novim zakonom je odpravljeno nekaj administrativnih ovir in uveden večji nadzor trga dela.

Prekrškovni postopki

Policijski inšpektor Simon Sušanj je iz prve roke opozoril na prekrškovne postopke, posledice, zasege motornih vozil in druge sankcije, ki so jih lahko deležna podjetja, samostojni podjetniki in odgovorne osebe zaradi kršitev, ki jih storijo njihovi vozniki. Poudaril je pomen odgovornega ravnanja v podjetju, da storijo vse, da se po eni strani zagotovi seznanjenost voznika z vsemi pravili in zakonodajo, obenem pa zagotovi ustrezno evidentiranje izvedenih opravil, ki bi kasneje lahko služila kot dokazila in bi pripomogla v prekrškovnih postopkih pri ugotavljanju njihove odgovornosti. Predstavil je povzetke sodbe vrhovnega sodišča, ki se nanaša na dolžnosti prevoznih podjetij in njihovih odgovornih oseb v primeru kršitev njihovih voznikov.

Inšpektor Sušanj je izpostavil najpogostejše napake slovenskih voznikov in predstavil dva primera kršitev, kjer so podjetja z argumentirano zahtevo za sodno varstvo uspela zmanjšati krivdo prevoznih podjetij (gre za kazni, ki so zelo visoke – za zlorabe tahografov do 24.000 evrov za podjetje, do 16.000 evrov za odgovorno osebo in do 8.000 za voznika, v Franciji pa so te še višje in za nameček še možnost zapora do enega leta). Pravne osebe se morajo zavdati polne odgovornosti, če storilec (njihov

voznik) stori prekršek pri opravljanju njegove dejavnosti.

Predstavil je primer uporabe »prevoza za lastne potrebe« ter njegove pogoje. Prevozi z vozili, katerih največja dovoljena masa ne presega 7,5 tone in se uporabljajo za prevoz materiala, opreme ali strojev za voznikovo uporabo pri njegovem delu, so od 2. marca 2015 izvzeti iz obveznosti spoštovanja pravil o času vožnje, odmorih in počitkih, če sta izpolnjena pogoja, da se prevozi opravljajo do 100 km od sedeža podjetja in če vožnja z vozilom ni voznikova glavna dejavnost.

Dosežki sekcije za promet

Sekcija za promet na OZS se bo še naprej borila za boljši položaj slovenskih prevoznikov in njihovih voznikov. Največji dosežki sekcije v letu 2015 so bili: priznavanje investicijskih olajšav za avtobuse ekološkega standarda EURO VI; podaljšanje prehodnega obdobja za Hrvaško pri opravljanju kabotaže; dodatno pojasnilo, vezano na *Zakon o motornih vozilih* v zadevi dokazovanja tehnične brezhibnosti tovornih vozil in avtobusov (zadostuje prometno dovoljenje, pred tem je bil dodatno zahtevan še zapisnik o opravljenem tehničnem pregledu); spremembe zakona o prevozih v cestnem prometu: umaknjena predlagana ureditev

opravljanja avtotaksi prevozov (po prvotnem predlogu veliko prevoznih podjetij ne bi moglo več opravljati svoje dejavnosti, saj je bil postavljen predlog o omejenem številu podeljenih koncesij); za avtobusne prevoznike ponovna možnost koriščenja drugih oblik zaposlovanja voznikov (npr. kratkotrajno delo družinskega člana, začasno oz. občasno delo upokojenca); nespremenjeno število validacij in kompenzаций za subvencionirane prevoze dijakov in študentov; črtanje dodatnih obveznih dokumentov pri opravljanju posameznih vrst prevozov (ministrstvo bi na podlagi sprememb zakona predpisalo vrsto novih obveznih obrazcev, ki bi morali biti v vozilu); Evropski komisiji podan predlog za spremembo Uredbe 561/2006 – spremembe se nanašajo na koriščenje odmora med vožnjo, ureditev opravljanja enkratnih občasnih prevozov, t.i. »pravilo 12 dni« in sprememba maksimalno dovoljenega dnevnega časa vožnje.

Predsednik OOO Logatec Bogdan Oblak in predsednik tukajšnje sekcije za promet Anton Merlak sta ob koncu zatrdila, da bodo še naprej glasno in odločno zastopali logaške prevoznike, jim zagotavljali strokovne storitve in izobraževanja, ki bodo pomagale članom na vseh področjih.

Besedilo in foto: Dejan Šraml

PRVI IZZIV 2015

Si želite pridobiti mlad, ambiciozen kader, ki bo dodal delček v mozaik uspešnosti vašega podjetja? Ste dober delodajalec, ki ima poravnane vse obveznosti do države in bi radi zaposlili mlado osebo (od 15. do 29. leta) iz vaše bližine ter ji ponudili priložnost, da se izkaže? Potem vas vabimo, da si preberete pogoje za kandidiranje in se prijavite v program Prvi izziv 2015, odslej tudi elektronsko na Portalu za delodajalce.

Priključite se programu, ki omogoča subvencijo 7.250 evrov za zaposlitev brezposelnih mladih iz vhodne Slovenije za najmanj 15 mesecev.

Dodana vrednost programa je 3-mesečno poskusno delo. V tem obdobju boste kandidata lahko dobro spoznali, preverili njegove delovne navade, znanja in spretnosti, zaradi česar se boste ob koncu poskusne dobe lažje odločili za nadaljnje skupno sodelovanje. Na Zavodu RS za zaposlovanje vam bomo pomagali poiskati najboljšega kandidata, ki je prijavljen v naši evidenci.

Zaposlitev brezposelne osebe bo zagotovo v obojestransko korist, zato ne odlašajte in izkoristite priložnost, ki je na voljo. Podrobnosti javnega povabila si preberite na naši spletni strani http://www.ess.gov.si/delodajalci/financne_spodbude_oz.poklicite_our_svetovalko_za_delodajalce na telefonsko številko Urada za delo Logatec: 01 7541 339.

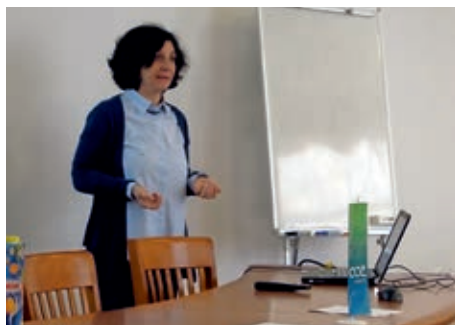
Povabilo je odprto do porabe sredstev, najdlje do 30. junija 2016.

ZDRAVJE NA DELOVNEM MESTU

Katarina Turk, dr. med.

Lucija Jagodic, dr. med.

Blagica Džaić, dr. med.

Kostno-mišične bolezni so v Sloveniji glavni vzrok za nastanek delovne invalidnosti, hkrati pa so tudi najpogostejši vzrok zaradi katerega delavci odhajajo v bolniški stalež. To opažajo tudi logaški zdravniki pri delu v ambulantah. Kar 90 odstotkov ljudi bo nekoč v svojem življenju trpelo zaradi bolečin v hrbtu, obolenj zgornjih okončin in poškodb zaradi ponavljajočih se gibov. Zato je ukrepanje na mestih, kjer ta stanja lahko nastanejo ter dejansko prihaja do najpogostejših okvar zdravja, nujno.

Najnovejše študije med razloge za nastanek kostno-mišičnih obolenj poleg dvigovanja, prenašanja, potiskanja, premikanja in držanja bremen, poškodb zaradi ponavljajočih se gibov, zdrsov, dela v velikem mrazu in vročini uvrščajo tudi stres, ritem dela, hrup in vibracije. Delavce moramo usposobiti, okrepiti in opolnomočiti ter s pomočjo ukrepov dolgoročno vplivati na zmanjšanje nastajanja – tudi delne – delovne invalidnosti ter bolniškega staleža.

S preprostimi ukrepi zoper delovno invalidnost

Območna obrtno-podjetniška zbornica Logatec je v okviru projekta *Obvladovanje kostno-mišičnih bolezni in poškodb pri delu v obrtnih dejavnostih*, ki ga je finančno podprl Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, tej pereči temi februarja namenila strokovni seminar, na katerega je povabila logaške delodajalce in delavce. Vabilu so se odzvali v velikem številu in izvedeli, kako s pomočjo preprostih ukrepov dolgoročno vplivati na zmanjšanje nastanka delovne invalidnosti ter zmanjšanje bolniškega staleža zaradi bolezni.

V uvodu je Boštjan Ulaga z Inštituta za varnost Lozej predstavil zakonodajo in obveznosti delodajalca za promocijo varnosti in zdravja pri delu, katerega smisel je preprečevanje poškodb pri delu, varovanje življenja in zdravja delavcev, nevarnih pojavov ter preprečevanje stroškov v zvezi s poškodbami in okvarami. Letno se v Sloveniji zgodi 20.000 poškodb pri delu, od teh je 300-400 resnih oziroma trajnih ter 25 smrtnih. Zato delodajalec ne sme pozabiti na promocijo zdravja pri delu, ki jo mora skrbno načrtovati in zagotoviti potrebna sredstva za njeno izvajanje. Ta pisni dokument zajema sistematično ciljne aktivnosti in ukrepe za ohranjanje telesnega in duševnega zdravja delavcev. V nasprotnem primeru so zagrožene globe od 2.000 do 40.000 evrov.

Ergonomski ukrepi

Cilj promocije zdravja je izboljšanje organizacije dela in delovnega okolja; spodbujanje zaposlenih, da se udeležujejo aktivno-

sti za varovanje in krepitev zdravja; omogočanje izbire zdravega načina življenja in spodbujanje osebnostnega razvoja. Sledila so vsebinsko bogata predavanja treh zdravnic Zdravstvenega doma Logatec. Lucija Jagodic Klipšteter, dr. med., je izpostavila mehanizme nastanka kostno-mišičnih bolezni in njihovo preprečevanje z ergonomskimi ukrepi na delovnem mestu. Tudi pri pacientih opaža, da so največji ergonomski dejavniki tveganja težko delo, dvigovanje težjih bremen, pripogibanje, vibracije, pritiski na telo, neprimerna osvetlitev, statična drža in psihosocialni dejavniki. Načelo ergonomije je, da bi morali vse delati v nevtralnem položaju oziroma v območju največjega udobja.

Sprememba življenjskih navad

O dejavnih tveganja za srčno-žilne bolezni in ostale kronične nenalezljive bolezni, kot so osteoporozna, osteoartrza in druge bolezni sodobnega časa ter kaj lahko prispeva delodajalec in kaj mora prispevati vsak posameznik, je poučila Blagica Džaić, dr. med., spec. šol. med. Kronične nenalezljive bolezni lahko preprečimo ali odložimo njihov razvoj s spremembo življenjskih navad. Med najpomembnejše kronične nenalezljive bolezni uvrščamo bolezni srca in ožilja, rak, sladkorno bolezen in kronične pljučne bolezni. Da bi zmanjšali vpliv dejavnikov tveganja za razvoj teh bolezni, ne kadimo, ohranjamo normalno telesno težo, uživamo zdravo hrano in veliko vode, se izogibamo stresu ter se redno, dovolj dolgo in intenzivno gibljemo.

Imamo izredno neugodno demografsko sliko, v poprečju postajamo vse starejši in še delati bomo morali dlje. Vsak od nas se mora zavedati pomena varnosti in zdravja pri delu. Zaradi naših težav z zdravjem ne trpimo le sami, ampak tudi naša družina, obenem pa negativno vplivamo na gospodarstvo in družbo v celoti. Največji pomen pa ima gibanje za zdravje in zdravo telo, kar je bila rdeča nit predavanja Katarine Turk, dr. med., spec. spl. med. Kostno-mišična obolenja so v Evropi najpogostejša z delom povezana zdravstvena težava, ki prizadene na milijone delavcev. Rekreativna je še kako pomembna, zato začnimo danes in spremenimo življenjski slog, nikoli ni prepozno, je še izpostavila dr. Turkova.

Z večjim ozaveščanjem in skrbjo za večjo varnost pri delu lahko največ pripomoremo k zmanjševanju poškodb in bolezni ter se zavarujemo, da ne bo doletela ravno nas, vsaj v hujši obliki ne.

Besedilo in foto: Dejan Šraml

LOGAŠKO KINOLOŠKO DRUŠTVO: OD NASVETA DO ŠOLANJA

Foto: arhiv ŠKD

Od leta 2009 v Logatcu deluje športno kinološko društvo, ki združuje ljubitelje psov in njihove štirinožne prijatelje. Na vadbišču ob cesti proti Idriji potekajo različne aktivnosti, ki vključujejo pasjo šolo, agility, kot tudi enoto reševalnih psov, ki ravno te dni sodeluje na lavinski reševalni vaji na Vršiču.

Tako kot pri vsem so tudi pri vzgoji psa ključna dobra osnovna znanja, ki jih pes pridobi na začetku svojega šolanja. V društvu zato organizirajo tečaje za mladičke in mlade pse, kjer tečajniki pridobijo osnovna znanja o vzgoji in sobivanju s psom. Ko pes in njegov vodnik osvojita osnove, lahko nadaljujeta s šolanjem s poudarkom na poslušnosti ali pa se osredotočita na agility, rally obedience oziroma se pridru-

žita enoti reševalnih psov. Pri vzgoji psov namenjajo poudarek sodobnim metodam, prilagojenim vsakemu psu in njegovemu lastniku.

Enota reševalnih psov

Ta enota vključuje 13 psov in njihovih lastnikov pod vodstvom Jasne Šporar, ki je tudi predsednica društva. Kdor hoče postati vodnik psa reševalca, se najprej pridruži treningom v društvu, preden pa se s svojim psom poda na izpit, mora opraviti še vodniške izpite z najrazličnejših področij. V logaškem društvu enkrat tedensko trenirajo poslušnost in enkrat tedensko iskanje oseb v gozdu ter izpod ruševin, kar se jim tudi obrestuje. Deset psov in njihovih vodnikov je že pridobilo licenco za uvrstitev v Skupino za iskanje pogrešanih oseb, dve

njihovi članici pa sta tudi v Mednarodni enoti reševalnih psov za iskanje izpod ruševin, na kar so še posebej ponosni. Enota reševalnih psov je vključena tudi v sistem Civilne zaščite in so že večkrat sodelovali v različnih reševalnih akcijah. V letu 2015 so se udeležili kar 15 iskalnih akcij, trenutno pa nekaj članov pod Vršičem sodeluje na petdnevem tečaju iskanja izpod snega.

Agility

Agility je športna kinološka disciplina, kjer se psi preko igre naučijo premagovati različne ovire in parkurje, ob tem pa krepijo svojo samozavest in povezanost z vodnikom. Primeren je za vse pse, ne glede na njegovo velikost ali pasmo, kot tudi za ljudi vseh starosti. V ŠKD Logatec trening agilityja poteka pod vodstvom Anabelle Kokalj. Udeleženci se srečujejo vsaj dvakrat na teden, v majhnih skupinah (največ trije vodniki), s poudarkom na individualnem delu z vsakim vodnikom in psom. V SKD Logatec lahko trenirate agility zgolj za rekreacijo, lahko pa postanete tudi aktivni tekmovalci. Iz logaškega društva se šest psov redno udeležuje tekm, tako doma kot v tujini, so člani reprezentance za evropsko in svetovno prvenstvo in žanjejo kopico uspehov.

Tisti, ki še razmišljate o nakupu psa, se lahko na ŠKD Logatec obrnete tudi po nasvet glede izbire primernega psa in sobivanja z njim, lahko pa se jim tudi pridružite pri njihovih pasjih aktivnostih.

Nina Jerina

Foto: arhiv ŠKD

AMBROŽ JAKOP BO TEKEL ZA OTROKE S POSEBNIMI POTREBAMI

Ambrož Jakop: »Če že tečem, se mi zdi smiselno, da ima kdo od tega tudi korist.«

Logaški ultramaratonec Ambrož Jakop bo med 29. aprilom in 1. majem 2016 v treh etapah pretekel slovensko diagonalo Hodoš–Sečovlje, dolgo približno 375 kilometrov. Zbrana sredstva bo namenil otrokom s posebnimi potrebami v zavodu Dolfke Boštjančič, Draga.

»Rad se pošalim, da tečem, ker se mi ne da hodit, in če že tečem, se mi zdi smiselno, da ima kdo od tega tudi korist,« pove Ambrož v pojasnilo, zakaj se je odločil, da bo slovenska diagonala dobrodelni projekt. »Vsi ljubitelji teka in širokosrčni ljudje so vabljeni, da del diagonale odtečejo ali prekolesarijo z menoj in da tek finančno podprejo. Otroci s posebnimi potrebami bodo tako tudi z vašo podporo lahko doživeli poletne radosti, ki jim sicer niso omogočene.«

Zbrana sredstva bodo v celoti namenjena letovanju otrok s posebnimi potrebami iz dnevnih oddelkov CUDV Dolfke Boštjančič, Draga, pri izvedbi projekta pa bo sodelovalo Humanitarno društvo Križemrok, ki ima z organizacijo zimskih in poletnih letovanj za otroke številne izkušnje. K odločitvi ga je spodbudila tudi osebna izkušnja, saj je njegov nečak varovanec tega zavoda.

Slovenska diagonala - Ambrožev najdaljši tek

Slovenska diagonala bo Ambrožev prvi etapni ultratek in obenem njegov najdaljši tek doslej. Potekala bo v treh etapah (Hodoš—Celje, Celje—Logatec, Logatec—Sečovlje), priprave so v zaključni fazi.

42-letni Ambrož rekreativno teče že vsaj šest let in po uspešno pretečenih polmaratonu in maratonu so ga pritegnili ultrateki: začel je s supermaratonom Zagreb—Čazma (61,3 km), nadaljeval z ultratekom Stadtgut Steyr (100 km) in nato odtekel Ultrabalaton (221 km), njegov najdaljši tek doslej. Med pripravami na omenjene teke se je udeležil tudi tekov Ultraših na Planino (8 ur; 8 vzponov, 7 vzponov) in Formaraton (8 ur; 73,5 km in 81,3 km), nazadnje pa je sodeloval na ultramaratonu Celje—Logarska dolina (75 km).

Najpomembnejši je stalen trening

Ambrož pravi, da je ključni dejavnik, da pretečeš take razdalje, disciplina pri treningih. »Med pripravami ne smeš ničesar izpuščati. Moraš pa imeti tudi nekaj podlage, sam sem imel za seboj 100-kilometrsko tekmo.«

Obutvi in oblačilom za tek ne namenja dosti pozornosti. Pravi, da gre samo marketinško potezo. Spominja se, da je prvi maraton odtekel v copatih za 30 evrov. Glede prehrane pa: »Vsa zgodba okrog uživanja ogljikovih hidratov je pretirana. Človeško telo potrebuje en normalen obrok dnevno.«

Ambroževim pripravam lahko sledite na FB, in sicer v skupini »Tečem, ker se mi ne da hodit«, pripravlja pa tudi uradno stran teka: www.dobrodelnitek.si

SVOJ PRISPEVEK LAHKO NAKAŽETE NA:

TRR Humanitarnega društva Križemrok: **SI56 6100 0000 8119441**

Namen nakazila: **peljimo jih na počitnice**

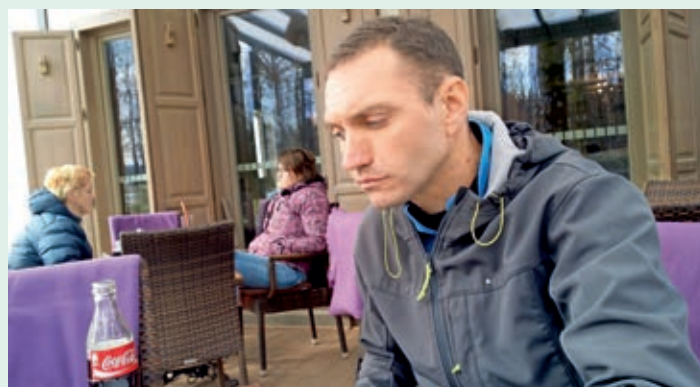
Koda namena: CHAR

Humanitarno društvo Križemrok, Kamniška graba 141, 2351 Kamnica

Delavska hranilnica, d. d., Maribor

BIC banke: HDELSI22

Besedilo in foto: Blanka Markovič Kocen

PLANINSKI POHOD OD SV. URHA DO LJUBLJANSKEGA GRADU

Na zadnjo nedeljo v januarju smo imeli logaški planinci pohod čez Golovec. Kljub oblačnemu vremenu in rahlemu rosenju se nas je zbralo za manjši avtobus, s katerim smo se v dopoldanskem času peljali do hribčka nad Dobrunjami – 341 m.

Od cerkve sv. Urha, ki je bila zgrajena v srednjem veku in je bila leta 1947 kot spomenik NOB nacionalizirana, 1994. pa jo je država vrnila župniji Sostro, smo s pohodniško opremo hodili po blatnih poteh in stezah skozi gozd in prišli v naselje Orle v Občini Škofljica. To je manjše naselje, ki leži na vzpetini severovzhodno od Ljubljanskega barja. Od tukaj nam je pogled segal na barje in cesto, ki je speljana skozi Golovec. Najvišja točka je Srednji grič – 458 m, pod njim pa stoji Gostilnica Orle, kjer smo imeli krajši postanek. Kolesarji in pohodniki lahko izbirajo med številnimi potmi, ki prepletajo okoliške gozdove in se vzpenjajo na Orle.

Del poti smo hodili po »Poti prijateljstva in tovarštva« in »Mednarodni Jakobovi poti« ter mimo Astronomskega geofizikalnega observatorija Golovec. Poti čez Golovec so zelo obiskane. Srečevali smo pohodnike, tekače, sprehajalce ter kolesarje. Po označeni planinski poti smo z Golovca prišli na Ljubljanski grad, nekdanjo srednjeveško utrdbo, zelo lepo obnovljeno kulturno ter turistično zanimivost. V začetku 19. stoletja so oblasti v gradu uredile kaznilnico in delno vojaško utrdbo in s tem

zmanjšale priljubljenost zgradbe med prebivalci mesta. Mestna občina Ljubljana je leta 1905 odkupila grad in na njem naselila prebivalce, ki so na gradu ostali do srede šestdesetih let 20. stoletja, ko so se pričele priprave na obnovo, ki je trajala več kot 35 let. V 90. letih 20. stoletja je grad zaživel predvsem v sklopu poročnih slovesnosti, ki so jih mestne oblasti začele prirejati v prvi obnovljeni grajski stavbi, v 3. tisočletju pa je Ljubljanski grad postal prizorišče mnogih kulturnih prireditev in razstav. Na grajskem griču, v neposredni bližini gradu, je tudi spomenik puntarjem, upornim tlačanom. Ljubljanski grad je najbolj opazna značilnost Ljubljane. Z grajskega Razglednega stolpa se ponuja najlepši razgled na

mesto, v grajskih prostorih pa je na ogled več muzejskih postavitev in drugih razstav, med njimi Slovenska zgodovina, Kaznilnica in Virtualni grad, grajska kapela. V gradu sta tudi restavraciji in trgovinice. Po krajšem ogledu smo se z grajskega griča odpeljali s tirno vzpenjačo, ki sprejme 33 potnikov in vozi eno minuto. Višinska razlika med postajama je nekaj manj kot 70 metrov.

Sredi popoldneva nas je že čakal avtobus, s katerim smo se pripeljali v Logatec. Hvaležni smo bili vodji Alenki Mrak, ki nas je vodila po poteh blizu glavnega mesta Slovenije.

Besedilo in foto: Marinka Petkovšek

Foto: arhiv ZDL

ŠPORT ZDRAVNIKOV

Prvi februarjski petek se je 38. državnega prvenstva zdravnikov in zobozdravnikov v smučanju IATROSSKI udeležila tudi ekipa ZD Logatec. V Ratečah je bil ob 9.30 organiziran tek na smučeh, veleslalom pa se je odvijal na smučišču v Kranjski Gori, ob 12.00 kot prva, uro pozneje pa kot druga veleslalomsko vožnja. Zavidljiva odličja so znova pristala tudi v rokah tekmovalk v ženskih kategorijah. Katarina Turk in Jasna Čuk Rupnik sta tekmovali v veleslalomu in tudi v teku na smučeh. Katarina je dosegla v svoji starostni kategoriji 1. mesto kar v obeh disciplinah ter bila »zlata« tudi v kombinaciji. Jasna pa se je uvrstila na 1. mesto v veleslalomu. Bron je dobila v teku na smučeh in v kombinaciji. Prav tako sta se odlično uvrstila tudi logaška zdravnikova mlajše generacije, ki sta tekmovala le v veleslalomu: Nina Ogrizek je v najmlajši starostni kategoriji dosegla 2. mesto, Primož Brejc pa je s 4. mestom bron zgrešil le za las.

jčr

ZAHVALA

*In jaz živim še v ljubljenih osebah in predmetih,
kakor živeli oni so z menoj v minulih letih;
saj smrt, čeprav izniči vse, kar nas na zemlji veže,
do src globin in do ljubezni njena moč ne seže.*

V 84. letu nas je zapustil naš dragi mož, ata, stari ata, pradedek in brat
MIROSLAV RUPNIK
(4. 3. 1932 – 4. 2. 2016)

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in sodelavcem za besede sožalja in tolažbe. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili cvetje in sveče. Hvala Zdravstvenemu domu Logatec in ekipi reševalnega vozila za vso pomoč v času njegove bolezni. Še posebej hvala Lovski družini Logatec za dostojanstveno in častno lovsko slovo. Hvala Robertu Albrehtu in ostalim glasbenikom za ganljivo odigrane skladbe, pevskemu kvartetu Grm za odpete izbrane pesmi, hvala g. Antonu Antičeviču za izrečene besede slovesa, hvala g. Bošnjaku iz Komunalnega podjetja Logatec za pomoč in izvedbo pogreba in cvetličarju g. Rupniku za prelepo cvetje.

*Žalujoci: žena Zofija, hčerki Mira in Darja z družinama,
brata Slavko in Jože, sestri Marija in Tončka.*

ZAHVALA

*Ne na vrtu, ne v hiši,
več glas se tvoj ne sliši,
lučko na grobu ugasnil bo vihar,
a v naših srcih je ne bo nikdar.*

KAVČIČ MATILDA
1937 – 2016

Ob nenadni boleči izgubi drage žene, mame, babice in sestre se iz srca zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem za izrečena sožalja, darovano cvetje, sv. maše in sveče. Iskrena hvala pevcem, osebju zdravstvenega doma Logatec, skupini Karitas, gospodu župniku Janezu Komparetu za darovano sv. mašo, Komunalnemu podjetju Logatec za pogrebne storitve in vsem, ki ste se v tako velikem številu poslovlili od naše drage Matilde ter jo pospremili na zadnji poti.

Mož Tone, hči Marija in sin Marko z družinama

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega ata, tasta, starega očeta in pradedka

LEOPOLDA PETKOVŠKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za izrečeno sožalje ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Še posebno bi se radi zahvalili osebju ZD Logatec za dolgoletno pomoč, PGD Hotedršica za časten pogreb in govor ter g. župniku Simonu Onušiču za lep obred.

Hvala tudi za darovane sveče in maše.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi moža, očeta, tasta, dedka in pradedka **JAKOBA HRIBERNIKA** se zahvaljujemo sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani. Hvala tudi g. župniku Janezu Petriču, govorniku g. Rafaelu Krvini, mešanemu cerkvenemu zboru Vrh Sv. Treh Kraljev in Komunalnemu podjetju Logatec ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Jakob Hribernik je bil rojen 11. 10. 1939,
umrl pa je 10. 02. 2016

Družina Hribernik iz Lavrovca

ODGOVOR NA PISMO Z NASLOVOM V SPOMIN PADLIM ŽRTVAM

Knjiga 41-29244, ki je na voljo v Parku vojaške zgodovine v Pivki.

V Logaških novicah 1-2/2016 je bilo objavljeno pismo z naslovom V spomin padlim žrtvam, v katerem se je avtor spomnil na usodo ameriškega bombnika in njegove posadke, ki je po 25. 2. 1944 precej zaznamovala Logatec. Spomnil se je na prireditve ob 60. obletnici dogodka v letu 2004 in nekaj kasnejših, ki so jih organizirali posamezniki oz. organizacije, kar je pohvalno, saj sem se med drugimi te prireditve tudi sam udeležil in prav takrat dobil v vpogled v nekaj delčkov tega vojnega dogodka. Preden je zamrlo to njihovo udejstvovanje, se je veliko govorilo o različnih knjigah in obeležjih, a žal je ostalo samo pri govorjenju. 70 let. Avtor pisma je omenil tudi spomenik, ki sem ga oktobra 2014 postavil v spomin na posadko in njeno letalo z imenom Double Trouble in serijsko številko 41-29244. Postavil sem ga samoiniciativno, torej brez pobude kogarkoli ali katere koli organizacije. Omenjen je tudi venec, ki ga je v počastitev spomina na dogodek in preminule člane posadke med drugimi položilo Veleposlaništvo Združenih držav Amerike. Da, res je, ta venec je ostal v neposredni bližini spomenika, saj je narejen iz zimzelelnja, da bo ostal pri spomeniku, kar se da dolgo, kar je bil njegov namen. Vsi drugi vencji, ki so bili narejeni iz svežega, rezanega cvetja, so bili primerno odstranjeni, ko so oveneli.

Narava si seveda rada prisvaja, kar ji prinesemo. Isto se dogaja s tem vencem, ki je položen na štor leske, katere mladike, kot vemo, hitro rastejo. Vsakič, ko obiščem spomenik, jih poskušam čim več odstraniti. Čisto nič ne bom hud, če bo kdo kdaj tudi sam odstranil na novo zraslo šibo, saj je to izkaz pietete do tistih, ki jim je spomenik namenjen. Zaradi objavljanja pisma namreč leskovih šib ne bo nič manj, bi jih pa bilo, če bi šel avtor pisma nadnje s škarjami namesto s prstom. Pa nič zato. Ker so pomembna dejanja, ne samo besede, bom na spomlad, kakor že lani, sam poskrbel za temeljitejšo čiščenje okolice spomenika, čez zimo namreč pustim naravi, da počiva. Sicer pa je po zakonu vsakdo odgovoren za spoštovanje dediščine drugih prav tako kakor svoje lastne in vsakdo je dolžan ohraniti dediščino. Ob tej priliki bi se rad zahvalil tudi vsem obiskovalcem spomenika, ki spoštujete željo lastnika zemljišča, kjer spomenik stoji, in željo avtorja ter lastnika spomenika, da ne prinašate sveč, če pa že, pa se vidi, da jih tudi sproti pospravite. Glede na to, da se je tako nizko spustil, da žali celo napis na žalnem traku venca ameriškega veleposlaništva, lahko sklepam, da gre avtorju pisma v veliki meri predvsem za zbujanje pozornosti o njegovi pomembnosti. Dvomi o iskrenosti napisa ob dogodku, ko so njihovi državljani za nas izgubili življenja v

zračnem vojaškem spopadu. vojaškem spopadu. Ali gre za iskren napis na žalnem traku v barvah ameriške (ne slovenske) zastave »In memory of fallen heroes – US Embassy«, v katerega dvomi avtor pisma, je posledično lahko tudi vprašanje za ameriško veleposlaništvo. Nanj je v bistvu že odgovoril nekdanji ambasador s svojimi dejanji, ki jih je pojasnil tudi v spremni besedi k moji knjigi. Seveda pa lahko ameriško veleposlaništvo seznanim s pismom avtorja in jih opozorim na avtorjev dvom o njihovi iskrenosti, vendar tega ravno ne priporočam, saj Logatec že tako ne more biti ravno ponosen nase po vseh dogodkih okoli letala, nedopustni obravnavi trupel umrlih in več desetletne ignorance mož, ki so za svobodo dali svoja življenja, preživeli pa so bili predani okupatorju, namesto, da bi jih poslali nazaj k svojim. Kot otrok takrat avtor pisma seveda ni mogel vplivati na usodo posadke in letala, je pa kasneje imel vse niti v rokah, da bi kaj naredil za njihov spomin.

Ob tem naj dodam še to, da sem pred leti k sodelovanju pri obeležitvi spomina na posadko in letalo povabil Sama Štampiharja in Jureta Miljeviča, a sta povabilo zavrnili, kar spoštujem. Sem pa vesel, da se je na prošnjo po pomoči odzval Branko Rupnik, za kar sem mu še danes hvaležen in mu tudi v svojem imenu čestitam za prejeto občinsko priznanje s področja kulture. Nikogar nisem nikoli zavrnil, če je pokazal željo po sodelovanju, če pa človek ne pove, da bi rad z bralci moje knjige tudi sam delil svojo izkušnjo, je pač ne morem zapisati, ker zanjo žal ne vem. Nikjer ne piše, da ne sme o nekem dogodku obstajati več knjig. Vsak jo ima pravico in možnost napisati. Sam sem knjigo o tem letalu in njegovi posadki, z naslovom 41-29244 že drugič izdal decembra 2015. Izdana je v samozaložbi, delno pa je bila financirana s pomočjo občinskih razpisov. Na voljo je v Parku vojaške zgodovine v Pivki. Knjiga je polna življenjskih zgodb članov posadke, opisov dogodkov, ki so jih zaznamovali, opisov letala, njegove proizvodnje, svetovnega rekorda, ki ga letalo še vedno drži, učenja letalcev in treningov, misij in pričevanj. Posebna pa je zaradi velikega števila fotografij. Pri nastajanju knjige z več kot 220 stranmi, so sodelovale družine članov posadke, ameriški vojni veterani, ki je naredil z Liberatorjem mnogo misij med 2. svetovno vojno, ameriški pisatelj Barret Tillman, ameriška vojska s svojimi arhivi in veteranskimi oddelki, predstavniki ameriških in italijanskih pokopališč, tuji pričevalci, Joseph Mussomeli, nekdanji ameriški ambasador v Sloveniji, in logaški očitvidci, katerim se še posebej lepo zahvaljujem za vse navedbe dogodkov in oseb. Knjiga odgovori na marsikatero vprašanje in končno razgali resnico o dogodku s 25. februarja 1944 in o dogodkih pred in po tem. Za občutek pa naj vas povabim k branju knjige z delčkom poročila navigatorja, Jamesa Cottrella (za katerega se je govorilo, da se je njegovo padalo zapletlo v rep letala in je strmoglavil skupaj z njim ter se ubil):

»Komaj smo preleteli preko obale v bližini Trsta, nas je napadlo 25 Messerschmittovih lovcev 109. Naše letalo je bilo v vodilni skupini. Rezultat že njihovega prvega napada je bil požar ali v sistemu za pretok goriva ali v hidravličnem sistemu. Mogoče celo v obeh. Pilot Edwin Pries je ocenil škodo in prižgal alarm, da zapustimo letalo. Jaz sem pritisnil na stikalo za odmet bomb v sili in odvrigel neaktivirane bombe. Z ročnim gasilnim aparatom sem pogasil svoje in pilotovo padalo. Nadel sem si svoje padalo in še enkrat pritisnil na gumb za alarm. Deset sekund zatem sem izskočil skozi zgornjo loputo. Padel sem na propeler št. 4, ki ...“

Besedilo in foto: Raul Semenič

										LOGAŠKE NOVICE	MANJŠI KOSEM	SEZNAM NASLOVOV, IMENIK	EMBALAŽA ZA KROMPIR	FILIPINSKI OTOK
										UDAREC PTICE S KLJUNOM				
										MEJNA REKA MED POLJSKO IN NEMČIJO				
										DEL VOJVODINE				
										ZADNJI, MIŠČASTI DEL GOLENI				
										PRITOK DONAVE V NEMČIJI				
PRVA POMOČ: APURE, RAEDER, INNESS	LEVI PRITOK MEUSE V BELGIJI, SAMBRE	DRUGO IME ZA ŠKAMPA	RUSKI PESNIK (JOSIF)	ANGL. PLEMIŠKI NASLOV	PROGOVNI DELAVEC	JAZ, ?, ON	KREPEK, TRDEN ČLOVEK				VOJAKI REDNE VOJSKE V KOLONIJAH	URADNO IME ZA INDIJO		
KIPARSKI IZDELEK										HRVAŠKI OTOK				
MOČ, VELJAVNOST											SAŠO HRIBAR TLOORIS (REDKO)			
ZVODNIK						TRGOVSKA POTNICA								
ANGL. IGRA S KARTAMI, BRIDŽ								MOŠKI Z NAOČNIKI						
BIVŠI AVST. SMUČAR (HANS)				LEVI PRITOK ORINOKA						ORANŽADA				
ROBERT ERJAVEC			GLAVNA ŠAHOVSKA FIGURA							HRVAŠKI PESNIK (AUGUST)				
AVTOR: MARKO DREŠČEK	ITAL. RTV		RIMSKI ZALOŽNIK			NEMŠKI ADMIRAL (ERICH)						PRIPADNIK ILIR-SKEGA GIBANJA	CITRONA	
KOMPAKTNA TALNA OBLOGA	BIKOBORREC, KI ZABODE BIKI					AM.SLIKAR (GEORGE)		ZAPIRALO VODE						
SMUČI (MEDNARODNO)				IT. KIPAR PISANO				NAŠ SLIKAR (MIRE)				SIMBOL ZA LITIJ		
ZBADANJE Z OSTRIM PREDMETOM				EGIPČAN. BOG SONCA					NAŠ GRAFIK IN RISAR JUSTIN	IGRALEC TAMIROFF				
ANJA RUPEL			GLEDALIŠČE								DŽIP IZ DACIE			
ŠVIC. ZDRAVLISČE			RIMSKA ŠEST								NICK NOLTE			
AMER. IGRALEC (CLAUDE)						DAN VSTAJE MAKE-DONCEV								
						TOK ZA MEČ ALI SABLJO								

VASICA NAD PLANINSKIM POLJEM HRANI ŠTEVILNE PRIPOVEDKE

JAKOVICA STAREJŠA TAKO OD LAZ KOT PLANINE? CELOTNA VAS POD SPOMENIŠKIM VARSTVOM.

Namig za izlet bomo tokrat posvetili Jakovici, ki je bila zaradi svoje strateške in razgledne lege verjetno že v starem veku točka za nadzor rimske poti. Najbolj burno obdobje je doživljala v času turških vpadov, ko je bila na udaru cerkev sv. Mihaela. Predvsem romarji pa so vas že od nekdaj obiskovali zaradi slikovite kapelice, pod katero je izvir vode, ki ima po ljudskem izročilu zdravilne učinke.

O nastanku vasi, ki jo kot Jakouiz omenja že Valvazor, prvi zapis pa sega v leto 1324, kroži več pripovedk. Med Jakovčani in bližnjimi Lažani se je najbolj prijela tista, ki pravi, da je moral pohlepni vitez iz bližnjega gradu Haasberg na zahtevo oglejskih patriarhov zapustiti svoje domovanje in si najti novo šele za prvo reko, ki jo bo prečkal. Ta ni bila daleč, saj se po Planinskem polju vije Unica. Na drugi strani brega je vitez izkrčil gozd in tako so nastale Laze, kjer si je postavil manjši dvorec oziroma trdnjavo, v kateri so domačini prepoznali najstarejšo hišo v vasi, Lekanovo domačijo. Roparski vitez pa je imel dva sina, Jakopa in Ivana, ki naj bi ustanovila Jakovico in Ivanje selo.

Pod zidovi cerkve množično srednjeveško grobišče

Vasi daje že od daleč pečat cerkev sv. Mihaela, o strahotah, ki so se odvijale znotraj njenih zidov, pa je v Logaškem okrajnem glavarstvu pisal že Vojteh Ribnikar: »Največ strahu in groze so baje prestali v cerkvi sv. Mihaela zaprti Jakovčani, katero so kruti Turki večkrat brezuspešno napadali in gosto z žebli okovana vrata s sabljami silno obdelovali. Tu je bila, kakor ustno poročilo trdi, do leta 1555 tudi župnija in samostan«. Cerkev naj bi imela močne obrambne stolpe, pa tudi velika vhodna vrata, skozi katera so vaščani od znotraj zabijali žeblje. Te naj bi dolgo hranili v bližnji mežnariji, a jih je mežnar po pripovedovanju domačinov, po nesreči med hudo zimo skuril. Ko so cerkev zaradi zračenja prekopavali, so pod zidom našli ogromno kosti, kar kaže na to, da je bilo tam verjetno srednjeveško pokopališče oziroma množično grobišče tistih, ki so bili med drugim žrtve turških napadov in različnih bolezni. Cerkev se prvič omenja v letu 1526, po besedah Janka Katerna pa naj bi bila prva omemba že v letu 1351. Marsikateri domačin je prepričan, da je Jakovica starejša od Laz, kot tudi od Planine, od katere naj bi imela vse do sredine 16. stoletja pomembnejšo cerkveno funkcijo.

Edinstvena kapela, zgrajena nad kraškim izvirom

Pod cerkvijo se med leskami skriva kapelica Matere Božje v Leševju, pred nekaj leti preimenovana v cerkvico Device Marije na Jakovici. Kapela se prvič omenja v 16. stoletju, po besedah umetnostnega zgodovinarja Janeza Hoflerja pa je bila najverjetneje zgrajena v 13. stoletju, o čemer priča njena ohranjena romanska arhitektura. Domačini so prepričani, da je kapela stara blizu 900 let, velban vodnjak pod njo pa naj bi bil še starejši. Nekdaj je bila to zelo spoštovana romarska božja pot, o čemer priča zapis iz avstro-ogrškega koledarja iz 19. stoletja, ki navaja evropske Marijine božje poti. Zaradi čudodelnih lastnosti, ki so lahko pozdravile bolne oči, so romarji prihajali od vsepovsod, tudi iz Trsta. Vodnjak, ki je imel včasih tudi črpalko, je bil glavni vir vode za celotno vas in je bil zelo lepo vzdrževan.

Freske s konca 14. stoletja

V notranjosti so strokovnjaki po drugi svetovni vojni odkrili dragocene freske, kmalu zatem pa so jih domačini prebelili. Zaradi odpadanja ometa so se poslikave na apsidi vnovič prikazale, na njih pa naj bi bil upodobljen Kristus med simboli evangelistov. Nekoč naj bi bil poslikan tudi obokan lesen strop, ki pa so ga morali zamenjati z betonsko plato, sicer bi se cerkvica lahko zrušila. Notranjost kapele, pa tudi bližnja cerkev sv. Mihaela, si je možno ogledati po predhodnem dogovoru s ključarjem Matijo Facijem z Jakovice.

Besedilo in foto: Saša Musec Čuk